

Annika í Garði

Gamle mønstre, nye udtryk

Traditionelle mønstre, nye materialer, strikket på maskine

Høgskolen i Sørøst-Norge
Fakultet for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning
Institutt for forming og formgiving
Postboks 235
3603-Kongsberg

<http://www.usn.no>

© 2016 Annika í Garði

Denne avhandlingen representerer 60 studiepoeng

Sammendrag

Færingen har i flere hundred år, levet av at sælge det udbytte de kunne få fra naturen. Færøerne var et bondesamfund, og røgstuen var både arbejdsplads og oplæringslokale. Der blev solgt fjer, lyse, klipfisk og uldvarer.

Særlig var det ulden der var den største indtægtskilde. Det var mændene, der spandt ulden til garn, mens kvinder og børn strikkede hoser og trøjer til at sælge. Dette var et nødvendigt arbejdsfællesskab. Der var en masseproduktion af trøjer, produceret med hånd i de små røgstuer.

Det som særmærket disse trøjer, som blev solgt rundt i Europa, var de små mønstre, der gjorde trøjen dobbeltstrikket og derfor ekstra varm, til soldater og andet vandrefolk...

Selv om tiden er skiftet, og levevejen er helt anderledes, og ulden ikke har den samme eksportværdi som før, så er mønstrene de samme.

For at kunne varetage de gode i vores tradition, selv om det stammer fra en svunden tid, må man finde nye veje for at inkorporere dem i vores nye samfund.

Derfor er det vigtigt, at vi tager det som står tilbage fra den tiden, mønstrene, og bruger dem ind i vores tid, på en ny måde.

I denne opgave fokuserer jeg på at bruge gamle mønstre på nye måder. Ved at tage andre materialer i brug sammen med uld, kan man få frem nye udtryk af samme mønstre. Jeg har begrænset mig til tre af de traditionelle mønstre, som jeg siden har afprøvet med forskellige materialer på strikkemaskinen. Ud fra de prøver jeg har gjort, har jeg strikket færdige trøjer som viser mere den struktur mønstre giver, når man har forskellige garnkvaliteter sammen med uld, i modsætning til det traditionelle flademønster. Hensigten er at afprøve hvilke potentialer der ligger i de gamle traditionelle mønstre og hvordan mønstrene kan få nye udtryk i nutiden.

Abstract

For centuries the Faroese have earned a living by selling the yields from resources available to them in their surrounding environment. The Faroe Islands are historically a farming community, in which the røgstue* was a workplace as well as a training room. Although feathers, fish oil and stockfish was commonly sold, the main source of income came from sheeps wool. While the men spun wool into yarn, women and children knitted stockings and sweaters for retail. This was an imperative working alliance. A great amount of sweaters were produced by hand in the various small røgstue's across the country. The trademark of sweaters, which were sold all around Europe, was a pattern creating a double knit, providing extra warmth especially suitable for soldiers, farmers and wanderers. Although times have changed and the wool has dramatically lost its export value, the knitting patterns still remain. To preserve and incorporate such patterns, originating from a bygone era, modern methods may be applied. It will be argued here that by using what remains from these patterns, combined with new and invented manners or knitting, this quest might be made possible.

This paper examines the use of old knitting patterns in innovative ways. This has been done by combining various materials with wool to find new expressions of using traditional patterns. Three patterns have been tried with assorted materials with the use of a knitting machine. Samples, and subsequently garments, were produced using this method. This was to demonstrate the difference in pattern structure when compared to using solely wool, which produced a flatter pattern. The intention, was to explore the potential of the old traditional patterns, while trying to uncover a more modern expression, using such patterns.

Notes: The Faroese house's main room, the røgstue, was traditionally an open space from which smoke from the fire escaped through a hole in the roof or through a chimney over the fireplace. The røgstue mainly consisted of alcoves; fixed benches along the wall and boxes to store peat, and cley or wooden floors. In the dark winter evenings, farmer hands gathered to work with wool. Arguably the working relationship in farmers røgstue is the institution that has primarily preserved and developed the Faroese people's language, culture and handcraft.

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	3
Innholdsfortegnelse.....	5
Forord	7
1 Indledning	8
1.1 Baggrund for opgaven.....	8
1.2 Problemstilling.....	11
1.3 Begrensninger og definitioner	12
1.4 Arbejdsprocessen med strikkeprøverne	13
2 Strikning gennem tiden	15
2.1 Historien om de færøske strikkemønstre.....	15
2.2 Historien om strikkemaskinen.....	22
2.3 Strikkemaskinen som redskab i denne opgave.	25
3 Hvad har andre gjort?	27
3.1 Strikkedesignere på Færøerne.....	27
3.2 Strikkedesignere i Norge.....	29
3.3 Valg af metode	33
4 Metode.....	34
4.1 Hermeneutiske undersøgende tilgang.....	34
5 Inspirationsfasen	36
5.1 Traditionsmønstre på strikkemaskinen.....	37
5.2 Mønsterrapportens størrelse.	37
5.3 Størrelsen af bugter på vrangsiden også kaldt maskesprang	40
5.4 Ensfarvede rækker et problem.....	40
5.5 Strik med flere end to farver	41
5.6 Valg af mønstre.....	42
6 Eget skabende arbejde: Prøverne.....	45
6.1 Uld som bundfarve.	45
Strikkeprøver nr. 1.....	45
6.2 Bundfarven ikke uld.....	58

Strikkeprøver nr.2	58
6.3 Refleksion over processen så langt.....	80
6.4 Jeg er i en process.....	83
7 Eget skabende arbejde: Videreudvikling af prøverne	85
7.1 Projekt Nr. 1	88
7.2 Projekt nr. 2.....	92
7.3 Projekt Nr. 3	95
7.4 Projekt nr. 4.....	98
7.5 Projekt nr. 5.....	100
8 Didaktiske tanker.....	104
9 Diskussion.....	117
10 Konklusion	122
11 Tak.....	124
12 Referencer/litteraturliste	125
13 Oversigt over figurer.....	127
14 Vedlæg.....	131

Forord

<Kirkjubøur, 24/04 - 2016>

<Annika í Garði>

1 Indledning

Denne opgave er den skriftlige del af en masterafhandling ved Høgskolen i Sørøst-Norge, fakultetet for æstetiske fag, folkekultur og læreruddanning. Opgaven bygger på et æstetisk skabende grundlag, hvor mit eget skabende arbejde, især strikkeprøver og materialeprøver, er grundlaget for fortolkning og diskussion.

I mit eget skabende arbejde, har jeg brugt en åben, afprøvende og eksperimenterende måde, hvor målet ikke er defineret tydeligt, og hvor jeg undervejs er kommet frem til foreløbige resultater. Som siden har ført mig videre til næste forsøg, nye ideer som jeg udfører. I denne opgave er der mest vægt lagt på det praktisk skabende arbejde.

1.1 Baggrund for opgaven

Min egen baggrund

Jeg er vokset op i et lille øsamfund, der består af atten øer, der ligger alene ude i det stormfulde Atlanterhav. Irske munke siges at være de første der bosatte sig her, i omkring år 650. Senere, omkring år 800 kommer norske vikinger at bosætte sig her. Historien siger, at de ikke ville betale de høje skatter, der blev pålagt dem af deres norske konger. Sagnet siger, at det var de søsyge nordmænd, der blev værende her, mens de andre rejste videre længere nordpå, til Island og Grønland. Det er usikkert hvornår de første får er kommet hertil, men i tidlige skrifter er navnet Færøerne nævnt, og man mener, at navnet kommer af fåreøerne, så der har sandsynligvis været får på øerne langt tilbage i tiden.

At tilberede ulden og sælge strikkede varer, var i flere århundreder den vigtigste levevej for folket på øerne. Ordsproget siger, at uld er Færøernes guld(Beder, 2010).

I min opvækst i 1960'erne og 70'erne, var strikkede skibstrøjer fremdeles en eksportvare. Dengang blev der sagt, at der var dobbelt så mange får på Færøerne, som der var mennesker. De fleste hjem havde nogle får, og var de et vigtigt supplement til husholdningen, både kødet og ulden, som alt blev benyttet. Især var det kvindernes opgave at tilberede ulden. Vi børn var med i alt arbejde og lærte derfor at tilberede de goder som kom fra fårene. Min baggrund er således, en baggrund med uld og strik, hvor alle kvinderne omkring mig strikkede(Jakobsen, 2015).

Jeg er vokset op i en stor søskendeflok, hvor der ikke var de samme midler, som der er i dag. Det meste som vi skulle bruge til vor dagligdag, var noget vi fremstillede selv i vores

familie. Vi var selvforsynede med kartofler, rabarber, fårekød og fisk. Brød og alt andet bagværk, var bagt i hjemmet. Også var vi forsynede med den uld, som vi hvert år fik fra vores får, som min far passede ved siden af sit arbejde. Med en hjemmegående mor, som kunne meget håndarbejde, havde jeg en opvækst i 60 og 70 årene, hvor alt vores tøj blev syet og strikket i hjemmet. Det som blev syet, var som oftest brugt tøj fra de voksne som blev syet om til os børnene. Stoffet blev brugt om igen, men nu var der vrangsidens der kom til at vende ud. I dag bliver dette moderne kaldt for ”redesign”(Michl, 2001). Andet håndarbejde var hækling, hardanger og korstingsbroderi. Vævning var ikke i vores hjem, men det blev jeg helt fascineret af i min oldemors hus, hvor jeg som 5 årig første gang så en væv. Væven kom senere at fylde en hel del i mit voksne liv.

Alt i alt kan jeg sige, at der var arbejdet specielt meget med hænderne i vores hjem. Vi var seks søskende og far som var skolelærer, satte et stort bord ind på et af vores værelser, der kunne vi klippe og klistre og gøre lige hvad vi havde lyst til.

Dette var tiden inden vi fik kunst og håndværk i skolen. Læreplanerne, med tegning, sløjd for drenge og håndarbejde for os piger, kunne ikke gennemføres i de små skoler ude på bygderne, da hverken de lokale omstændighederne eller lærerkræfterne var til andet end de boglige fag. På dette tidspunkt var den obligatoriske grundskolen 7-årig.

Min første undervisning i håndarbejde i skolen lå efter skoletid. En dame fra bygden underviste os i broderi, men der blev ikke undervist i strik. Dengang var det en sådan selvfølge, at alle piger kunne strikke, og denne kunsten skulle man have lært hjemmefra.

Strikning var der meget af i de fleste hjem. Et lille spinderi var i min hjembygd, så mor vaskede selv ulden og gik med den på spinderiet, og vi kunne dengang få vores egen uld spundet til vores eget garn.

Strikkemaskine var ikke i vores hjem, men der var en periode, da flere strikkemaskiner var i bygden, det syntes jeg var spændende, men det fik ikke genklang hos min mor, hun var ikke så positiv overfor at få skaffet os en strikkemaskine (Thorsen, 1993).

Dette at håndværket fyldte så meget i min opvækst, og at vi som børn var med i alt det praktiske og skabende der foregik i hjemmet, har nok medvirket til at det blev naturligt for mig at skabe noget med hænderne, også i det voksne liv.

Ligesom nogle aldrig holder op med at tegne, så holdt jeg aldrig op med at skabe med mine hænder. Dette at skabe og omskabe, har været en del af mit liv. Alt håndarbejde har været tiltrækkende, og altid har jeg ville lære noget nyt.

Dette gjorde, at jeg som voksen fortsatte at tilvirke det, som man nu ellers kan købe færdig tilvirket i forretningen(Walker, 1994).

Baggrunden for denne opgave er således baseret på min tilknytning til traditionel strikning, kombineret med min skepsis overfor indførelsen af strikkemaskine. Men viljen og nysgerrigheden til at prøve noget nyt gjorde, at jeg for nogle år siden, købte mig en strikkemaskine. Fordommene om maskinstrik har jeg nok arvet lidt, for det håndstrikkede vil altid for mig være en tand bedre, men det er et spørgsmål som kunne fylde en hel opgave. Men i denne opgave vil jeg prøve at gå imod mine egne fordomme, og se hvad det kan føre til. Om jeg giver mig lov at lege med de muligheder strikkemaskinen kan bidrage med, som redskab til min kreativitet, kunne der måske komme noget nyt ud af det(Seppola, 2014).

Strikkemaskinen

For mig er der ikke nogen romantik forbunden med strikkemaskinen, som det f.eks. er med væven, som ofte bliver belyst lidt romantisk. Strikkemaskinen larmer og høres til tider helt hysterisk, men den kan strikke, og den kan bruges til at strikke ting du ellers ikke ville tage dig tid til at strikke med hånden. Jeg kan godt lide at udfordre mig selv, både håndværksmæssigt, æstetisk og ikke mindst didaktisk. Jeg har derfor valgte at udfordre mig selv med dette emne, ved at prøve at strikke tre traditionsmønstre, med mange forskellige materialer på strikkemaskine.

Piloten

I piloten arbejde jeg med strikkemaskinen, hvor jeg afgrænsede mig til at strikke forkortede rækker, masker i hvil og hvor jeg kun brugte kobbertråd som materiale. Det var spændende at strikke med kobbertråd, men det er et hårdt materiale at bruge til strikkemaskinen(Høj, 2013). Jeg strikkede en del prøver inden jeg bestemte mig for at strikke alene med kobbertråd i piloten. Jeg har set igen på de strikkede prøver, som jeg lavede i pilotopgaven, og der ser jeg, at prøverne, hvor jeg strikker de gamle færøske mønstre med andet materiale end det jeg er vant til, for eks. med kobbertråd eller usynlig tråd sammen med uldtråd, har potentiale at gå videre med.

Piloten lærte mig, at afgrænsningen ikke gjorde det, som jeg var bange for, nemlig at jeg ikke havde nok at arbejde med, men at det faktisk var det modsatte, at man ved at afgrænse bredden af det område man arbejder med, kommer længere ned i dybden af et emne, deraf ordet fordybelse. Det samme har jeg erfaret gælder i denne opgave med de færøske mønstre.

Hvor jeg i piloten begrænsede mig til *en* teknik og *et* materiale, har jeg i denne opgave også begrænset mig til at strikke de *tre* af de traditionelle mønstrene, rossagronin, sjóormurin og gåsareygað. Hvorimod materialet kun er begrænset til, hvad strikkemaskinen kan klare at strikke.

Jeg har i flere år undervist i faget kunst og håndværk i folkeskolen, og har oplevet, at eleverne er meget glade for at sy på symaskine. Men når det kommer til en så almindelig teknik som at strikke med to pinde, da oplever jeg ofte, at eleverne ikke har tålmodighed nok til at arbejde frem imod et resultat. Især er det drenge eleverne, der ofte har fordomme overfor strikning, fordi som de siger, ”striking er kun for piger”.

Derfor har jeg tit tænkt, at strikning på maskine, måske ville være en retning at gå, når det gælder strik i skolen. Som underviser er tanken altid, hvad kan gøre kunst og håndværks undervisningen mere udfordrende. Både strik og videreføring af traditions håndværk står nu også i læreplanen for kunst og håndværk.(Saabye, 2015)

Min egen nysgerrighed over, hvordan disse mønstre kunne komme at opføre sig, som maskinstrikkede, i andre materialer, har ført til at jeg selv ønsker at arbejde med dette emne(Halvorsen, 2007).

1.2 Problemstilling

Som ovenfor nævnt, ved at arbejde med emnet og de mange tanker jeg har gjort mig om mønstrene, strikkemaskinen og strik i skolen, har jeg udarbejdet denne problemstilling:

Hvordan kan man, ved hjælp af strikkemaskinen som redskab og ulige materialekombinationer, skabe nye udtryk med udgangspunkt i traditionelle strikkemønstre.

Jeg ønsker at få svar på, om jeg med en legende metode, kan få mønstrene brugt på nye måder, hvor den elektroniske strikkemaskinen bruges som redskab.

1.3 Begrænsninger og definitioner

Da problemstillingen jeg her har valgt, er et forholdsvist åbent spørgsmål, er jeg også derfor nødt til at afgrænse mig. Jeg har begrænset mig til kun at lægge vægt på tre udvalgte traditionelle mønstre, ved navnene **rossagronin** (hestemule), **sjóormurin**(søormen) og **gásareygað**(gåseøje) og mindre vægt på selve strikkemaskinen, fordi det er ikke maskinen, eller hvad jeg kan med maskinen, som jeg undersøger, men hvad for nye udtryk jeg kan få ud af de tre mønstre, ved at bruge strikkemaskinen og andre materiale kombinationer. Strikkemaskinen, sammen med dataprogrammet, er mit redskab og til dels mit legetøj, hvor jeg får mønstrene at vise en ny side af sig selv.

Jeg havde bestemt mig for kun at bruge mønsterknappen F, som står for Fair Isle strik (Norsk strik), men min leg førte til, at jeg også kom at tage L – knappen, som står for Lace (Hultråd - mønster) i brug. Fordi jeg ønskede at få færre mønsterløkker på vrangen.

Figur1: Mønstervælgeren på strikkeslæden (eget foto)

F- knappen strikkes med to tråde, den ene tråd i trådfører (1), den anden i (2). Når det i Maskemønster i DK8 er tegnet ind et mønster, strikker tråden som er trådet i (1), det som

er defineret som bundfarve. Tråden som er tråd i trådfører (2), strikker det som er defineret som mønstertråd.

L - knappen, strikkes med to tråde, den ene tråd i trådfører (1), den anden i (2). Når det i Maskemønster i DK8 er tegnet ind et mønster, strikkes begge tråde samtidigt (1) + (2), det som er defineret som bundfarve, mens tråden som er i trådfører (2) strikker det som defineret som mønstertråd.

På billedet står mønsterknappen på O, da strikker maskinen almindelig ensfarvet retstrikk.

Hjulet, som ses på billedet viser strikkefastheden. Lige som med strikkepindene, er et opgående nummer det samme som grovere og løsere strik.

1.4 Arbejdsprocessen med strikkeprøverne

Fase 1: Inspirationsfasen

Da jeg havde bestemt mig for at arbejde med mønstre, var min inspirationskilde blade, billeder, naturen, og ikke mindst gamle trøjer fra familiebilleder.

Fase 2: Forundersøgelse

Jeg undersøgte de færøske mønstres historie og hvordan mønstrene er blevet brugte i strikkede trøjer op gennem tiden. Jeg gik gennem den samling af mønstre, som er udkommet i bogen "Føroysk bindingarmynstur", og valgte ud tre mønstre, som jeg har lagt vægt på at arbejde med i denne opgave.

Fase 3: Undersøgelse af materiale og efterbehandling

Jeg strikker prøver i diverse materiale, for at se hvordan mønstrene tog sig ud i det strikkede. Her begyndte jeg at klippe mønsterløkkerne og filte i vaskemaskinen.

Strikkeprøve nr.1 har altid uld som bundfarve, og andet materiale som mønstertråd.

Strikkeprøve nr.2 har kunsttråd som bund, og mest uld som mønstertråd. Jeg begyndte her at efterbehandle det strikkede, ved at klippe mønsterløkkerne som er af uld, og filte i vaskemaskinen. Derefter gik jeg et skridt videre. I stedet for at strikke på F, som er mønsterknappen på strikkemaskinen, som er beregnet til Fair Isle mønstre, gik jeg over til

at strikke på L knappen, som er beregnet til Lace (trådhumønster). Dette gjorde jeg for at løkkerne som jeg ikke klippede, strikkes sammen med bunden.

Fase 4: Opsummering af undersøgelserne

Til sidst evaluerede jeg strikkeprøverne individuelt, for at beslutte mig for, hvilke prøver jeg så mest potentiale i.

2 Strikning gennem tiden

Strikning har været kendt i Europa i flere århundreder. Det har været et håndværk, en måde at lave tekstil på, og har været en måde til at skaffe husfolket varme klæder på kroppen. Strikning har også været en indtægtskilde op gennem tiden. Især har det været strikning av strømper, der har været en populær salgsvare. Dette ser vi i bogen «Hosekræmmeren» av (Blicher, 1900), hvor der er en karl der går over heden og sælger hoser. Det samme var her på Færøerne, man strikkede knælange hoser til videre salg i Europa(Jakobsen, 2015).

Det har skiftet op gennem tiderne, hvor meget gang der har været i strikkepindene. De seneste ti år, har strikning fået et comeback, det er blevet mere populært at strikke sit eget tøj, dette ser man især på forskellige blogger, hjemmesider og også af den store mængde strikkebøger der er udkommet i den seneste tid("Skappelgensen.no,"). Jeg taler her om at strikke med strikkepinde, ofte efter en færdig opskrift og dog hos nogle også at skabe selv. Med håndstrikket er redskabet meget enkelt, nemlig to pinde, som man lager løkker- masker- øjne med, man strikker en maske ad gangen("Skappelgensen.no,").

Man ved ikke med vished hvor og hvornår strikningen er opstået, hvem der startede at bruge to pinde til at fremstille tekstiler. Det ældste strikkede tekstile fund er fra Egypten, og er daterede til 256 f.Kr(Møller, 1988). Senere har strikningen flyttet sig op igennem Europa og helt nordpå(Jakobsen, 2015). Vikingerne var mest glade for vævede tekstiler der materialet var lin, men der findes andre tekstiler fra vikingetiden der er lavet med en teknik som bliver kaldt nålebinding, hvor man bruger en lang hæklenål til at lave løkker så tekstilet hænger sammen. Strikningens princip er som sagt ældgammelt, og handler i grunden om at lage tekstiler ved løkker der går ind i hinanden anden, og dermed låser hinanden, så det bliver en overflade, som man kan variere med struktur og farver. I princippet er strik det samme, om det er hånd eller maskinstrik. Det er to sider av samme sag(Lind, 1990)

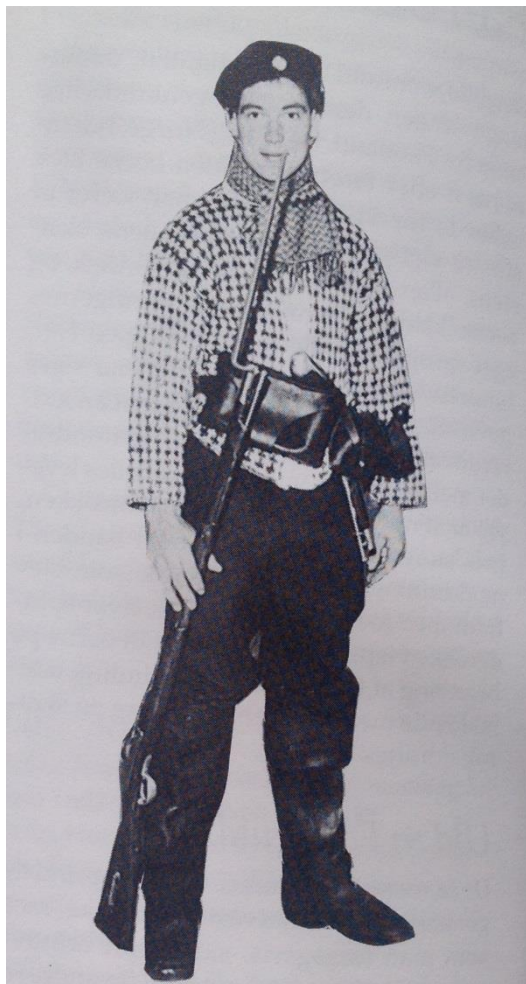
2.1 Historien om de færøske strikkemønstre

Man ved ikke helt sikkert hvornår man på Færøerne er begyndt at strikke mønsterstrikket. Ensfarvede strikkede hoser var en meget stor eksportvare igennem hele 1700 tallet. Men man ved, at der sidst i 1700 - tallet, har været en eksport av groft strikkede trøjer, det som på Færøerne bliver kaldt skibstrøjer eller bådmandstrøjer(Beder, 2010).

Jørgen Landt skriver i 1798 - 99, at der bliver strikket to slags trøjer, ”med forskellige kulørte figurer”. Her kan vi klart høre, at det er mønster, der bliver strikket(Landt, 1965). Han siger også, at færinger selv bruger de fine trøjer, men sælger de grove trøjer, som allerede på det tidspunkt bliver kaldt for ”skipstrøjer”. Trøjerne kommer til at udkonkurrere hoserne, og i 1849 bliver der eksporteret 98.000 trøjer, og er det et meget stort tal i forhold til befolkningstallet der både måtte spinde og strikke(Beder, 2010). Disse trøjer gik allerede da under navnet ”islandske trøjer”, som siden er blevet til ”islænder”(Lind, 1981), som vi også kender det fra hippe tiden, hvor det var mode med cowboybukser, træsko og en islænder.

”Islændere” er den gamle betegnelse for sømands-og arbejdstøjer strikket i groft garn i to, højst tre af uldens naturlige farver og i en helt enkel facon.”(Lind, 1981)

Historien om navnet på trøjen er helst den, at det Islandske kompagni, sammen med det Danske, havde monopolhandel på Island og Færøerne og med sine skibe sejlede disse trøjer både til Norge og Danmark, hvor de blev solgt til marinen og hærfolk m.m.

Figur 2: Dansk soldat i skipstrøje, 1848 (Møller N, 1988, Alverdens Strikning)

Da der blev en så stor masseproduktion af disse trøjer, kom de noget ud af kurs, både med størrelsen, mønstre og andre ting, så trøjen var ikke altid så som køberen ville have dem.

I 1830 blev der af F. Tillisch amtmand, sendt et rundskriv til sysselmændene ude på bygderne, hvor det stod, at de skulle informere om hvordan køberen ville have, at trøjerne skulle være. Der stod vægt, størrelse, maskeantal, mønster og farve. Om mønstrene stod der, at jo flere mønstre jo bedre. Mønstrene kunne man selv bestemme, men mønsterbugterne på vrangen, skulle helst ikke spænde over mere end 4 masker.

Dette rundskriv har sikkert gjort sit til, at man har været kreativ med at tegne små mønstre, og det er nemlig det som i dag er specielt ved mønstrene, at de består af små mønsterrapporter, som ikke har så store bugter på vrangside. Man kan i denne sammenhæng spørge sig selv for det første, hvordan mønstrene så ud inden dette rundskriv om bugtenes størrelse udkom, og for det andet, om mønstrene ikke var skabt for dekorens skyld, men kun for at gøre plaget varmere og øge om slidstyrken.

Jeg skal ikke her gå i detaljer med det tekniske, men det kan nævnes, at det ikke nødvendigvis behøver at være store bugter i store mønsterrapporter, men med de små mønstre har man sikret sig, at man var kvit med lange bugter på vrangen. Disse trøjer blev solgt som arbejdes trøjer ombord på fiskeskibe og til andet arbejdes brug nede i Europa, og disse små mønstre har gjort trøjerne ekstra tykke og varme, fordi de på den måde har været dobbeltstrikkede(Beder, 2010).

Føroysk bindingarmynstur

I en mønstersamling ved navnet ”Føroysk bindingarmynstur” der udkom som bog første gang i 1932, fire år efter, at bogen ”Norske Strikkemønstre” efter Annichen Sibbern Bøhn udkom i Norge(Bøhn, 1947, udvidet udgave), er der samlet 139 mønstre, der er indhentet fra de fleste øer som da var beboede. Mange mønstre er enten opkaldte efter den gård eller stue, hvor dette mønster har været et kendemærke, eller også er de opkaldte efter det som mønsteret skal forestille f.eks. timeglasset, katte- næsen og så videre. Også har mange mønstre navne efter den pige eller dreng, der gik i en trøje med dette mønster, og blev derfor før i tiden kun brugt til det ene køn, det vil sige, at nogle mønstre er kvindemønstre og andre kun til mandfolk. Disse mønstre er blevet brugt til trøjer i generation efter generation, og har ligesom man kender det i Norge, også været knyttet til bestemte distrikt områder. Fra den tid, hvor man kun havde de små både at fiske og at sejle rundt øerne med, og der ofte forekom tragiske drukne ulykker, var mønsteret på strikketrøjen som mændene havde på sig, det der hjalp til at identificere ligene, om de blev fundet(Beder, 2010).

Mønsterformerne

Jeg vil her se lidt nærmere på selve mønstrene, hvad er det for nogle former og motiver man har optegnet og brugt til strikkemønstre. Som sagt har de afbildet de ting, som de har omgivet sig med, de nære ting, ting som de havde rundt sig, som de så har afbildet til strikkemønstre. Ruter, skæringen (som krog over ildstedet), rokkehjulet, naddarnir(piskeris), halvmånen, stjerner, korset, skakbordet, timeglasset, stabben, gåseøje, renning og så videre. (Debes, 1969)

På den måde kan man sige, at mønstrene er meget konkrete, de handler om det de ser og oplever her og nu. Kanske kan man sige, at disse mønstre er en slags folkekunstens formsprog. Menneskene har, om ikke bevist, så ubevist kommunikeret igennem det strikkede håndværk.

Tin(Tin, 2007) skriver i bogen ”De første formene” om formsproget i folkekunsten. Han snakker om det naturalistisk-figurative formsprog og det abstrakte formsprog. De naturalistiske - figurative formsproget, afbilder historier og figurer som fortæller historier som kan genfortælles i ord.

I og med at de fleste mønstrene i samlingen er navngivne, har man med ord kunnet kommunikeret om dem. De har været fortællende og kommunikerende til de mennesker, der har brugt dem. Disse figurative mønstre kommer under den kategori, som kaldes naturalistisk - *figurative* formsprog(Tin, 2007).

Men alligevel er det sådan, at man underliggende også i mønstrene kan se det abstrakte – *geometriske* formsprog, som Tin(2007) foreslår om i sin bog. De første formene kalder han dem, disse former som optræder og ses igen i næsten alle gamle mønstre, i alle kulture, også i de gamle færøske mønstre i denne opgave. Jeg har kigget lidt nærmere på selve mønstrene, i forhold til det som han (Tin, 2007) siger i sin bog. Det er en slags fænomenologisk læsning af mønstrene som han kalder det. Det er urformerne som han er optaget af, det er noget eksistentielt ved dem. Meget interessant tanke at læse de gamle færøske mønstre på den måde. Disse geometriske forme er gennemgående i hele mønsterkonstruktionen.

Formene han taler om er cirklen, firkanten og korset (krydset), som er former, der er brugt i mønstre i alle kulturer og religioner.

De står for henholdsvis:

- Verdensaltet (heimskringla), hvor mennesket er i centrum.
- Den ordnede dyrkede verden, som er indenfor firkanten.
- Og alle fire verdenshjørnerne der bliver forbundne med et kors.
- Til sidst taler han om siksaklinjen, som er mere afhængig af, at mennesket selv skaber den, den er ikke lukket, men kan gå, videre i det uendelige.

Jeg kan tydeligt se, at disse forme, som Tin(2007) taler om, også ses igen i mønstrene som vi har i ”Føroysk Bindingamynstur”(Debes, 1969). Særlig er det mange border, der består af siksakmønsteret. Firkanten kommer meget frem i form af et diagonalt rutenet, der går igennem flere af mønstrene, og det kendte ”O X O” mønsteret, er et mønstre, der vi både har cirkel og korset.

De nordiske mønstre.

Det kunne være en særskilt opgave, at undersøge de nordiske mønstre, så det skal jeg ikke skrive så meget om her, men man kan undre sig over hvorfor de lande der ligger nærmest Færøerne ikke på samme måde har disse små mønstre i sin strikkeskiktradition.

Islændinge har ikke tradition for dækkende flademønstre i deres trøjer, men deres trøjer har ensfarvet ærme og bul, og et stort mønster rundt bærstykket.

Shetlændere har gennemmønstrede trøjer, som oftest består af stjerneborder, hvor både bundfarven og mønsterfarven skifter farve flere gange igennem trøjen(Pearson, 1985).

Ser jeg på de norske trøjer, er den dominerende mønsterrapport ofte større, f.eks. mariusgensen, fanetrøjen og åttebladstjernen, og dette ser man også, om man sammenligner den før nævnte strikkebogen, som udkom i Norge 1928(Bøhn, 1947, udvidet udgave).

Reitan (1992) foreslår at, det hun kalder for bagsiden af vanten, oftest har et flademønster med små mønsterrapporter, hvor flere af mønstrene som hun har med i opgaven, er de samme som dem, der findes i den færøske udgaven af mønstre. Hun har også billeder af nogle mønsterrapporter, der er navngivne, som f.eks. ”Spyttklisa” og ”Skarttroll”. Kunne tænkes at de færøske mønstre stammer fra Norge, fordi der har været god handelsforbindelse til Bergen i flere århundreder. Søger man derimod længere øst på, til de lettiske lande, ser man en masse af disse små flademønstre med de små mønsterrapporter i deres trøjer og særlig i deres vanter. Det kunne tænkes, at mønstrene stammer fra disse områder(Møller, 1988).

Nu, når man kan finde frem til det meste på internettet, kan man hurtigere finde mønstre fra mange lande, til at sammenligne og finde frem til ligheder.

Svastika mønsteret, som var et symbol på lykke og fred, og har været strikket som mønster i skibstrøjer, var med i den første udgave af bogen ”Føroysk bindingarmynstur”(Debes, 1969). Mønsteret fik en anden betydning efter 2.verdenskrig, og kom ikke med i den næste udgave af bogen. Et tegn på, at mønstre er kommunikerende, og derfor også kan kommunikere noget negativt(Beder, 2010)

Mønstrene er kun blevet brugt til trøjer, der blev strikket med hånd. Der eksisterede ikke rundpinde, så der blev brugt 12 strikkepinde til at strikke bulen på trøjen, men da skulle der sidde to piger og strikke samme trøje. Disse lange strikkepinde var ofte af stål eller

messing og senere af træ. Jeg kan huske min mormor har fortalt, at det ikke altid var så nemt, at skulle gøre sætning, som var en slags pige strikkeopgave for en dag, sammen med sin bedstemor, fordi hun strikkede hurtigere. Det er nemlig nødvendigt at strikke med samme tempo, da der er to der strikker på samme bul, ellers kommer den ene til at vent på den anden(Beder, 2010).

Figur 3: Mormors skipstrøjepinde af messing (eget foto)

Figur 4: Farmors slidte strikkepinde af træ (eget foto)

Figur 5: To kvinder strikker på samme bol, de strikker med 13pinde (eget foto)

2.2 Historien om strikkemaskinen

Der har altid været mennesker der har ønsket at lave tingene mere effektive og at få flere penge ud af en efterspurgt handelsvare.

Det var i 1589 at William Lee opfandt strikkemaskinen, som var tænkt til hose strikning, men blev nægtet patent på opfindelsen, fordi man mente den ville ødelægge markedet for håndstrikkere (Sønderby, 2007). Senere har strikkemaskinen vundet indpas og er blevet brugt til at strikke salgsvare, fordi det går hurtigere at producere med maskine.

Allerede i 1897 kan man se i et af de færøske blade (Føringatíðindi, 1897), at der bliver annonceret med salg af strikkemaskiner. Der har været nogle få strikkemaskiner rundt om i bygderne, og de har været brugte til at strikke det ensfarvede, der var for tidskrævende at strikke for dem der havde nok arbejde til dagligt.

I slutningen af 1950-årene, blev det importeret hånddrevne strikkemaskiner som strikker 200 masker. I dag er denne hånd strikkemaskinen et redskab, som af flere bliver brugt til hobbystrik, men af nogle få dog for at tjene sit levebrød.

I begyndelsen av 1970 kom maskiner som strikker mønster ved hjælp af hulkort. Senere er maskinerne blevet elektroniske og de kan kobles til forskellige computerprogrammer. Det jeg kan huske til strikkemaskinen i min opvækst i 60- tallet, er at der var nogle damer der havde strikkemaskiner, men der var ikke altid at der blev strikket mønster med deres maskiner. Man kunne dog se nogle maskinstrikkede trøjer, der havde store flotte mønstre, der var taget direkte ud af instruktionsbogen til maskinen, og det følte som fremmede fugle imellem de traditionelle trøjer. Disse trøjer var ofte strikkede med kunstgarn, det vi også kaldte maskingarn, vi unge syntes ikke at de var særlig smarte. Jeg kan ikke huske, at man strikkede de traditionelle færøske mønstre med strikkemaskinen.

Det var mest ensfarvede trøjer der blev strikket, særlig den mørkebrune trøje med sølvknapper på akslerne. Den kalder vi ”myrkamorreyð” trøje, opkaldt efter den farve de mørke får har. Et sort eller brunt får, er myrkamorreytt og ikke mørkebrunt, den farve har vi også, men ikke når vi taler om får og uld og disse trøjer. Trøjen har været meget brugt, også som arbejdstøje. Til at begynde med, har den ikke haft sølv eller tinknapper på akslerne. Det er senere, at denne trøje har fået højere status og er blevet en speciel færøsk trøje, som en slags mariustrøje, som man altid kan tage på, både til cowboy bukser og også til mere fint. Den bliver meget brugt til små drenge, som en del af nationaldragten, som man har på til Ólavsoka den 29 juli, der er til mindes om Olav den helliges død på Stiklastader. Da samles færinger i nationaldragten til fest i Torshavn.

Figur 6: Myrkamorreyð trøje, blev ofte strikket på maskine (eget foto)

Trøjen er strikket ret op og har isatte ærmer, så den er nem at strikke på maskine, og kræver ikke så megen oplæring med strikkemaskinen, andet end det tekniske ved at slå masker op, tage ind og ud og lukke af. Ofte blev ribkanten strikket ved hånd, fordi man ikke havde købt ribapparatet med, dengang maskinen blev købt. Trøjen går ikke ned i halsen foran, og har isatte ærmer, det gør at den bliver mere holdbar, fordi den kan bruges begge veje.

Myten siger, at var man til venstre i politikken, så bar man trøjen sådan, at sølvknapperne sad på venstre aksle og omvendt, var man til højre i politikken skulle knapperne sidde på højre aksle. Ikke helt sikkert om det også galt dem der hørte til partier, der ville fællesskab med Danmark, eller måske var det kun de der hørte til de nationale partierne, der bar denne trøje, for at vise kulør. Det er tydeligt, at trøjen på den måde har haft en slags kommunikerende virkning, selv om den ikke havde mønstrene, som vi måske ville tro var mere kommunikerende end en ensfarvet trøje.

Leiro(2007) skriver i sin masteropgave ”Hvorfor strikker kvinder i dag” om kommunikation og distinksjon, der hun nævner, at strikkeplaget kan kommunikere. Både det at ville skille sig ud, eller udmærke, dvs. hæve sig over andre, i forbindelse med det hjemmestrikkede. I dette tilfælde er trøjen blevet et national og politisk kommunikationsobjekt, der det strikkede plag kommunikerer hvor du står politisk. I dette tilfælde er det ikke mønstrene, men hvordan du bruger trøjen som er det kommunikerende.

Også blev der strikket undertrøjer, underklokker (under kjole) til kvinder og børn, lange underbukser til mandfolkene, der skulle med fiskeskibe. Strikkemaskinen var ikke hvermandseje, så der blev også strikket mod betaling. Skulle en ung mand lige pludselig afsted med en fiskebåd op til Island eller Grønland, kunne man den gang ikke bare købe færdig fabriksstrikket uldtøj, der skulle bruges på turen. Flere af de strikkemaskiner der var i min hjem bygd, var købt i England, hvor man solgte fisken. Også har man hørt om enker, der har skaffet sig en strikkemaskine, for at kunne forsørge sig selv og børnene. Senere, ikke før end omkring 1970, begyndte man at strikke mønster på maskine, og de færøske mønstre kom nu også med. Enkelte damer strikkede også de fine national trøjer på maskine i meget fint sort og rødt garn, og der har de færøske mønstre altid blevet brugte.

De første strikkemaskiner, der kunne strikke mønster, havde et hulkort der kunne tage et mønster op til 24 masker i bredden og nogle maskiner kunne kun tage 12 masker, altså rapporten på mønstrene kunne ikke blive for stor. Maskinerne bliver kaldt

hulkortmaskiner, hvor man med en tang, huller mønsterrapporten ind i et ark der bliver sat fast på strikkemaskinen. Disse maskiner bliver også brugt flittige i dag, hulstrikkemaskinen har den fordel, at den ikke skal sættes til elektricitet, ligesom de gamle symaskiner heller ikke skulle det.

I dag har man med de elektroniske strikkemaskiner og computerprogrammer, ingen grænse på mønsteret størrelse, det vil sige, at det hellere er nålesengen på strikkemaskinen der sætter grænsen. Det vil sige grænsen for, hvor stort antal masker man kan strikke, ikke størrelsen af mønster rapporten. Den almindelige og mest brugte strikkemaskine, som bliver kaldt finstrikkeren, har 200 nåle, og mønsterrapporten kan derfor være op til 200 masker i bredden og ubegrænset i højden. Hulkortmaskinerne bliver også flittigt brugte i dag, de er billigere end de elektroniske og som tidligere nævnt begrænsede i forhold til størrelsen af mønster rapporterne og kan strikke mønster uden at tilslutte elektricitet. Det skal også siges, at man kan sætte disse maskiner til en elektrisk motor, der fører slæden frem og tilbage(Buset, 2014).

2.3 Strikkemaskinen som redskab i denne opgave.

Strikkemaskinen jeg har brugt i denne opgaven er en Silver Reed 840. Den er en såkaldt finstrikker, som er en strikkemaskine, som har 200 nåle og har 4,5mm.afstand imellem hver nål. Den kan derfor strikke garn der er beregnet til strikkepinde nr. 2- 3,5(Buset, 2014)

Det er ikke en hulkortmaskine, men en fuldt elektronisk maskine, der er koblet til et program som hedder designeknit8 (DK8). Dette program er hjernen til min strikkemaskine. Programmet kan være til stor hjælp, da du arbejder ved at forme og designe det objekt du skal strikke. Her kan du regne ud maskeantal, strikkefasthed og det fungerer som en kalkulator. Programmet er også en stor hjælp, da du arbejder med mønsterstrik. Her kan du forstørre mønstre, du kan lægge rækker til eller tage rækker fra. Du har mulighed for at arbejde med mønsterrapporten på en ny måde, du kan spejlvende, dreje og klippe dine mønstre som du ønsker dem, og på denne måde lave nye mønstre. I dette program, kan du også skanne ethvert billede ind i programmet, det kunne for eksempel være billede af et gammelt strikkeplag, et broderi eller et fotografi og lave det om til et strikkemønster. Dette skulle give uanede muligheder for at være kreativ med udarbejdelse af nye strikkemønstre. Og også give mulighed for at skanne gamle mønstre, som oprindeligt var optegnede til håndstrik.

Jeg vil nu starte med at fordybe mig lidt mere i de færøske mønstre, og da mener jeg den samling mønstre der blev samlet og udgivet 1932(Debes, 1969), og som nu er hver mands øje på Færøerne, og som stadig bliver brugt flittigt som inspiration, både til privat brug og ligeledes af strikkedesignere. Jeg vil bruge traditionsmønstrene som inspirationskilde til noget, som jeg ikke ved endnu. Jeg vil nemlig prøve at undersøge dem lidt nærmere. Jeg vil tage udfordringen op, og undersøge hvordan jeg kan arbejde med de traditionelle mønstre på en måde som udfordrer min kreativitet og leg.

Jeg er opvokset med disse mønstre, så de er en del af mit liv. Man kan næsten sige, at jeg har erfaret dem både udefra og indefra. De var der med det samme som jeg kom til verden, jeg blev måske svøbet ind i et mønstret barnetæppe eller trøje. De har sat sig på min nethinde, jeg så dem gennem hele min opvækst, lige som tapetet i soveværelset.

Værdigen af det som man er opvokset med, er ikke altid så let at få øje på. Man tager det som en selvfølge, eller også overser man det som står en nærmest. Dette er bare nogle gamle mønstre, som altid har været der, og det æstetiske har man bare ikke tænkt over. I skolen dengang jeg var barn, tog vi ikke udgangspunkt i egen håndværk og tradition, det har gjort, at de rationelle mønstre kun tilhørte de bestemte sæde og skikke.

3 Hvad har andre gjort?

For at få inspiration, har jeg set på hvad andre har gjort inden for det traditionelle strik. Hvordan de har brugt mønstrene på en lidt anderledes måde, og på den måde skabt en fornyelse, som er blevet anerkendt og slået igennem i modebranchen. Også har jeg ladet mig inspirere af en strikkedesigner, der har afprøvet nye strikkemetoder med strikkemaskinen, som jeg så har brugt på de tre mønstre jeg har arbejdet med.

3.1 Strikkedesignere på Færøerne

Guðrun og Guðrun

Traditionen for at arbejde med mønstrene i designsammenhæng, har vi ikke på Færøerne, men dog har det i nyere tid været strikkedesignere der har brugt mønstre i deres trøjer, og som på den måde, har sat værdien af vores eget strik på et højere status. Inden det færøske strikkedesign kommer vi ikke udenom GUÐRUN & GUÐRUN, der har designet striketrøjer i mange år efterhånden. De blev kendte i forbindelse med den danske TV udsendelse ”Forbrydelsen”, hvor en af hovedpersonerne har en færøsk striketrøje på. Trøjen er en meget løst strikket trøje, med en ottebladsstjerne strikket som border. Trøjen er strikket i naturfarver, og er både til kvinder og mænd. Det er ikke fordi specielt dette mønster har været det mest brugte, men fordi det er blevet brugt på en ny måde, og samtidig er der noget kendt ved det. Det er naturfarven, skibstrøjelooket og det grove mønsterstrikket, der tilsammen gør trøjen til et beklædningsstykke med nordisk, lidt romantisk udseende.

Figur 7: Guðrun og Guðrun trøjen er gennemmønstret (foto: www.gudrungudrun.com)

Dette, at tage et kendt mønster, som vanligtvis har været strikket med pinde nr.3 og strikke det på pinde nr.9 er en nytænkning(Tanggaard, 2010).

Jóhanna av Steinum

En anden færøsk designer, der har strikke de færøske mønstre på en ny måde, er strikkedesigneren Jóhanna av Steinum.

Hun strikker med meget tykke pinde, men hendes varemærke har været, at hun bruger en masse farver. Hun strikker er slags hønsesrik, som i dag er retro, og derfor sælger godt. Hun er, på samme måde som Guðrun og Guðrun er det, efter at have fået vind i sejlene, gået over til andet strik uden mønster, der blød grov strikket uld er hovedtemaet, og også til finere ensfarvet eller sribet maskinstrikkede trøjer. Dette kunne tyde på, at det med mønstrene ikke er så nemt at holde i gang.

Figur 8: Jóhanna av Steinum, fargerigt mønsterstrik (foto:www.steinum.net)

3.2 Strikkedesignere i Norge

Ser vi på hvem der er gået forud med strikkedesign i Norge, der hvor de traditionelle mønstrene går igen, kan man nævne de to Per Spook, som har haft modehus i Paris og Solveid Hisdal, designer til Olianetrøjerne.

Per Spook

Per Spook er en norsk designer, der har haft sit eget modehus i Paris. Han blev kendt i 1980-årene, da han i samarbejde med Norsk Husflidslag og andre norske strikkedesignere, designede trøjer med norske mønstre til sit eget modehus. Hans design går over i meget gennemmønstrede beklædning. Tøjet han designede lagde vægt på form og dekor. Til at begynde med var det mest sort og hvidt han var optaget af. Grafiske mønstre og inspiration fra det nordiske, er det som går igennem.

Senere blev han kendt for at bruge særlig mange farver til sine flotte strikkede kåber og jakker, som ofte havde været en omgang i vaskemaskinen, så de var fildede lidt. Per Spook har nok haft sin påvirkning på norske strikkedesign, og hvordan norske mønstre også senere er blevet brugt i industrien.

Figur 9: Per Spook design (Kleppe/Tobiasson ,2013, Ren Ull)

Solveig Hisdal (Oliana)

Oliana er en veletableret strikkefabrik, der har haft medvind med sine flotte farverige striketrøjer. Til at begynde med var trøjerne af lidt grovere kvalitet, og der blev brugt garn der var spundet i Norge.

I dag, bliver det meste strikket i tyndere kvalitet, merinould, silke og alpaka. Det som har været tiltalende med disse trøjer, har været de flotte mønstre, som strikkedesigneren Solveig Hisdal har udarbejdet direkte fra gamle norske strikkemønstre, vævemønstre og ikke mindst har hun fundet inspiration fra gamle museumstekstiler, som hun har fundet rundt om i Norge. Hun har klaret at videreføre norsk mønstertradition ind i vor samtid(Sejersted, 2007).

Figur 10: "Oliane" design (Solveig Hisdal, 1997, Dikt i masker)

Da jeg nævner disse trøjedesignere, både de færøske og de norske, er det fordi, alle sammen tager udgangspunkt i den traditionelle baggrunden, og bruger de gamle mønstrene til at designe noget nyt. Dem jeg her har nævnt, er blevet skolet i design, og har lært hvor man kan hente inspiration i sin egen kultur, og har åbnet for mulighederne der gemmer sig i det traditionelle mønstre.

De designere jeg her har nævnt, har brugt traditionelle flademønstre i sine strikkedesign, hver på sin måde har de gjort en forskel, men man har holdt sig til mønsterstrikk i ren uld.

Linde Rambøl (1999)

Det er altid nogen der er gået forud, nogen der har gjort og tænkt de samme tanker som en selv. Et eller andet sted fra, har man fået sine egne ideer. Man kan tilfældigvis have læst et eller andet, mens man sidder og arbejder, eller også har man set noget i en bog eller set nogle billeder på nettet, som har ført til at man vil undersøge det videre.

Jeg søger efter noget andet en bare det flade gennemmønstrede strik, hvor det er to farver der arbejder sammen for at give et udtryk.

Linde Rambøl, er en der har været optaget af det samme som optager mig i denne opgave. Hun har i sin hovedopgave i Forming fra Høgskolen i Oslo 1999, ”Uten ull i Bunn, bliver det tull i grunn”(1999), været optaget af de strikketeknikker der kræver to tråde under strikningen.

De fire strikketeknikker som hun har undersøgt er tofarvet Platinstrik, Fair Isle strik, Vevestrik og Tråd hulstrik. Hun har i sin opgave undersøgt sammensætningen af filtbar og ikke filtbar materiale, også har hun undersøgt dette med bugterne på bagsiden af det strikkede stof, det hun kalder floteringer. Hun har brugt at hægte mønsterbugterne op på nålene under strikningen, så de på den måde bliver brugt til at få frem et nyt udtryk.

Men hun har også arbejdet med at klippe bort mønsterbugterne, og på den måde komme tættere på det strikkede mønsteret.

Hun har udfordrer det som instruktionsbøgerne siger man ikke kan, nemlig strikke mønster, der er større end en eller to masker, på Lace knappen. Dette har sikkert været et nybrud 1999, og har måske været brugt af andre siden. Og det er her jeg har fulgt hende, og taget hendes erfaringer med i min undersøgelse af mine tre udvalgte mønstre.

Hun er optaget af at strikke uld og kunst samme, for siden at filte det i vaskemaskinen. Dette at hun strikker Fair Isle mønster som Lace, medfører at hun kun får uldbugter på bagsiden af selve mønsteret, de andre bugter er strikkede ind i bunden, sådan som det sker når man strikker tråd hulmønster. Hun gør det, at hun klipper bugterne og filter i vaskemaskinen. Også klipper hun hele bugten væk, så der ingen tråd er som ligger løs og filter. Vanligvis har vi rette og vrage på et strikketøj, men Rambøl viser med sit fund, at begge sider kan bruges som retside.

Dette fund i hendes opgave, har jeg også været optaget af i min søgen efter hvad andre materialer kan tilbringe de traditionelle mønstre. Dette at prøve at strikke mønstrene med uld og et andet materiale. Jeg vil bruge hendes fund på disse tre mønstrene som jeg har valgt at arbejde med.

Figur 11: Rambøls fund var, at et Fair Isle mønster kan strikkes på på Lace (Rambøl, 1999)

3.3 Valg af metode

Da jeg gik i gang med denne opgaven, var jeg ikke så målrettet og systematisk, som man ellers forestiller sig en forsker må være, men jeg var usikker hvad vej jeg ville gå. Jeg kastede mig ud i projektet med at strikke prøver. Det tog sin tid, at komme til netop denne problemstillingen, så jeg mødte nogle ting på vejen, som jeg ikke fik brug for, og andre ting har jeg taget med i denne opgave. Omvendt var der ting eller fænomener, som jeg foreløbig havde forkastet, som jeg var nødt til at drage ind i arbejdet igen. Da problemstillingen var kommet på plads, kunne jeg vælge hvad for en metode jeg skulle benytte (Halvorsen, 2007).

4 Metode

Denne opgave er bygget på den kvalitative metode, hvor jeg selv både er den kreative skaber og den tolkende udforsker. Dette at være sin egen kritiker er en krævende rolle, fordi man må regne med, at jeg med min forforståelse og mine fordomme ikke altid får øje på de fænomener, som kommer til syne. Men samtidig har jeg så stor forforståelse for strik, og er så tæt på processen, at jeg befinder mig i en ideel position til at observere det som opstår i processen (Merleau-Ponty, 2012).

Halvorsen (2007) skriver om det at forske gennem eget skabende arbejde. Det at være i nuet og arbejde med materialet, gør at du sætter spørgsmål mens du arbejder, du finder løsninger mens du arbejder og kommer derfor videre med nye svar. Hun taler om skiftet mellem nærhed og distance. Dette kalder vi en fænomenologisk tilnærmelse, som kræver nærhed og erfaring med fænomenet som skal undersøges. For mit vedkommende er dette mønstrene, materialet og strikkemaskinen. Det som er særskilt med den fænomenologiske metode er, at jeg er både skaber af de nye fund som kommer frem, og den som undersøger og tolker mine fund (Brinkmann, 2012)

4.1 Hermeneutiske undersøgende tilgang

Hermeneutik betyder tolkning, og stammer fra det græske ord hermenevein. Hermes er den guden, der bringer budskab mellem mennesker og gud, han oversætter budskabet så mennesket kan forstå det.

Oprindeligt var dette at fortolke religiøse tekster subjektivt. Hvad siger konteksten og hvad har forfatteren tænkt, altså en indlevelse i teksten og tekstforfatterens forforståelse.

Da man tolker tekster, er tolkerens egen forforståelse også vigtig for hvordan man tolker. Hvad ved man på forhånd om de ting der bliver sagt, og hvilken forforståelse og fordomme har man. Man tolker ud fra sin egen sociale, religiøse, kulturelle og historiske baggrund. Det vil sige, at forforståelsen, den verden du lever og er i, har betydning for hvordan du forstår det du læser (Kleven, 2002).

Her kommer den hermeneutiske cirklen ind, der handler om at forstå helheden ud fra delene og omvendt, delene ud fra helheden. Den bliver også kaldt for den hermeneutiske spiral. Den giver en cirkelbevægelse i vores forståelse og læring, hvor man passerer den

del man har erfaret, og tager det med i næste runde, så man bedre forstår og lærer videre i en lærings cirkulation.

Ny hermeneutikken, så som filosofen Hans Georg Gademer udformer den, er en retning, hvor fænomenologien spiller en stor rolle. Der er det forskeren selv, der deltager i tolkningsprocessen(Kleven, 2002).

Her i denne opgave er det ikke tekste, men mit eget skabende arbejde, som jeg selv skal tolke, mens jeg er i gang ved at komme videre på vejen trinvis. For at nå målet har jeg valgt at bruge en fænomologisk-hermeneutisk tilgang, så jeg igennem mit eget skapende arbejde og dokumentation, både med de strikkede prøver og notater af det som jeg tænker og gør, kommer videre trin for trin. Jeg vil prøve at skildre hele prosessen, både visuelt og skriftligt.

Det er ikke så enkelt, fordi den tavse kunskab(Tesfaye, 2013), som sidder i hænderne, og som jeg vanligvis bare formidler med brug af mine hænder, er jeg ikke vant til at sætte ord på. Just dette at sætte ord på hvad jeg gør og hvor tanken til handlingen kommer fra, er det som er en udfordring for mig.

I og med at jeg som underviser, lærer fra mig, så sætter jeg ord på noget, men det er en så lille del i forhold til det som jeg i gennem så mange år er blevet til automatiserede handlinger.

Jeg prøver at sætte mine prøver og fund i system, så det kommer at stå klarere for mig hvordan jeg selv arbejder, hvad jeg kan komme videre med, og hvordan ideerne bliver fanget og frasortert.

Da jeg gav mig ud i at strikke materiale prøver, var det en meget åben og famlende tilgang. Derfor havde jeg heller ikke bestemt mig for, hvilke brugsområde jeg ville ende med at arbejde med i eget skabende arbejde, derfor kunne de materialerne jeg kom til at bruge i prøverne, lige så godt kunne bruges til andet end trøjer og klæder, bare de kunne strikkes på maskinen og kom til at tilføje de gamle mønstrene nogle nye udtryk.

5 Inspirationsfasen

At begynde med, var jeg meget famlende og søgende efter, hvad det var jeg ville med strikkemaskinen og de traditionelle mønstre. Jeg ville strikke noget der var anderledes, noget ingen havde set før, noget jeg har på fornemmelse, kan blive noget smukt og noget der optager øjet. Jeg havde en drøm om at strikke noget som minder mig om ”skipstrøjer”, fiskegarn og min fine barndom med meget uld og strik.

Jeg gav mig selv lov til at slippe fantasien løs. Jeg viste at jeg allerede havde god kundskab til strik, om ikke lige så stor kundskab til strikkemaskinen, fordi den kræver andet og mere af mig, end de to strikkepinde. Dette at jeg har stor erfaring med at strikke på pinde, og derfor også erfaring med teknikker og materialer, er en stor fordel da jeg skal strikke på maskine. Forstået på den måde, at jeg kender teknikken fra mine hænders arbejde, og derfor bedre kan forstå hvad maskinen kan bruges til.

Mine tanker var at jeg havde strik og mønstrene i min krop og bevidsthed, og dette sammen med min fantasi kunne få noget nyt frem. Jeg blev i min indre dialog, og i kommunikation med andre, udfordret til at holde fast ved tanken, og styrket i troen på det jeg selv mestrede og de drømme jeg gav udtryk for.

Jagten gik nu efter alt som havde mønster. Jeg blev meget optaget af mønstrede trøjer, gulve, vaser og alt som havde gentagelser i sig, ja jeg fandt ud af at mønstre er noget vi er omringede af. Jeg ville strikke noget ud af de gamle mønstre, men på en ny måde.

Det at arbejde med noget, der har en lang tradition, gør det ikke nødvendigvis lettere, fordi man er nok lidt fastlåst i hvordan brugen af disse mønstre har været i ens opvækst og i det hele taget. Hvad man kan bruge dem til og ikke mindst, hvor meget turde jeg forandre dem. Jeg bestemte mig for at jeg måtte afprøve nogle nye materialer, om jeg skulle få nogle nye udtryk at se. Jeg bestemte mig også for at gå ind i processen med åbent sind og turde forsøge noget nyt. Jeg vidste at jeg måtte udfordre min kreativitet, så jeg måtte gå ud over grænsen for hvad jeg normalt var vant til at strikke, tænke ud af boksen, som man siger. Jeg var nu på jagt efter ny viden som kunne være til hjælp i min leden, så jeg læste bøger om strik, tradition, mønster, håndværk og bøger om kunst. Og ikke mindst, så valgte jeg også, at tro på at det ville lykkes, selv om jeg følte mig ustruktureret og usikker. Men inden jeg rigtigt kunne gå i gang med at strikke, måtte jeg finde ud af hvordan de forskellige mønstre tager sig ud på strikkemaskinen, eller om de overhoved kan strikkes på maskinen.

5.1 Traditionsmønstre på strikkemaskinen.

Når man taler om mønstre inden for strikning, kan mønstre stå for flere forskellige begreber. Vanligvis taler vi om tofarvede flademønstre. At noget er mønstret, kan også betyde, at den strikkede fladen, har gentagelser i den taktile strukturen, men at det kun er strikket med en farve. Også kan et mønster være hulmønster over hele den strikkede flade eller border.

Strikkemaskinen har i instruktionsbogen delt det op i to farve strik (Fair Isle), væve strik, tuck og tråd hulmønstre.

Når jeg snakker om mønstre i min undersøgelse, snakker jeg om tofarvede flademønstre.

Jeg startede med at gå direkte til mønstrene, og undersøge om de overhoved kunne strikkes på maskinen.

Da vi snakker om at strikke tofarvede mønstre på strikkemaskinen, mener vi at vi strikker med to ulige farver på samme række. Mønstervælgeren på strikkemaskinen har 8 forskellige indstillinger, og ønsker vi at strikke tofarvet mønster, sætter vi maskinens mønstervælgerknap på **F**.

Dette F står for Fair Isle, som er en skotsk ø beliggende midt imellem Orkneyøerne og Shetlandsøerne. Øen har rig tradition for strikning og strikketeknikken er opkaldt efter denne ø. Mange vil hævde at Norge har lige stor tradition med denne teknikken og bliver den derfor også kaldt norsk mønster. Jeg selv vælger, at F står for færøske mønstre.

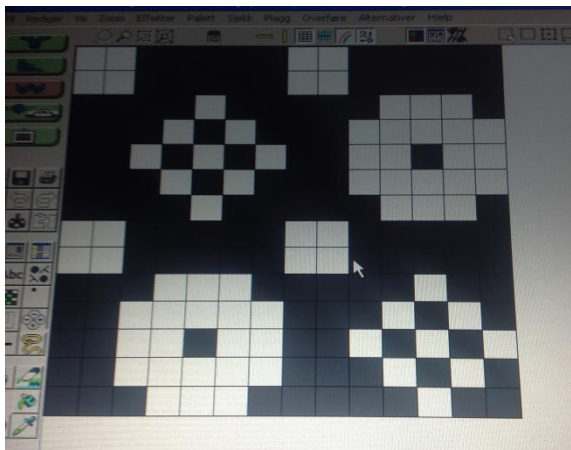
5.2 Mønsterrapportens størrelse.

Jeg gik tættere på mønstrene og begyndte at se på rapporterne. En rapport er den mindste enhed av et maskemønster som gentager sig. Men jeg så at optegningerne af mønstrene i samlingen "Føroysk bindingarmynstur"(Debes, 1969), mærkeligt nok, ikke var sat op i rapporter, som det burde være i en strikkebog. Derfor gav det lidt ekstra arbejde at gennemgå alle 139 optegnelserne og finde frem til selve rapporten i mønsteret.

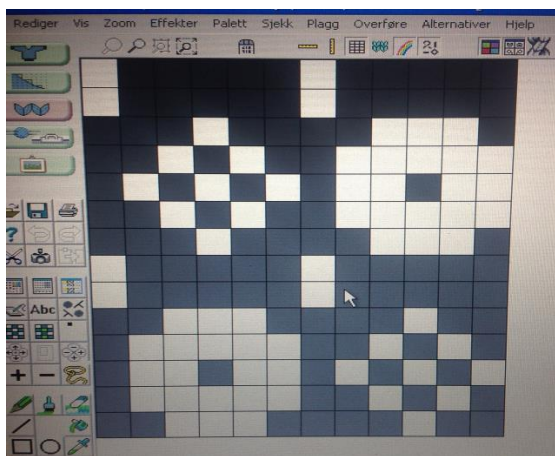
Det som er særskilt for de færøske mønstre er, at de har små mønstrerapporter, det vil sige, at mønsteret består af relativt få masker, både i bredden og højden.

Ved en gennemgang af alle mønstrene og dermed alle mønsterrapporterne, finder vi ud af, at alle de mønstre, der har rapportbredden, det vil sige maskeantal 24, og de tal der går op i 24, det vil sige 12, 8, 6, 4, 3 og 2, kan strikkes på strikkemaskiner, der bruger hulkort. Ulempen med hulkortmaskinen er, at man må tage hensyn til hulkortets bredde, som ikke kan tage større mønsterrapporter end 24 masker. Det viser sig, at det er over halvdelen af hele samlingen der har denne rette størrelsen i rapporter, og disse mønstre bliver i dag strikket med hulkortmaskinen.

Man har også her været kreativ, og snydt lidt med de andre mønstre. Ved at lægge en maske til eller trække en maske fra nogle rapporter, der har det ukorrekte maskeantal, for at få det til at passe til strikkemaskinen. Hvorimod den elektroniske strikkemaskine, som jeg før har sagt, ingen begrænsninger har til størrelsen af mønsterrapporterne.

Figur 12: En mønsterrapport på 14 masker (eget foto)

Figur 13 Mønsterrapport forandret til 12 masker (eget foto)

Vi ser her på billedet forskellen på den oprindelige mønsterrapport på 14 masker, og den mønsterrapport, der er tilpasset til en hulkortmaskine, så mønsteret nu går over 12 masker. Piletasten viser hvor man har mindsket mønsteret.

En af fordelene med den elektroniske strikkemaskine er, at den begrænser ikke størrelsen af mønsterrapporterne.

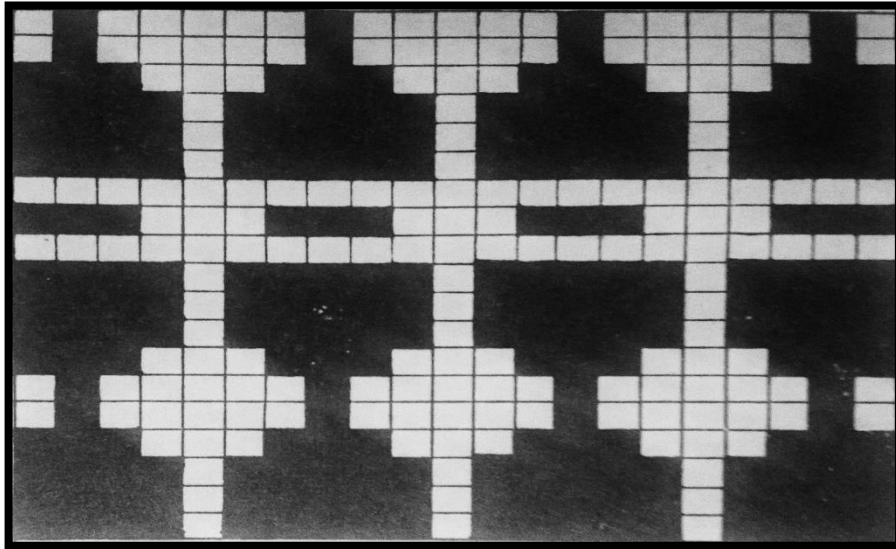
Hulkortmaskinen har dog en anden fordel, frem for den elektroniske strikkemaskine. Den er ikke afhængig af elektricitet.

5.3 Størrelsen af bugter på vrangsiden også kaldt maskesprang

I første omgang, når jeg kigger de 139 mønstre igennem, ser jeg, at de fleste ikke har store maskesprang. Bugterne på vrangsiden er ikke så lange når det bliver strikket mønster. Dette kommer nok af, det jeg før har nævnt om de krav handelsforvalteren satte om mønsterets størrelse. Så denne mand har haft en indflydelse på færøske mønstre. Det kan være en fordel, at bugterne ikke er alt for store på vrangen, da det kan være besværligt at tage trøjen på for eksempel et barn, hvor de små fingre ofte kommer fast i bugterne på vrangen. Men nogle gange er det måske akkurat bugterne vi har brug for, om vi ønsker at gøre noget nyt og kreativt ud af det strikkede.

5.4 Ensfarvede rækker et problem.

En anden ting som også har betydning er, at nogle av mønstrene har en ensfarvet række midt i rapporten. Det er ikke så godt når du strikker på maskine, fordi så kommer slæden med bundfarven i, at sidde i den ene side og mønstertråden sidder tilbage på den anden side, fordi den ikke er blevet strikket med. Det kan for så vidt også være mønstertråden der kommer at sidde i den forkerte siden. Et eksempel på et sådant mønster er det som vises nedenfor.

Figur 14: Timeglasset, har ensfarvede vandrette rækker

(Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur)

5.5 Strik med flere end to farver

Kun syv av de gamle optegnede mønstrene er 3-farvede. Det vil sige, at der er én bundfarve og to mønsterfarver. Men ser vi nærmere på mønstret, ser vi at der er fem mønstre der ikke er så velegnede til at strikke på maskinen med mønsterknappen F, fordi disse mønstrene har 3 farver i samme række, bundfarven og 2 mønsterfarver. Disse mønstre går ikke an at strikke som Fair Isle strik.

Hvorimod de to sidste, kun har en mønsterfarver på samme række, det vil sige, at mønsterfarven skifter i sribeform, så man kun strikker bundfarven og en mønsterfarve samtidig. Dette kan lade sig gøre at strikke på maskinen, man skifter kun mønstertråden ud til den anden farve, noget besværligt om det er så hyppigt som på hver anden eller hver tredige række. Man kan også bruge en farveskifter, som er et ekstraudstyr til maskinen, og er beregnet til hyppige farveskift. Denne måde at strikke på ser man ofte i det Shetlandske strik, hvor det også er selve bundfarven der med jævne mellemrum bliver skiftet ud.

Figur 15: Trefarvet mønster, tre farver på samme række.

(Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur)

Figur 16: Trefarvet mønster, men ikke tre farver på samme række

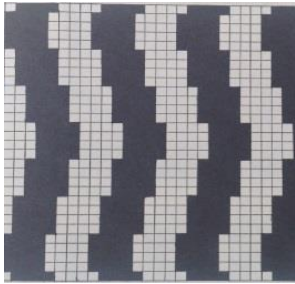
(Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur)

5.6 Valg af mønstre.

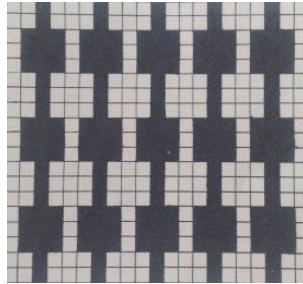
Da det ville være umuligt at arbejde med alle disse 139 mønstrene, var en afgrænsning nødvendig, jeg var nødt til at vælge nogle mønstre ud til at arbejde med i denne opgave. Valget faldt på de tre mønstre, rossagronin(hestemule), sjóormurin(søormen) og gásareygað(gåseøje), som jeg tidligere har nævnt i kap 1. Det følte udfordrende at skulle vælge, men valget hjalp mig til at komme i gang med at strikke. Begrundelsen for valg af lige præcis disse tre mønstrene, var jeg ikke så helt klar over til at begynde med. Men da jeg prøver at sætte ord på mine valg, så er de ikke valgte ud fra hvad maskinen kan klare, fordi den elektroniske strikkemaskine kan som sagt, næsten strikke alle mønstre. Men efter at have gået alle mønstrene igennem, mener jeg at det nok mest er det æstetiske og harmonien, der tiltaler mig ved disse tre valgte mønstre.

Æstetik er en sanselære, en lære om vor sanselige opfattelse af verden. At sanse er ikke bare at sanse former, men også lyder og taktile strukturer (Tin, 2007). Æstetikken er også kulturhistorisk, mener Tin(2007). Vi har i hver sin opvækstkultur lært, hvad vi opfatter æstetisk, vi har sanset det ud fra de første formene og det er gyldigt nok for mig, at jeg selv oplever en harmoni i disse tre mønstrene.

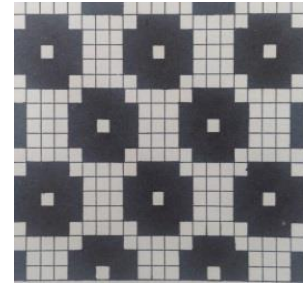
Efter udvælgelsen, lagde jeg mærke til, at alle tre mønstrene bar navne, der var relaterede til dyr, og er dette rent tilfældigt.

Figur 17: Rossagronin
(Debes, Hans M., 1969,
Føroysk bindingarmynstur)

Figur 18: Sjóormurin
(Debes, Hans M., 1969,
Føroysk bindingarmynstur)

Figur 19: Gásareygað
(Debes, Hans M., 1969,
Føroysk bindingarmynstur)

”**Rossagronin**”, der betyder hestemule, eller bare hesteansigt. Det er uklart, om det er formationen av linjerne i et hestehoved, eller det er de folder der kommer rundt hestemulen da hesten kommunikerer et eller andet, der giver denne bølgede struktur, som dette mønster viser. Mønsteret går i lodret retning.

”**Sjóormurin**”, der betyder søormen, er en hav orm eller en slangelignende havuhyre, der er kendt fra de gamle kvader og sagn. I folketroen bliver den belyst som hadeful, hævngherrig, falsk, listig og farlig (Hodne, 1995). Søormen skulle man respektere, den kunne vise sig da havet var stille, men den kunne knuse skibe da uvejret rasede. Vi hører om søormen i en af digterne hos Petter Dass(1647 – 1707), der blev trykt i Nordlands Trompet i 1739

”Om søormen ved jeg ej mindste Beskeed,
Jeg haver ham aldrig med Øjnene seed,
Begjærer ej heller den Ære.
Dog kjender jeg mange, som mig have sagt,
Hvis Ord jeg og giver sandfærdelig Magt,
Han maa ret forfærdelig være.”

Her er der ikke tale om en orm i vores forstand, hellere et mytologisk væsen, som vi kender det fra Midgårdsormen og Lindormen, en slags dragevæsener.

Om mønsteret ligner søormen, det ved vi ikke, for vi har ham aldrig med øjnene set. Men vi ser at det er formet som en orm, med led der går ud og ind i den smidige krop. Dem der har navngivet mønsteret, har kendt til historien om søormen og dens forfærdelige magt, men her er den hovedløs og ufarlig. Det passer også bedre til denne mønstersamling, hvor alle mønstrene er mere eller mindre stiliseret. En lys og en mørk orm ligger skiftevis tæt ind mod hinanden, mønsteret er sammensatte firkante, der giver en flot dekorativ effekt.

”**Gásareyga**”, der betyder gåseøje, er et mønster som er meget brugt, særligt til kvinde og børnetrøjer. Mest er navnet brugt inden for vævemønstre, hvor det vævede stof er ensfarvet, og mønsteret viser sig som en struktur med mange øjne. Men bliver også brugt i strik som et strukturmønster, strikket med en farve. Disse to nævnte gåseøjne mønstre, er mere kantede eller rombeformede. Dette mønster som jeg strikker, har en mere rund form.

6 Eget skabende arbejde: Prøverne

Prøverne som jeg her har strikket, er materiale prøver, hvor jeg ser, hvad virkning det giver, når jeg skifter mønstertråden ud, der vanligvis også er uldgarn, med forskellige andre garn. Vanligvis forstås mønsterstriking som tofarvet strik, hvor man taler om flademønster, der består af gentagelse af mønsterrapporten over hele fladen eller i border. Da er det farvesammensætningen og hvordan farve og mønster spiller sammen, som er det interessante. Farve og mønsterdekor er et meget stort og omfattende og utømmeligt emne, men bliver ikke behandlet så meget i denne undersøgelse.

Strikkeprøverne i denne rapport, går mere på den taktile og dekorative virkning, som samme mønster kan få, da man arbejder med forskellige materialer. Farven der bliver brugt til at strikke et mønster med, har vanligvis meget at sige for hvordan udfaldet bliver. Men materialet har også en stor indvirkning på udfaldet, og denne indvirkning vil jeg se på i disse strikkeprøver.

Jeg købte noget specialgarn fra en dansk forening med navn Garnindkøbsforeningen af 1998. Foreningen retter sig imod tekstildesignere, kunsthåndværkere, tekstile uddannelses institutioner og andre personer, der arbejder med tekstiler. Foreningens formål er at forbedre fundamentet, hvorpå tekstilkunst og design skabes med forskellige garn.

Her er der mange spændende og anderledes garn, som for eks. smeltegarn, forsvindingsgarn, usynliggarn, papirgarn og meget andet, så jeg har meget jeg kunne tænke mig at udprøve. Men selvfølgelig skal disse garn som jeg er interesseret i, kunne strikkes med maskinen. Også her bliver jeg nødt til at gøre en udvælgelse, men først prøver jeg at strikke med så meget forskelligt garn, som jeg kan få fat i.

6.1 Uld som bundfarve.

Strikkeprøver nr. 1

Jeg bestemte mig for at strikke prøverne over 70 masker, så de var store nok til at man kunne se resultatet tydeligt. Prøverne er strikkede på 9 og 10 på maskinen. Jeg strikker en stor mængde prøver med uldgarn som bundfarve, og så afprøver jeg alt muligt og umuligt garn som mønstertråd. Så får jeg både afprøvet hvad strikkemaskinen kan tåle og min egen

tålmodighed. Jeg afprøvede hvor ofte jeg nu gad slå op igen, da det hele faldt på gulvet, eller stod fast i maskinen, som det ofte gør, når man strikker på maskine.

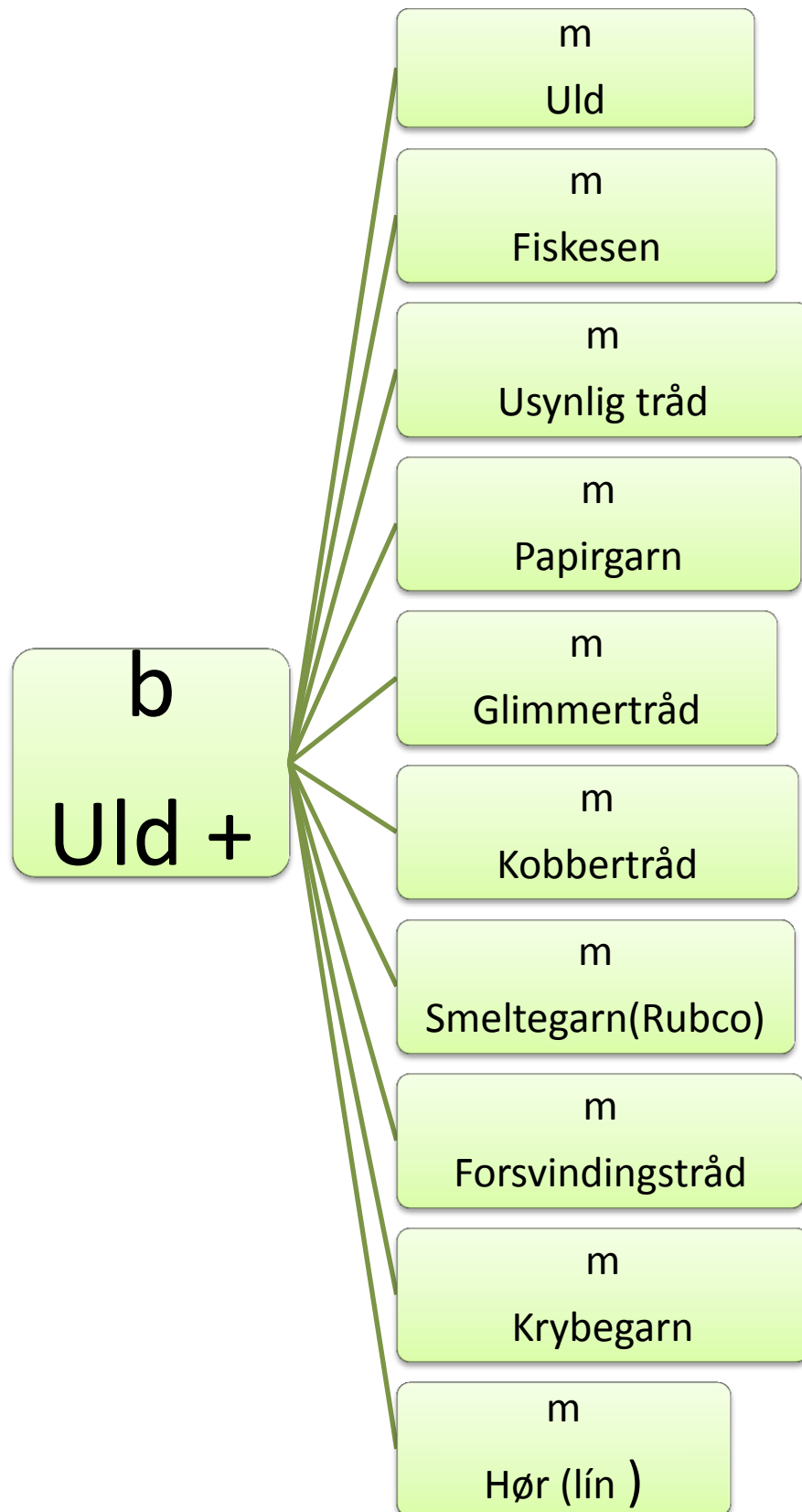
Bundfarven er i denne første undersøgelse som udgangspunkt altid uld. Dette gjorde jeg for bedre at få styr på det jeg ledte efter.

Ved mønsterstriking følges begge trådene, både bundfarven og mønstertråden ad hele vejen, mens det strikkede stof bliver til. Jeg bestemte mig for, at jeg kun skiftede mønstertråden ud, sådan som man kan se det på diagrammet nedenunder.

Et fastsat bestemt materiale, som er uld og et variabelt materiale, der danner mønster. Så jeg strikkede uld plus et andet materiale. Dette for at se hvordan mønsteret ter sig med nye materialer, og hvad nyt jeg siden kunne komme frem til, som ville være interessant at afprøve med de gamle mønstre.

Jeg kan ikke skrive om alle mine strikkeprøver her, men prøver her at belyse med ord og billeder, det som jeg fik ud af hver strikkeprøve.

Jeg har valgt at markere med et b for bundfarven og et m for mønstertråden, og sætter det op som i dette billede nedenfor. Jeg sætter altid bundfarven først og mønstertråden næst.

Figur 20: Figuren viser hvordan jeg har brugt uld som bundfarve (b) og i hvilken rækkefølge jeg har strikket med de forskellige mønstertråde (m). (Eget design)

Uld

Uld som mønstertråd er det mest almindelige at strikke med, hvor to ulige farver uldgarn, bundfarve og mønstertråd skaber mønsteret. Dette er det vi kalder et dækkende flademønster. Her er det den visuelle oplevelse af form og farvesammensætning, der er det væsentlige.

Figur 21: Søormen, to forskellige farver uldtråd. (Eget foto)

Fiskeseen og usynlig tråd

Jeg blev meget optaget af den usynlige tråd, som gør at mønsteret bliver gennemsigtigt og let. Men den knækkede ofte og er derfor måske ikke den rette tråd til strikkemaskine, fordi der er så tit at tråden sætter sig fast, laver løkker eller bare af en eller anden grund gør modstand, og maskinen føler ikke på samme måde som fingrene ville gøre det. Fiskeseen derimod er stærk nok, men den bliver mere stiv og ubøjelig, da den er strikket, så det kommer alt an på hvad den skulle bruges til, men den har også dette gennemsigtige og lyse, som den usynlige tråd har. Af dem to, er den ene for svag og den anden for ubøjelig, men begge disse tråde har den egenskab, at mønsteret bliver gennemsigtigt, og det synes jeg er det som er spændende med disse to tråde. Måske kunne man finde frem til en bedre tråd, der er blødere og stærkere, og som også er gennemsigtig. Så ville jeg hellere bruge den.

Kobbertråd

At strikke på maskine med kobbertråd kan lyde lidt hårdt, men kobber er et blødt metal, og tråden skal bare være tynd nok. Jeg har brugt tykkelse nr. 0,25mm. Jeg ønskede at afprøve et materiale som ellers ikke bliver anbefalet at bruge på strikkemaskinen, nemlig kobbertråd, fordi den siges at være lidt for hård. Hvis det var håndstrikket, så kan alt materiale bruges, kravet er bare at det har den egenskab, at den kan lave løkker eller masker, altså den må have en vis bøjelighed.

Magnussen & Juul (1996) anbefaler ikke at strikke på maskine med disse mere hårde materialer. Derfor kunne det være spændende, at udfordre det som bliver sagt der.

”Det er mange materialer som opfylder disse kravene, og som kan gi håndstrikkning nye uttrykksmuligheter og bruksområder. Men vær klar over at strikkemaskinen ikke bør brukes til denne typen eksperimenter”(Magnussen & Juul, 1996, s.32).

Det kan være, at dette bliver sagt, for at man ikke skal gøre skade på strikkemaskinen, men det kommer an på hvor tynd eller tyk tråden er, og om det er en fin- eller grov-strikker man arbejder med.

Jeg slår altid op med uldgarn, når jeg strikker prøverne. Efter at have strikket nogle rækker med uldtråd, starter jeg på mønsteret og strikker videre mønster med uld og kobbertråd. Jeg prøver at strikke forsigtigt, lytter til maskinen og har følelse med, så jeg ikke bruger magt over for min strikkemaskine. Det kan være, at jeg kommer til at beskadige et par nåle, men det er det hele, og de kan skiftes ud.

Figur 22: Gåseøje, strikket med kobbertråd (eget foto)

Kobbertråden som jeg også arbejdede med i pilotopgaven, og som jeg derfor fik forkærlighed til, giver en spænding mellem det bløde og det hårde materiale. Den kunne være god til strikkede skulpturer, fordi man kan forme det strikkede efter at det er strikket, på grund af den bøjelige kobbertråd.

Smeltegarn (Rubco)

Figur 23: Rossagron strikket i uld og rubco (eget foto)

Rossagronen er her strikket med uld og en smeltegarn(Rubco), som har den egenskab, at den kan smelte ved 170-185 graders varme. Det er lidt besværligt at strikke med den røde plastiktråd, fordi den er mere stiv end uldtråden, og store mængder garn falder af spolen og ned på gulvet, mens jeg strikker. Man er nødt til at have rigeligt af tunge lodder hængende i strikketøjet, så tråden bliver siddende på nålene. Man kan sige, at denne tråd er ret levende og bugter sig, så den trevler hurtig op. Man må derfor passe på hele tiden, at den ikke snor sig ud af bugterne, som er strikkede. For at den ikke skal trevle op, når jeg tager den ud af maskinen, er jeg nødt til at afslutte nogle rækker med en almindelig uldtråd, som så holder sammen på det strikkede. Måske ville en grov-strikker være en bedre strikkemaskine til dette garn.

Figur 24: Rossagronin, vrangsiden (eget foto)

Vrangsiden ser også spændende ud, den har en speciel tekstur der går i bølger, og mønsterbugterne, også kaldet maskesprang, ser ud som mange små tunneller side om side.

Figur 25: Prøven bliver strøget meget varmt (eget foto)

Jeg lægger strikkeprøven imellem to stykker bagepapir, og stryger med den højeste temperatur på strygejernet, og jeg stryger til smeltetråden er rigtigt godt smeltet. Uldtråden derimod tåler meget høj temperatur, så den forandrer sig ikke.

Figur 26: Man kan se at Rubcotråden er smeltet (eget foto)

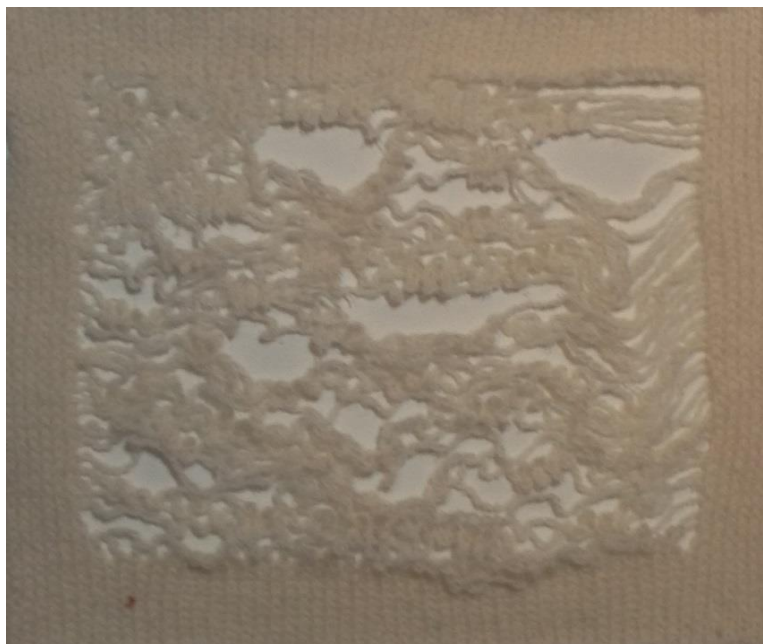
Her har jeg strøget prøven med et varmt strygejern så den røde Rubco tråd er smeltet, så tråden sidder fast og kan nu ikke trævles op igen. Det strikkede stof er lidt tungt og glat, og overfladen er lidt glinset, når lyset skinner på den. Kunne være godt at bruge til tasker eller noget der skal tåle vægt, fordi det virker stærkt.

Jeg får pludselig en ide om, at dette strik kunne stå alene, og ikke behøver nogen anden tråd at støtte sig til, fordi hver maske er smeltet og trænger ikke nogen støtte af en anden slags tråd. Man kunne måske klippe den sorte tråd og siden pille den væk. Dette kunne jeg arbejde videre med, måske kunne jeg smelte sådanne strikkede stoffer sammen med et strygejern i stedet for at sy eller strikke dem sammen.

Forsvindingsgarn

Forsvindingsgarn, er et garn eller tråd, der er opløselig i varmt vand. Jeg kender materialet fra arbejdet med symaskinen, det fås som stof der bliver brugt til at holde sammen på stykker når du syr billeder eller dekor. Der bliver materialet kaldet forsvindingsstof eller forsvindingsplast. Ofte lægger man stof og tråd imellem to lag forsvindingsplast, for så at sy igennem alle tre lag. Når arbejdet er færdigt bliver det lagt i varmt vand og forsvindingsstoffet bliver opløst og forsvinder. Jeg er spændt på at strikke med denne forsvindingstråd, og se hvordan den kan bruges. Min første prøve med forsvindingstråd er

en prøve med lys uld og mønsteret ”gásareyga”, men da var jeg alt for uforsigtig med prøven. Jeg vaskede forsvindingstråden bort med håndvask i et fad, og hele mønsteret gik i stykker, sikkert fordi jeg handlede prøven for meget, så det trævlede op.

Figur 27: Mislykket prøve med forsvindingstråd (eget foto)

Jeg strikkede en anden prøve, hvor bundfarven var sort uld og sammen med den sorte tråd, da kunne man bedre se forsvindingsgarnet, som var mønstertråden. Den ser ud som tynd bomuldstråd.

Figur 28: Forsvindingstråden tåler ikke vand (eget foto)

Jeg begyndte at hælde kogende vand over strikkeprøven, og man kan se at den hvide tråd er i færd med at forsvinde. Jeg lod strikkeprøven ligge på stenpladen i køkkenet, der kunne jeg forsigtigt hælde kogende vand over den, der skulle ikke så meget vand til, og al forsvindingstråden var pist væk. Jeg rettede prøven forsigtig ud, og sugede vandet bort ved at rulle en køkkenrulle over prøven, som meget nemt kan gå i stykker, fordi den ene mønstertråd er borte, og de tilbagestående masker holdes ikke længere sammen af en anden mønstertråd. Der er lidt stivelse tilbage endnu, det er bare godt. Siden lader jeg prøven ligge fladt og tørre.

Figur 29: Prøve hvor mønstertråden er forsvunden (eget foto)

Krympegarn

At strikke med krympegarn var meget spændende, fordi man ikke viste helt hvordan det færdige resultat kom til at se ud, og hvor meget det ville komme til at krympe. Jeg strikkede en prøve med dette lyse tynde krympegarn, sammen med sort uldtråd, så jeg bedre kunne se forandringen.

Figur 30: "Rossagronin" strikket med krympegarn (eget foto)

Da prøven var færdigt strikket, lagde jeg den på vandkedlen, mens den stod og dampede. Man måtte være forsigtig, så man ikke kom til at brænde sig af dampen. Mens prøven blev udsat for damp, kunne jeg se, at den hvide tråden krympede sig sammen og det strikkede blev både tættere og fastere.

Figur 31: Prøven ligger og bliver dampet (eget foto)

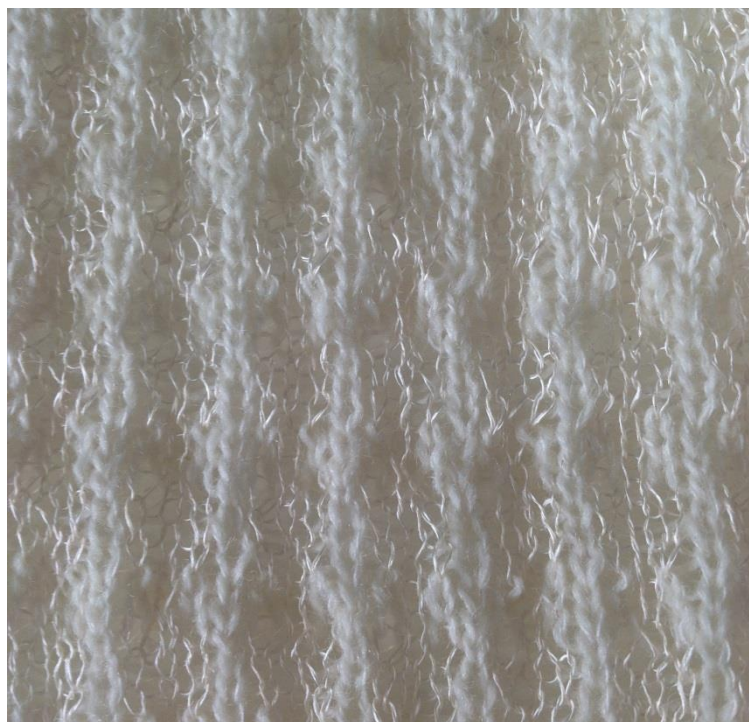

Figur 32: Det sorte skyder sig op som en ryg (eget foto)

Hør

Det at strikke med hør som mønstertråd, var lidt udfordrende for mig, fordi det hør jeg brugte, var meget fin i forhold til uldgarnet. Maskerne faldt nemt af nålene, så jeg måtte strikke meget forsigtigt. Til slut fandt jeg ud af at lægge finstrikkeskinnen ind i nålesengen. Finstrikkeskinnen er en plastikliste, som lægges under nålene, så de bedre strikker det fine garn. Den bliver vanligvis brugt i forbindelse med at man bruger vrangapparatet, og strikker fuldrub og hvor man bruger meget fint garn.

Hør er ikke elastisk, men den er stærk, så jeg var ikke bange for at den skulle knække mens jeg strikkede. Det hør, som jeg har brugt er glansfuld, og giver det strikkede et sart og fornemt udtryk. Det er den taktile virkning, som fremkommer da man strikker med to så forskellige materialer, jeg godt kan lide.

Figur 33: Søormen, lin giver en taktile virkning (eget foto)

Opsummering af strikkeprøve nr. 1, med uld som bund og andet materiale som mønstertråd

Strikkeprøver med uld som bundfarve, har givet noget nyt hver på sin måde, undtagen den første prøve, som har uld som mønstertråd, den er mest for at vise hvordan mønsteret vanligvis ser ud, da det er strikket. Et almindeligt flademønster, hvor man ikke på overfladen kan mærke forskel på bund og mønstertråden. De andre prøver har andet materiale som mønstertråd. Der kommer mange spændende ting frem, dette at man bare tør lege med materialet, og lader fantasien råde, og ikke altid tænker, at dette kommer jeg aldrig til at bruge alligevel.

Nej, man kommer måske ikke at bruge alt, men at turde prøve nye veje, og bare være legesyg, gør at du måske møder én mulighed, som du måske ikke havde mødt, om du ikke var i denne strikkeprøve fase. Jeg ser, at jeg er meget optaget af den taktile struktur, der fremkommer, når jeg bruger andet materiale end uld som mønstertråd.

Imens jeg har strikket disse prøver, har jeg gjort mig mange forestillinger og tanker om hvad nyt kan skabes ud af prøverne, og det vrir af nye trøjer og strikkede objekter i mit indre univers. Jeg har med strikkeprøverne visualiseret mine tanker om at bruge andet materiale, og kan nu også føle med mine hænder hvordan strukturen er i det strikkede.

Jeg har med min forforståelse for strik og min materiale erfaring igennem mit arbejde med tekstiler, bare nydt at lave nye strukturmønstrede tekstiler. Jeg, som altid har svoret til naturmaterialer, og ikke kunne tænke mig at arbejde med andet materiale end det som er ægte vare. Men det er godt at blive rystet lidt en gang imellem. Jeg må vige lidt fra mine fordomme også her, fordi dette giver nye muligheder, som jeg ikke kan lade gå forbi mig.

6.2 Bundfarven ikke uld

Strikkeprøver nr.2

Efter at have strikket prøver med uld som bundfarve og udprøvet de forskellige materialerne som mønstertråd, blev jeg mere nysgerrig og tænkte, at det ville blive interessant, at skifte bundfarven ud med andet materiale end uld..

Her kom jeg et skridt videre, hvor tankerne går frem og tilbage om, hvad det er jeg vil med disse mønstre. Jeg leder efter noget andet end det kendte udtryk, som en klassisk strikket mønstertrøje har. Det jeg gør, skal helst svare til min problemformulering. Jeg vil finde ud af noget mere. Noget der giver disse tre mønstre mere liv, sådan at jeg med mine fingre også kan føle mønstret. Jeg vil se om mønstret kan vise sig på en anden måde for mig. Jeg vil afprøve om de kan have et andet udtryk, end den velkendte tofarvede mønsterflade.

Jeg vil vende det hele på hovedet. Ved at skifte bundfarven ud med andet materiale, så som *Smeltegarn, kunst/akryl og fiskesen*, vil jeg komme bort fra det vanlige strik, som altid har uld som bundfarve. Så kommer jeg sikkert til andre og nye udtryk, som jeg bare fantaserer om.

Jeg fornemmer nu, at jeg på en måde har fået mere styr på mine prøver, jeg har sat dem i system, sådan at jeg tydeligt ser min egen udvikling, og mening ved at strikke disse prøver. Det, som fascinerer mig, og som jeg ellers godt vidste, er at idéerne ikke bare kommer flyvende til en, men at de kommer mens man strikker. Vejen bliver til mens man går.

Bundfarven kunsttråd og mønstertråden uld

Efter at jeg havde prøvet at kombinere bundfarven med mange forskellige materialer som mønstertråd, og set mange nye strukturer og udtryk, sådan som det ses i mine første strikkeprøver, så går jeg her i gang med at strikke prøver, der har en anden bundfarve end uld. De tre bundfarver jeg har brugt her er:

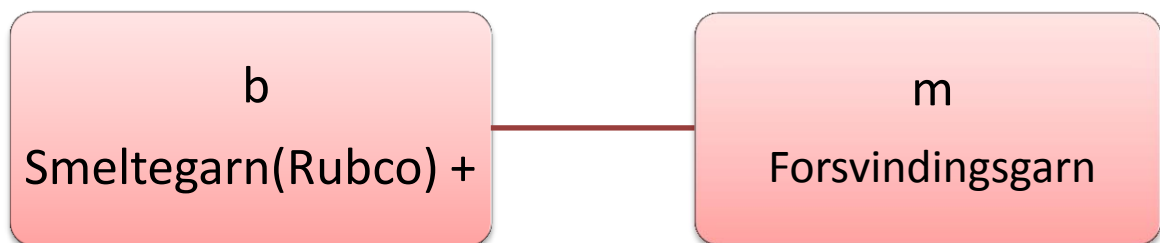
a) *Smeltegarn/Rubco*, som er et slags plastmateriale som smelter ved 150 grader.

b) *Kunst/akryltråd*, som er en tråd der ikke filter.

c) *Fiskesen*, som er en nylontråd, som vi vanligvis kender som fisketråd, som bruges til fiskestangen.

Smeltegarn (Rubco) som bund

Da jeg nu har strikket alle disse prøver med uldgarn som bundfarve, har det åbnet mine øjne for disse nye materialer. Især fordi dette ikke er materialer, der vanligvis bliver brugt til strikkemaskinen. Jeg ved nu hvordan de opfører sig sammen med uldgarn, men de har meget spændende egenskaber hver især, så jeg blev meget nysgerrig at finde ud af nye sammenkoblinger med disse garn. Jeg viser her tre nye forsøg som jeg har gjort, hvor jeg ikke har uldgarn som bundfarve. Mit første forsøg er med smeltegarn som bundfarve og forsvindingsgarn som mønstertråd. Dette måtte bare afprøves.

Figur 34: Figuren viser hvordan jeg har brugt smeltegarn som bundfarve og forsvindingsgarn som mønstertråd, (eget design)

Jeg laver prøver med plasttråd (Rubco) og forsvindingstråd, sammen. Forsvindingstråden gav ikke endelig så godt resultat i uldprøven (strikkeprøve nr.1), men kan give mening i denne undersøgelse. Dette, at kunne strikke med en tråd, der senere kan forsvinde, giver muligheder for at strikke ting, man eller troede, ikke kunne lade sig gøre. Plasttråden (Smeltegarnet) kan smelte, så den ikke kan trævles op, og forsvindingstråden derimod kan strikkes sammen med en anden tråd, og siden med lidt vand bare forsvinde, som vist i et tidligere forsøg. Disse geniale egenskaber har ført mine tanker til, at jeg vil prøve at strikke disse to tråde sammen. Jeg har her strikket ”rossagronin” og ”gásareygað” med dette materiale, hvor bundfarven er rubco tråd, og mønstertråden er forsvindingstråd. Dette giver et særligt resultat, fordi da mønstertråden er vasket bort, står det strikkede plastik materiale alene tilbage, og det strikkede bliver hullet og lysgennemtrængeligt. Mønsteret står tilbage som et hul.

Figur 35: bagepappir og et varmt strygejern, (eget foto)

Når jeg har strikket Rubco tråden og forsvindingstråden sammen, stryger jeg først prøven for at den røde tråd at smelte så meget den kan. Den andet tråd tåler godt varmen, og smelter derfor ikke.

Figur 36: Forsvindingstråden opløses i vand, (eget foto)

Siden vasker jeg den hvide forsvindingstråd bort. Man kan på billedet se, at der endnu er rester fra forsvindingsgarnet, det ser ud som slimet lim der sidder i bugterne.

Figur 37: Mønstertråden er borte, (eget foto)

Opsummering af smeltgarn/rubco prøverne

Dette materiale kunne give mulighed for noget helt andet, end det vi er vant til, når vi tænker strik. Det færdige produkt er hårdt og stift, og minder om et slags net. Man kunne også forme det til noget rumligt f.eks. ved igen at stryge og smelte flere stykker sammen.

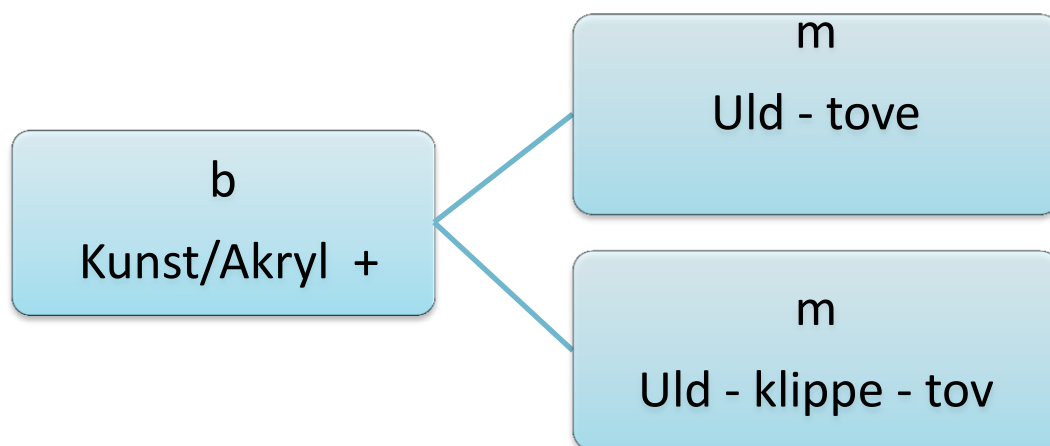
Jeg ville anbefale, at ikke strikke for store bredder, fordi det altid er nemmere at holde styr på et smalt stykke på strikkemaskinen.

Kunstgarn/Akryl som bundfarve og mønstertråden uld

Jeg begynder nu at efterbehandle mine strikkeprøver, ved at filte dem i vaskemaskinen. Jeg ved ikke hvor denne ide kom fra, men jeg har altid arbejdet med tekstile materialer, så jeg har lang erfaring og kundskab om dem. Her er det nok det taktile jeg søger efter, og jeg har erfaringer med, at det sker noget med uld og kunsttråd i filteprocessen.

Prøverne er nu strikket med kunst/akryl garn som bundfarve og uld som mønstertråd. Det kunstige garn har den egenskab, at de ikke filter ved vask overhoved. Men det gør derimod ulden da den bliver vasket varmt. Jo blødere ulden er, bedre filter den. Jeg bruger her et 40 graders program på vaskemaskinen, som giver en god og tilpas filtning. Når kunsttråden og uldtråden sammenfiltes, giver det mønstrene en spændende virkning. Genkendeligheden af mønsteret er ikke altid der med det samme, men man kan alligevel se noget kendt, noget man måske ikke kan sætte ord på. Det at to forskellige materialer skal arbejde sammen i et strik, giver en masse muligheder, særlig ved filting.

Her har jeg gjort det modsatte af, hvad jeg har lært fra jeg var barn. Mønsterstrikk skulle endelige ikke vaskes for varmt, ellers ville det filtes og ødelægges. Jeg husker kun at man filtede skibsvanter og hoser, for at få dem tættere og mere holdbare. Men det gjorde man ikke med mønsterstrikk.

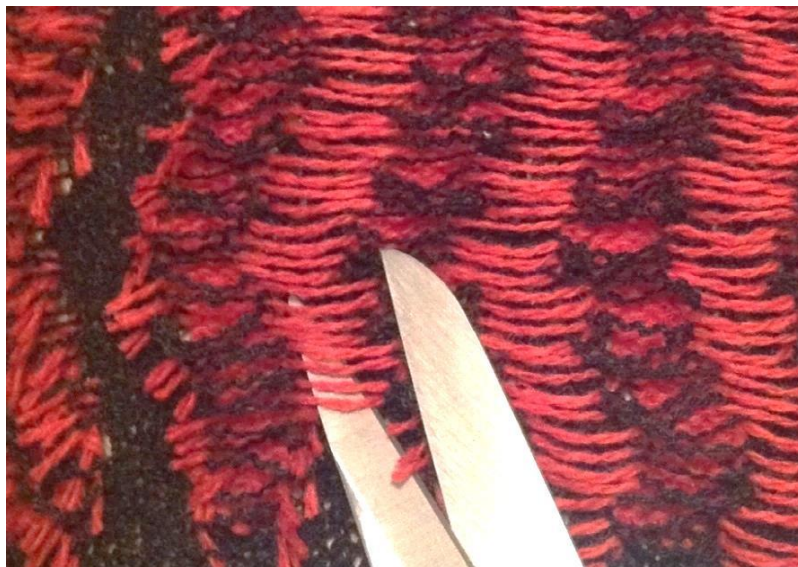

Figur 38: Figuren viser at bundfarven er strikket med kunst garn og mønstertråden strikket med uld, klippet og tovet, (eget design)

Her er bundfarven skiftet ud med en sort kunst/akryl tråd og mønsteret strikket med et rødbrunt uldgarn. Jeg prøver nu at klippe mønsterbugterne på vrangside og filte prøven i vaskemaskinen. Det er nødvendigt at bundfarven ikke filter og det er derfor jeg vælger at strikke med en kunst/ akryltråd, der ikke filter ved vask.

Figur 39: Rossagronin, sort akryltråd som bund og uld som mønstertråd, (eget foto)

Figur 40: Bugterne fra mønstertråden bliver klippet, (eget foto)

Når jeg klipper mønsterbugterne på bagsiden af det strikkede, må jeg være forsigtig ikke at klippe de forkerte bugter, ellers vil det komme hul på det færdige strik, fordi kunsttråden ikke vil filte i vasken.

Da jeg er færdig med at klippe alle bugterne op, vasker jeg prøven i 40 grader i vaskemaskinen. Ulden filter sig rund om den kunstige bundtråd, og der kommer frem et spændene taktilt udtryk.

Figur 41: Retsiden på en prøve der er klippet og tovet, (eget foto)

<p>Rossagron opklippet og filtet (vrangside). Man kan se de sorte bugte.</p>	<p>Variant af rossagron klippet op og filtet (vrangside)</p>	<p>Gåseøjet klippet op og filtet (vrangside)</p>

Figur 42: Vrangside af klippede og tovede prøver.

Eget foto

Opsummering af strikkeprøver kunst/akryl og uld

Jeg får nu en omvæltning i mine strikkeprøver, og der kommer mere energi og forandring i det strikkede. Jeg begynder at klippe løkkerne på bagsiden, og får på den måde en variation i strukturen på det strikkede. Nogle steder er strikkestoffet tyndt og andre steder er det tykt, fordi ulden er filter rundt kunst/akryl løkkerne.

Ved disse strikkeprøver, fandt jeg ud af, at det taktile kommer meget frem, da man klipper mønsterbugterne og filter. Det ser ud som ulden krymper og filter sig rundt om den kunstige tråd, så den ikke ligger og forstyrrer som en bugt på bagsiden, men bliver indpakket i den fildede uld. På retsiden rejser ulden sig op som en ryg eller en forhøjning og står fremhævet op fra den ikke fildede bund. Dette giver mig en dejlig fornemmelse af, at dette ikke kun er et flademønster, men et mønster der også kan være taktilt, og kunne også blive strikket i en og samme farve om man ville det. Dette vækker andre sanser, og handler lige meget om hvordan det føles, som hvordan det ser ud.

Fiskeseen som bundfarve og uld som mønstertråd

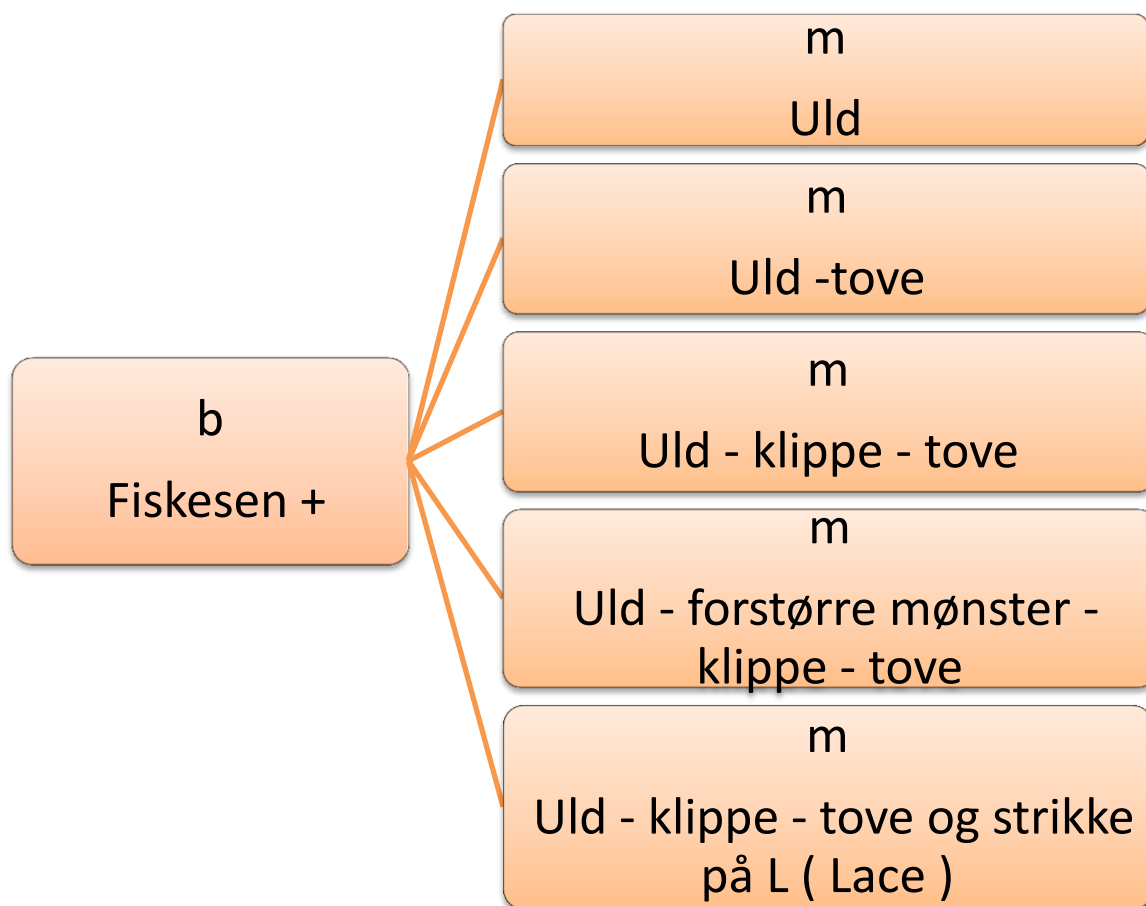
Nu vil jeg komme længere. Jeg vil gøre det samme, klippe mønsterbugterne op, men skifte bundfarven ud med fiskeseen, og se om jeg da får mønsteret at stå alene på en gennemsigtig bund.

Da jeg begyndte at klippe mønsterløkkerne op, var det som, at der var en spænding i denne handling og man kunne se en endnu større forandring i det at strikke mønster. Nu ville jeg gerne strikke med noget, som ikke kun gav en lige mønsterflade, men det blev mere interessant når jeg klippede bugterne. Særligt tænkte jeg på at skifte den kunstige tråd ud med gennemsigtig tråd. I mine første strikkeprøver nr.1, strikkede jeg med usynlig tråd. Den var dog ikke stærk nok til at strikke noget, som skal tåle tyngde og stræk, så den knækkede ofte mens jeg strikkede. Jeg begyndte så at strikke med fiskeseen. Den er elastisk nok til at give efter, om tråden sætter sig fast i strikkemaskinen, og det viste sig aldrig at knække. Fiskeseen er fremstillet til at skulle trække store og tunge fisk op af vandet. Jeg vil bruge den til at strikke noget, der giver mening for mig, som trækker skibstrøje mønstrene frem i tanken, og som giver associationer om fiskerliv og strik.

At strikke med fiskeseen, er ikke bare let, for ikke at sige besværligt, fordi garnet krøller, sidder ikke fast på garnspolen og så laver det løkker som forstyrrer strikningen. Men i forhold til når jeg strikkede med kobbertråd i pilotopgaven, er fiskeseen lidt nemmere.

Trådens tykkelse er afgørende for hvordan maskinen vil arbejde, den skal helst være så tynd som mulig. Det som er spændende med fiskeseen er, at den er gennemsigtig. Tanken er at mønstrene kommer til at se ud som de står alene, om jeg forsætter at klippe mønsterløkkerne af uld, som jeg gjorde i de forrige prøver, hvor jeg klippede bugter.

Den usynlige tråd, som er mere tynd og gennemsigtig og er beregnet til symaskinen, var nok den perfekte til det udtryk, jeg ledte efter. Den var dog ikke stærk nok til strikkemaskinen.

Figur 43: Figuren viser hvordan jeg i rækkefølge strikkede prøver med fiskeseen og uld. (eget design)

Prøverne strikket med fiskeseen, er interessante på den måde, at de er gennemsigtige og man ser mest den uldne mønstertråd. De første prøver, hvor jeg ikke klipper bugter, giver en flot stribet baggrund, fordi man kan se mønstertråden igennem den gennemsigtige fiskeseen, den giver bunden en stribet effekt, lige som trenden i et vævet stykke tøj.

Figur 44: Man kan se uldtråden igennem den tynde strikkede fiskeseen, (eget foto)

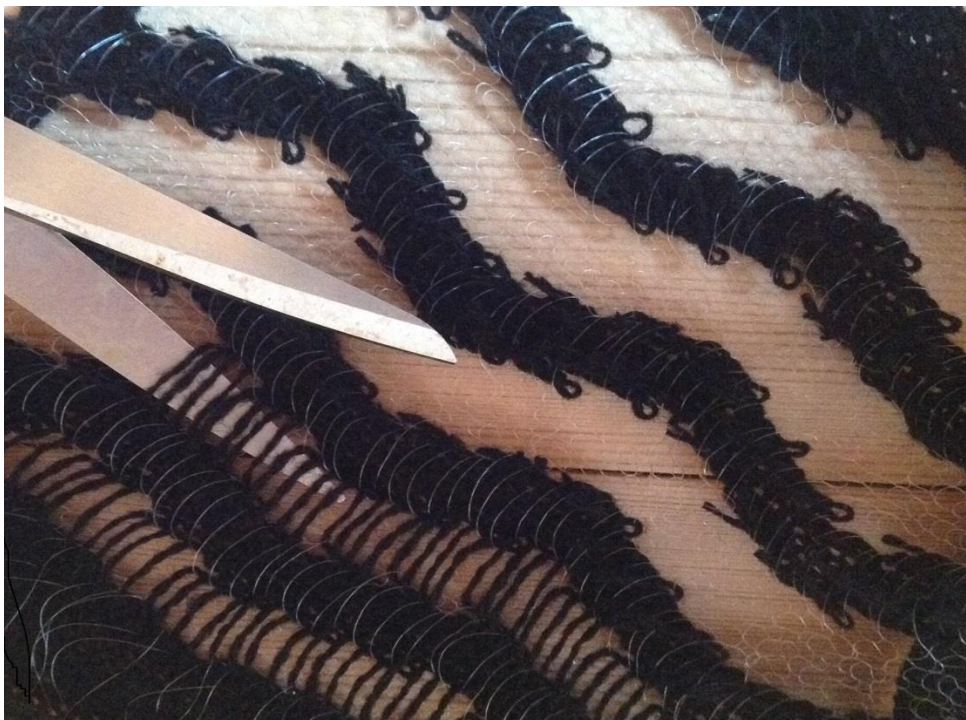
Da jeg så i den næste prøve filter de strikkede prøver uden at klippe bugterne, krøller strikket sammen, og overfladen bliver helt ru og taktil. Dette kommer af, at ulden filter og det gør fiskeseen ikke. Det ser man tydeligt på billedet nedenunder.

Figur 45: Fiskeseen filter ikke, men hænger slagt, (eget foto)

Da jeg i de forrige prøver, hvor jeg strikkede med sort kunsttråd og uld, klippede mønsterbugter og siden filtede prøven, var det for at se hvad der skete med overfladen og udtrykket, når et materiale filter og et ikke filter. Der blev forhøjninger hvor ulden var, og mere fladt, der hvor kunsttråden, altså bundfarven var. Det vil sige, at der kom en struktur frem, ved at filte kunst og uld.

Nu hvor jeg har skiftet kunsttråden ud med gennemsigtig tråd, ønsker jeg igen at klippe bugterne op for at komme nærmere den gennemsigtige bund. Jeg ønsker på den måde, at få det til at se ud som om, at mønstrene står alene uden nogen baggrund.

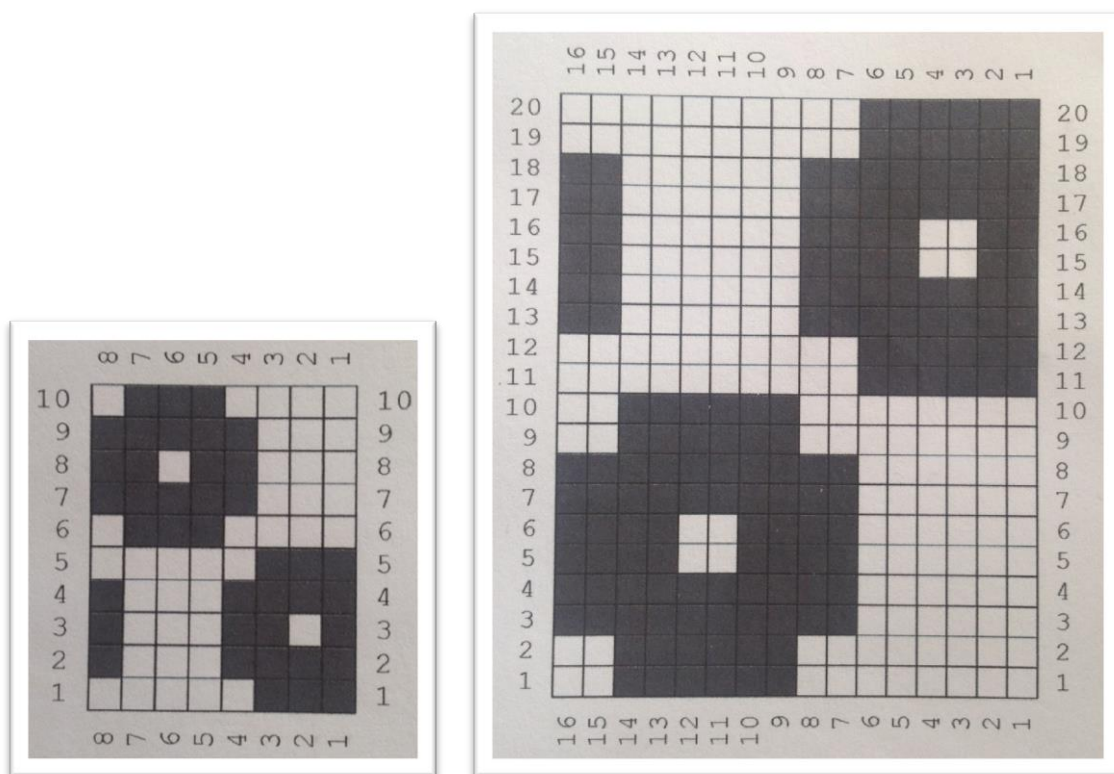
Figur 46: Bugterne klippes op, mønsteret har normal størrelse, (eget foto)

Figur 47: Bugterne vil ikke fæste sig rundt fiskeseen, (eget foto)

Tråden fra den opklippede bugt er ikke lang nok og stoffet falder fra hinanden. Jeg begyndte at blive irriteret over, at ulden ikke vil filte sammen med nylontråden, fordi det gjorde den med kunsttråden. Måske har nylontråden for glat overflade til at ulden kan fæste sig.

Jeg prøver om igen. Jeg begynder at forstørre mønstrene. Dette skulle automatisk give lidt længere bugter. Jeg opdagede, at de små klippede bugter ikke altid er lange nok til at ville fæste sig til bundmaterialet ved filtningen. Ulden vil ikke på samme måde som i kunst/akryl prøverne, fæste sig rundt nylontråden. Dette medførte at stoffet faldt fra hinanden

Figur 48: Mønsterrapport af gá sareygad og forstørret gá sareygad, (eget foto)

Da det at forstørre mønstrene, alligevel ikke hjalp på filtningen, har jeg tænkt, at det ville være godt om nylon og ulden kunne blive strikket sammen som en og samme tråd, der hvor mønsteret er, og hver for sig der bunden er. Det vil sige at uldløkker bliver bag den gennemsigtige nylonbund, og ingen nylonløkker bag selve mønsteret, fordi den ligger sammenstrikket inde i mønsteret.

I stedet for at strikke et Fair Isle mønster, som man vanligvis strikker med mønsterknappen på F, og hvor der altid er to slags bugter på vrangsidens, så kunne man prøve at strikke mønsterstrik med mønsterknappen L. Dette kom jeg i tanker om fordi jeg vil af med de bugter, som ikke filter.

Her kom min erfaring mig til gode, jeg har før strikket trådhumønster på maskine, og tænkte, at dette må kunne lade sig gøre. L knappen på strikkemaskinen står for Lace, og er beregnet til en slags hul-blonde mønster, som bliver strikket med et vanligt tykt garn som bundfarve og en tynd sytråd som mønstertråd. Det fungerer på den måde, at bunden bliver strikket med begge tråde sammen, hvorimod mønsteret kun er strikket med den tynde tråd, som er så tynd, at den fremstår som et hul.

Men at strikke Lace over så mange masker, som jeg har i mine traditionelle mønstre, det har jeg ikke prøvet. Jeg vil frem til dette gennemsigtige resultatet, så jeg er nødt til at prøve at strikke dette på L. Det var ikke det jeg havde tænkt mig, fordi jeg havde bestemt mig for, kun at strikke på F. Men det kan være lige meget, hvad jeg havde bestemt mig for, nu var jeg nødt til at følge min intuition. Det var her i processen, at jeg fandt frem til, at nogen havde prøvet dette før. Rambøl fandt i sin undersøgelse frem til, at det kan lade sig gøre, at strikke trådhumønster over flere end en maske. Dette gjorde hun med at vokse trådhumønsteret, som hun tegner lidt større for hver prøve(Rambøl, 1999).

Ønsket er nu, at få de to tråde som ikke vil fæste sig sammen ved filtningen, at blive strikket sammen som det var en tråd. Så går det strikkede ikke fra hinanden, da jeg klipper de andre bugter. Jeg prøver mig frem.

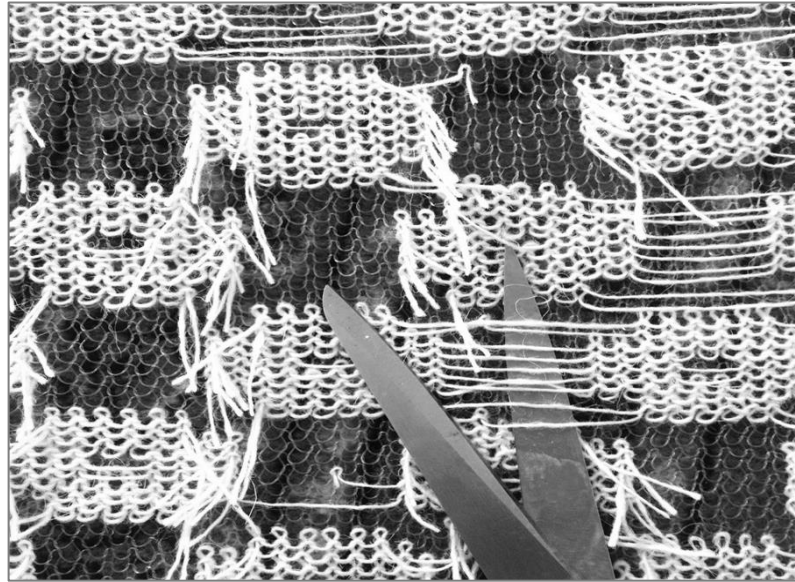
Det lykkedes at strikke begge tråde sammen i bunden. Gåseøje mønsteret er strikket med gennemsigtig nylontråd, hvor man kan se bugterne af uldtråden bag mønsteret. Der bliver kun bugter fra uldtråden, og dette gør det også en del nemmere at klippe op. Prøven bliver forsigtigt filtet med hånd, fordi det ser ud til, at nylontråden ikke tåler for stærk varme.

Da jeg nu har strikket mønstret på L, vil jeg et prøve at gå et skridt videre. Jeg vil prøve at bytte om på bundfarve og mønster.

Det hjalp ikke kun at bytte om på trådene i trådføreren, da bytter man kun om på løkkerne. Men dette kan man gøre på dataprogrammet DK8. Som før nævnt, i mønster strikket på L, er det bunden der altid bliver strikket med to tråde sammen, og mønsteret kun med en tråd.

Jeg fandt frem til, at ved at sætte selve mønsteret (selve gåseøjet) til at være defineret som bund i stedet, og det som ellers er bund, bliver da defineret som mønster.

Det var dette udtryk jeg ville have frem, nemlig at mønsteret gåserøje skulle stå på gennemsigtig bund, og ikke omvendt.

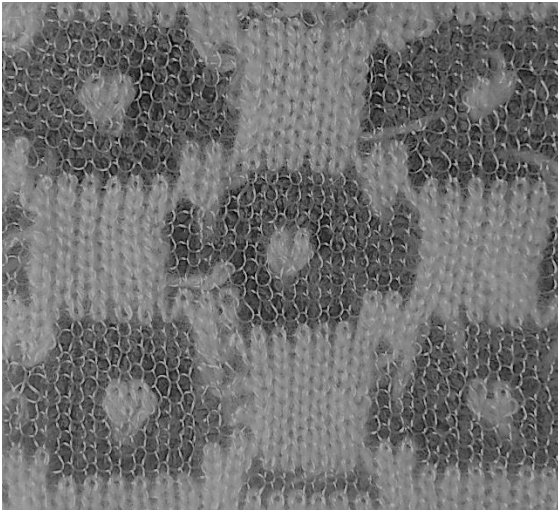
Figur 49: Strikket på L, der er kun bugter i bunden, (eget foto)

Da jeg havde fundet ud af, at jeg kunne bruge L - knappen (Lace) til at strikke et færøsk mønster med, og på den måde få et andet udtryk, tænker jeg, at man nu ikke nødvendigvis behøver at forstørre mønsteret, for bedre at få dem til at hænge fast i bunden da jeg filter. Nu er det ikke størrelsen af løkkerne det gælder, fordi selve mønsteret bliver nu strikket med begge trådene sammen.

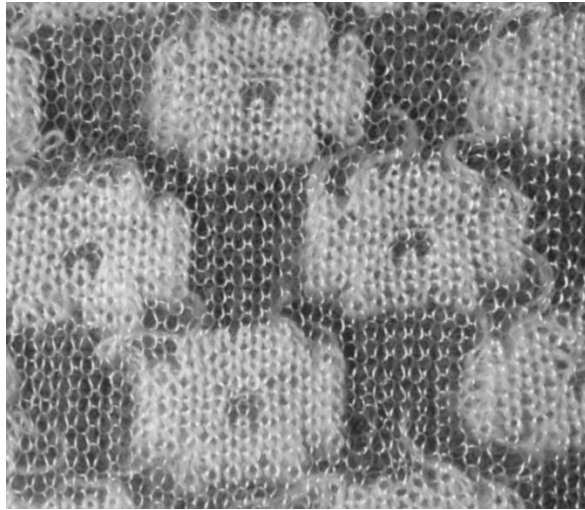
Dette er en opdagelse, som jeg blev jublende glad for. Jeg har været en omvej, hvor jeg har følt mig nødt til at forstørre mønstrene, for at få længere mønsterløkker til at filte. Dette er ikke nødvendigt nu, fordi når jeg strikker på mønsterknap L, er det ikke mønsterbugterne der skal holde sammen på filtningen. Dette, at begge tråde er strikkede sammen, giver nu igen andre muligheder og nye udtryk.

At strikke et Fair Isle mønster på L, bliver ikke tilrådet i instruktionsbøgerne, der står nemlig at der må mønsteret kun være over en højst to masker. Denne påstand, at mønsteret helst kun skal gå over en maske ad gangen, har Rambøl (1999) afkræftet i sin opgave.

Men gennem processen er jeg faktisk begyndt at kunne lide de forstørrede mønstre, så dem ønsker jeg alligevel at bruge videre.

*Figur 50: Strikket på L, **bunden** strikkes med dobbelt garn, (eget foto)*

*Figur 51: Strikket på L, **mønsteret** strikkes med dobbelt garn, (eget foto)*

I den første prøve ovenfor, har jeg strikket vanlig Lace, hvor bundfarven bliver dobbelt strikkes, og mønstertåden giver bugter på bagsiden, som er klippede op.

I den næste prøve, har jeg defineret mønsteret som bundfarve. Det vil sige, at jeg har byttet om på definitionen hvad er bundfarve og hvad er mønstertråd i rapporten. Derfor er det mønstertråden der er blevet dobbelt strikkes, og her er det bunden der har fået bugterne på bagsiden.

At mønstret kommer at stå på en gennemsigtig bund giver et særligt udtryk som jeg har ledt efter. Her er det ikke kun det taktile, men det gennemsigtige og lette. Jeg fandt det jeg ledte efter.

I min leden efter hvem er gået forud, fandt jeg frem til, at i hovedfagopgaven ” Uten ull i bunn, bliver det tull i grunn” (Rambøl, 1999), er dette en af fire teknikker som hun undersøger i sin opgave. Hun tegner selv mønsterelementerne, som består af firkanter og trekkanter og strikker dem på L. Hun vokser mønstrene større og større, så ulden som er bund bliver mindre og mindre. Hun kommer til det resultat, at bunden må være ull, for ellers bliver det tull.

Jeg kan ikke se, at hun nogle steder i opgaven viser, at det kommer an på hvad man definerer som bund, og at man kan bytte om på bund og mønster i programmet. Hun bruger i sin opgave DesigneKnit5, som er en ældre variation af DK8.

Opsummering af prøverne med fiskeesen/nylon som bundfarve

Jeg fandt ud af, at tykkelsen af nylontråden er afgørende om man overhoved kan bruge nylon. Er tråden for tyk, er den ikke så nem at få gennem strikkemaskinen, og der bliver problemer med, at den snor sig og er alt for levende. Er den derimod for tynd, ligesom den usynlige tråd, som er beregnet til symaskinen, da er den ikke stærk nok, særlig ikke som bund. Kommer den til at stramme i ved strikningen, knækkede den nemt, men kunne dog strikkes meget forsigtigt som mønstertråd.

Jeg fandt frem til en ny nylontråd, der både er blød og også stærk nok til strikkemaskinen. Dette er en tråd, der bliver brugt til smykkefremstilling, og kan købes i Panduro hobby på små spoler. Tråden er ikke så gennemsigtig som fiskeesen, men den er nylon, og har en lys farve, ligner lidt tandtråd. Denne tråd kan man gå videre med, fordi den føles ikke skarp mod huden ligesom fiskeesen gør, når den er strikket. Den kan bruges som mønstertråd i trøjer, bluser eller sjal.

Men særlig var det denne nye metode som var et fund for mig. At man kan strikke et Fair Isle mønster på mønsterknappen L, så længe den ene tråd er tynd nok. Dette, at den tynde tråd i strikkemetoden L, bliver strikket sammen med uldtråden, gør at der kun er en slags bugt på bagsiden på strikketøj, nemlig uldbugterne og det gør det nemmere at klippe bugterne, om det er det man ønsker.

Denne teknik giver nu mulighed for at strikke finere gennemsigtige strikketrøjer - bluser med disse gamle mønstre, der altid har været brugt til grove uldtrøjer. Dette er noget som man kunne gå videre med. De traditionelle mønstre kan strikkes med L mønsterknappen, og man kan bestemme selv om man strikker uld i bunden eller uld i mønsteret. Dette er muligt fordi, man med dataprogrammet Dk8, kan definere hvad i mønsterrapporten skal være mønstertråd og hvad skal være bundfarve.

Kunst/Akryl byttet ud med superwash uld

Jeg har fået nye tanker om, hvad garn jeg kan bruge til bundfarve, da jeg vil klippe bugter og filte. Jeg har strikket disse prøver med kunst/akryl og videre også usynlig nylon som bundfarve, samtidig som jeg er gået over til at strikke Fair Isle mønstre med mønsterknappen L. Tanken er, at det selvsagt ikke behøver at være kunstgarn som jeg bruger til bundfarve, men uldgarn der er behandling, så den ikke kan filte ved vask. Det som vi vanligvis kalder superwash uld.

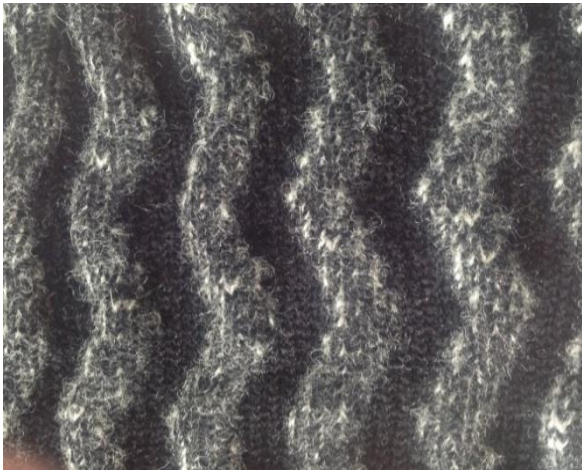

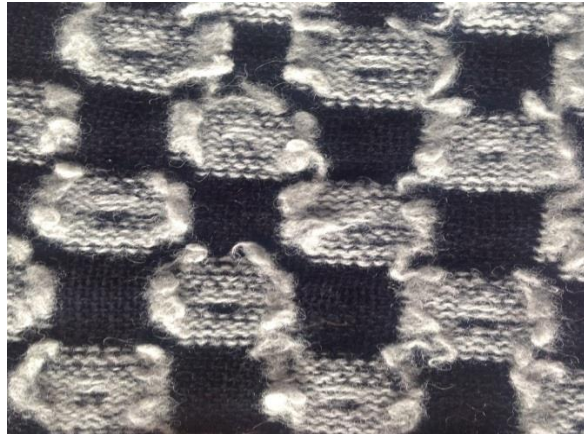
Nu bliver det lige pludselig mere interessant, fordi nu har jeg mulighed for at få et nyt stykke strikkestof, hvor en del er filtet og en del ikke er filtet, og hvor alt dog er ren uld.

Jeg opdager mig selv være midt i en læringsspiral, hvor jeg arbejder med noget, opdager noget nyt, opdager videre, og går tilbage til det jeg fandt ud af og bruger det nu på en ny måde.

Jeg strikkede derfor nogle nye prøver på L- knappen, med tyndt sort superwash uld som bundfarve og også uld, som filter, som mønstertråd. Klipper bugterne på vrangside, og vasker i vaskemaskinen på 40 grader.

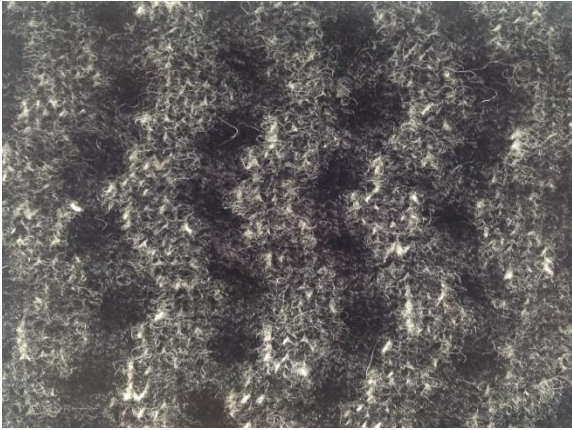

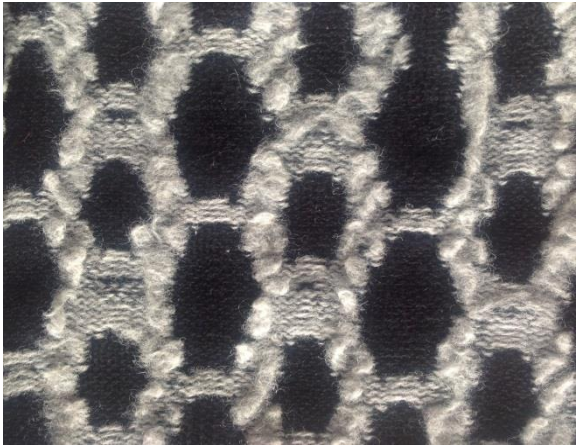
Her vises prøverne, både på retsiden og vrangside, fordi det er det som er det interessante med dette fund, nemlig at begge sider har noget nyt at tilføje mønsterstrikket, og den måde vi tænker tofarvede mønstre på. Det er både det visuelle og det taktile som gør en forskellen i dette strik.

Dette var en opdagelse for mig, for da kan man gå endnu et skridt videre, og klippe bugterne helt bort (Rambøl, 1999). En bugtfri mønsterstrikket trøje, det lyder som noget nyt.

Retsiden	Vrangsiden
	
<p>Rossagron strikket på L</p>	<p>Vrangen, opklippede løkker, filtet ved 40 gr. i vaskemaskinen</p>
	
<p>Gåseøjet viser sig som et flammet mønster, og er lidt udhevet fra bunden</p>	<p>Bagsiden af gåseøjet, hvor den opklippede og fildede mønstertråd giver en ekstra effekt, som også kan bruges som retside.</p>

Da løkkerne på bagsiden af arbejdet bliver klippet op, bliver det strikkede stof mere elastisk i bredden, end det ellers er om bugterne ligger der og bestemmer og strammer op bredden.

Da det ikke altid er så heldigt, at et stof har for stor elasticitet, da strikker jeg nogle nye prøver der bliver lidt strammere. Dette gør jeg ved at jeg ikke klipper alle bugterne op, men lader nogle stå, så det strikkede holder bedre på bredden.

Retsiden	Vrangsiden
	
<p>Rossagron, hvor alle bugterne ikke er opklippede. Dette kan ses her på retsiden</p>	<p>Rossagron, hvor ikke alle bugterne er opklippede. Der kommer et andet utryk frem.</p>
	
<p>Rossagron variation retsiden</p>	<p>Rossagron, alle bugterne er ikke klippede, dette giver et mere stabilt strikstof</p>

Opsummering af strikkeprøverne med superwash uld som bundfarve

Da man strikker Lace, skal den ene tråd være helt tynd. Dette var måske lidt af et problem i disse prøver. Den tynde tråd som jeg brugte, var måske for tyk. Det kunne man mærke på slæden, som var træg nogle gange. Den skal jo strikkes med dobbeltgarn som bundfarve.

Disse prøver med superwash uld, gav noget andet end dem jeg havde strikket før, fordi nu strikkede jeg med to uldtråde igen. Men selv om begge tråde er uld, vil jeg alligevel bruge dette som to ulige materialekombinationer, som det står i problemformuleringen. At den ene uldtråd har fået en behandling, der har forandret tråden så den ikke kan filte, gør tråden til en anden slags materiale. Dette materiale opfører sig ikke som uldtråd i filtning processen, men har dog beholdt den varme virkning som uld har, da vi snakker om at bruge den til strikkede klæder.

Dette, at den ene uldtråd filter og den anden ikke filter, og man strikker de to tråde sammen med L- knappen, har givet mig noget nyt at gå videre med. Det er som om jeg har været en hel omvej med den kunstige tråden, og har fundet frem til en materialekombination og en strikketeknik, som var lige ved foden. Men sådan er det med den undersøgende metode. Dette lå ikke lige ved foden da jeg startede mine strikkeprøver. Men ved at bruge det jeg allerede havde viden om, sammen med de nye resultater hen ad vejen, har jeg reflekteret og fået ny erfaring, som jeg siden har gået videre med i strikkeprøverne, men brugt på en ny måde. Superwash uldtråd har jeg altid holdt mig langt væk fra, fordi jeg altid har svoret til det rene materiale, men nogle gange må man bøje sig for at blive klogere.

6.3 Refleksion over processen så langt.

Nøgleord i mine strikkeprøver: Mønstre, fostørrede mønstre, materiale, struktur, efterbehandling, F og L-knappen.

Jeg er nu kommet til slutningen af mine strikkeprøver og kan sige, at jeg fandt noget jeg slet ikke kunne have tænkt mig frem til.

Først og fremmest har jeg fundet ud af, at det kan lade sig gøre at strikke på maskine med et ikke tekstilt materiale, bare det er tyndt nok. Og det at bruge disse materialer sammen med uld, giver nogle spændende taktile og visuelle forandringer i mønsterudtrykket.

At jeg var nødt til at slå op og afslutte med uldgarn, er noget jeg fandt ud af ret hurtigt, fordi ellers ville jeg ikke være kommet videre.

Jeg har tænkt mange tanker, hvad resultatet skulle kunne blive, men det er ikke det vigtigste for mig nu til slut. Man kan på en måde sige, at jeg forsker i min egen læring og hvordan jeg selv arbejder, samtidig som jeg skal komme til et resultat. Jeg har fået mere selvindsigt i hvad og hvorfor jeg gør som jeg gør. Refleksion over mine handlinger og mine erfaringer har ført til nye strikkeprøver, og igen uventede resultater.

Ser jeg på de fund jeg har gjort mens jeg har arbejdet med strikkeprøverne, kan jeg se, at jeg måske har flyttet mig, angående det at strikke med strikkemaskine. Men særlig i forhold til det at strikke med et så udfordrende materialer så som kopper, fiskeseen, rubco.

Jeg startede mine prøvestrikninger med at strikke med uldgarn som bundfarve, som er det garn disse mønstre altid har været strikkede med, og tegnet og ment til, nemlig strikkede uldtrøjer. Traditionen har været stærk omkring disse mønstre, og man har strikket dem på samme måde år efter år. Der har været strikket gennemmønstrede naturfarvede trøjer, men faconen af trøjen har skiftet lidt i vidde og længde, men måden at strikke en mønstret trøje, har været den samme.

Jeg reflekterer over og analyserer mine ud prøvninger. Jeg har afprøvet disse for mig så velkendte mønstre, og har oplevet at være og er endnu i en proces, hvor jeg leger med mønstrene og materialet samtidig, og ikke mindst udfordrer mig selv sammen med strikkemaskinen. Maskinen er lavet af stål, så den står stærk, og det er kun mig der kan komme med ideerne. Maskinen er den samme, den er kun programmeret til det den gør,

den har ikke nogle tanker og følelser, om resultatet er blødt, gennemsigtigt, vakkert eller grimt. Det er mig der styrer den kreative processen og det er mig der nu i denne processen lærer noget nyt, får ny kundskab og bruger min fantasi til at programmere, strikke og tænke nyskabende.

Jeg føler at jeg frivillig er gået ind i et spil, hvor jeg udfordrer reglerne som jeg kender i strik. Jeg udfordrer mig selv i forhold til, både traditionens mønstre, nye og hårdere materialer og et redskab som strikkemaskinen er. Da jeg strikker prøverne, er jeg i gang med at lege, og den ene leg tager det næste med sig. Jeg oplever nye ting, som jeg tror kunne være værd at afprøve videre. Sådan forsætter spillet, og jeg er solgt og væk i min egen verden, min egen leg. Jeg ved ikke hvornår spillet ender, eller om jeg kun lige er kommet i gang. Jeg leger og er i gang med at eksperimentere, og jeg tænker ikke på fornuften ved det strik jeg gør, jeg strikker bare, og leger videre. Legen for mig, er et værdifuldt mål i sig selv, fordi der er det ikke noget der bremser mine fantasifulde tanker, alt kan lade sig gøre.

Men så vågner jeg til fornuft igen og tænker. Hvad med alle disse prøver, er de til nogen nytte. Jeg viste at det ville komme, ordet nytte. Det sidder i krop og sjæl, dette, at det skal være nytte i det du gør. Ikke så mærkeligt hellere, for var det ikke derfor jeg dengang lærte at strikke. Virkeligheden kalder på mig. Du må strikke noget, der er til nytte, noget til de små i familien, børn og børnebørn skal have varme trøjer. Eller skal de have disse trøjer for at vise, at de har en varm mor og bedstemor, der er omsorgsfuld med sine hænders arbejde?

Tankerne kommer, hvorfor man strikker i dag, nytteværdien, nu alting kan købes for penge. Det var nemlig modsat dengang for snart længe siden, men det sidder i kroppen og ikke kun i hovedet, det modsatte af, at alting kan købes for penge.

Dengang, da jeg blev sendt til købmanden med en ny strikket trøje for min bedstemor, havde jeg ingen penge med, nej skipstrøjen var pengene. Jeg fik lige en smag af, hvorfor uld er vores guld, og der blev strikket meget for at kunne købe og bytte. Det sidder i min hukommelse, dette at gå i handelen for at sælge en trøje for min bedstemor, den samme bedstemor som lærte mig at strikke. Kan huske al den forberedelse hun havde med den trøje, så den var god nok til at aflevere, den blev vejjet, presset og klappet. Den skulle opfylde de krav som handelen stillede for strikkede skipstrøjer, og dette er så sent som i 1966-67. Disse krav var næsten de samme, som de havde været i hundred år, som f.eks. vægten af trøjen, mønster tætheden og størrelsen.

Jeg kan huske, at bedstemor fortalte, at man nogle gange var nødt til at stænke den færdige trøje med lidt vand, inden man indleverede den, for at være sikker på at den kom igennem vægt kriteriet. Dette, som så mangt andet forstod jeg ikke som seks årig pige, men har siden tænkt meget over, særlig da jeg nogle år senere oplevede, at min bedstemor blev helt skuffet over at få en finere mønstertrøje sendt tilbage, fordi ærmerne ikke havde samme strikkefasthed som bulen. Det var som om hun skammede sig så, stakkels bedstemor, for hendes ære stod i, at alt skulle være i orden. Hun var nemlig gået over til at bruge rundpind til at strikke bulen med, og havde strikket ærmerne med sine gamle træpinde eller stålpinde. Stoltheden lå i at hun som enke, havde klaret at forsørge sig selv, med det som hun kunne bedst, nemlig at strikke.

Derfor ligger nytteværdi altid der latent. Selvsagt ligger der en anden værdi i en trøje, som en bedstemor strikker til sit barnebarn. Det er ikke kun nytteværdien, men også omsorg, varme tanker og det som nu ellers ligger i at give en gave.

Men jeg skubber nytteværdien til den ene side, men så dukker den op på den anden side. Hvorfor skal eleverne i skolen lære strikketeknikken, skal de det?

Men jeg vender tilbage til mine strikkede prøver, som får mine tanker til at flyve rundt, hvad er det jeg leder efter. Hvad er det jeg vil udtrykke, hvad er mit mål. Jeg ved det sikkert et sted, jeg ønsker nogle udtryk, som nødvendigvis ikke er trøjer, men udtryk som har en smag af fiskerliv, skipstrøjer, det var det og måske barneminder med strik.

At sætte disse ting sammen, fiskesen, skipstrøje mønstre, kobbertråd, nylon og filtet uld det er det jeg nu må se at komme videre med.

Ser nu bedre den hermeneutiske spiralen, jeg arbejde selv midt i den. Jeg vil se helheden ikke kun delene.

Jeg har ledet efter en ny måde at udtrykke mig med disse mønstre, en måde, som ikke var til i min barndom, en måde som giver nogle andre muligheder end dem jeg lærte med træpindene. Jeg var på leden efter en ny måde at udtrykke noget jeg viste kunne komme til syne på andre måder end i en skipstrøje. Jeg har fundet noget som jeg kan gå vider med i min higen efter igen at strikke en eller flere trøjer, som har gjort en forskel. Jeg vil strikke nylontråd ind i en uldtrøje, og filte den. Jeg vil strikke en trøjer som minder mig om min barndom, hvor mønstrene nu taler et andet sprog en dengang. De har fået en anden stemme, de taler til mig med et andet sprog. De vil altid strikkes, men denne gang på en lidt anden måde, med en anden historie.

6.4 Jeg er i en process.

Jeg er i denne situation nu, at jeg undrer mig hvordan jeg kommer videre, ikke fordi der mangler ideer, hellere det modsatte, at der opstår en slags kaos, fordi mulighederne vrimler i mit hoved. En idé er, det vi også kalder et ” hugskot”, og det vil sige at vi får et skud inspiration ind i vores sind. Jeg har ikke kun fået et skud, men det vrimler af skud, og det føles som kaos, da hovedet er fuldt af idéer. Alle de mange impulser, der kommer fra mine strikkeprøver, giver mig tanker og forestillinger om hvad jeg kunne strikke som eget skabende arbejde. Jeg får mange associationer, som sikkert nok stammer fra min underbevidsthed, følelse og med uld, strik og mønstre. Mere jeg arbejder med strikkeprøverne tidligere oplevelser med strik, min forforståelse og erfaring jo mere muligheder ser jeg, engang til må jeg til at afgrænse mig.

Det at jeg arbejder med de traditionelle mønstrene, kan for nogen virke uinteressant, fordi det at noget er traditionelt, kan for nogle få en negativ lyd, nemlig at noget er statisk og er gået i stå. Det traditionelle har ofte sine regler for, hvordan det skal være, sømmes, sys eller strikkes. Disse regler kan for nogle virke hæmmende for kreativiteten.

Jeg er en af dem, der har lavet mange af disse ting om og om igen, sådan som den traditionelle mønstrene og klæderne ofte er laget, nemlig efter det samme optegnelser og forskrifter, en praktisk kundskabsoverføring, nærmest en efterligning efter mønster og snit, men dog uden et mønster, som vi forstår det i papirform, fordi det ikke har været skrevet ned i papirform, men formen kan have været en trøje, hoser eller vanter, der både mønster og snit har været efterlignet og også forandret, strikket længere eller kortere, alt efter den person der skulle bruge dette, og efter det materiale man har haft at arbejde med. Der blev ikke brugt færdige mønstre til det det traditionelle strikearbejde, På denne måden lærte jeg i min barndom at skabe ting selv. Men jeg har altid haft en trang til at sætte mit personlige præg på mit håndværk, derfor er jeg ofte kommet lidt i strid med mig selv, hvad slags håndarbejde jeg nu er til, det traditionelle eller det mere kunsthåndværksmæssige. Striden i mig selv om brugs/nytte eller dekor/ kunst. Hvad er vært at bruge tiden til, og hvor står min hug.

Det som er gennemgående i det tradition baserede håndværk og den tradition baserede kunsten, er gentagelsen. Både gentagelsen i selve udformningen, dekorationerne og også i den ceremoni tingene bliver brugt til. Det er som at være gået ind i et spil, hvor der er

nogle spilleregler, og reglerne er sat af dem der spiller. Enten er man med i spillet og holder de regler der er givet, eller er man udenfor spillet. Men disse regler er ikke sat lige her og nu. Når det er en tradition, så er reglerne sat også af dem der har spillet før os, og da er det ikke så let at træde udenfor og bryde reglerne. Man vælger selv om man går ind i spillet, det er frivilligt, ellers er det ikke noget spil.(Tin, 2011)

Det at jeg i denne opgave ønsker at tage udgangspunkt i mig selv og i min egen kultur, vil det for mig være helt naturligt, for hvad ellers skulle jeg tage udgangspunkt i. Min livsverden har formet mig, og jeg vil i denne opgaven åbne døren lidt på klem, så andre også kan få en lille del af denne verden, som handler om mit skabende arbejde, og hvad det er som får mine tanker at arbejde sammen med hænderne.

At gentage det andre har gjort, og at videregive til andre er det der ligger i begrebet, at føre traditionen videre. Det er som at tale samme sprog, man forstår hinanden. Og man har derfor samme regler, ligesom da man i samme sprog, da også har samme regler og forforståelse inden for det sproglige. Men disse regler behøver ikke at være hæmmende for vores kunstneriske udfoldelse (Tin, 2011)

Jeg ønsker at gentage noget, som jeg har fra min livsverden, noget som giver mig inspiration til nytænkning om mønstrene, der ikke føles forkert, men som giver en god følelse, at dette er en del af mig, mine oplevelser af strik, mine minder, hele min verden med materialet garn og hvad der kunne strikkes af dette materiale.

7 Eget skabende arbejde: Videreudvikling af prøverne

Efter at have været igennem en lang prøvekollektion og afprøvet materiale og teknikker, er jeg kommet til, at det ikke er sammensætningen af farver og former, der har optaget mig mest i denne processen jeg har været igennem. Jeg har ledt efter at finde en fornyelse af de gamle mønstre. Ikke en forkastelse, men en fornyelse, hvor jeg tager udgangspunkt i det værende. Jeg har fået udfordret min kreativitet, på den måde, at jeg har fordybet mig i flere ting.

Både strikningens betydning, socialt, håndværksmæssigt, økonomisk og historisk set, og så har jeg fordybet mig i selve faget strikning, særlig maskinstrikning.

Lene Tanggaard, som er professor i pædagogisk psykologi og forsker i kreativitet og læring på Aalborg Universitet, skriver forordene til sin bog *Fornyelsens Kunst*, at det er en fordel at vide noget om det, man gerne vil være kreativ med. Faglig fordybelse er en forudsætning for kreativitet (Tanggaard, 2010). Dette, at man har stor erfaring i det faglige, gør at man har noget at være kreativ ud fra. Jeg har valgt at bruge hendes model på min egen kreativitet i denne opgave.

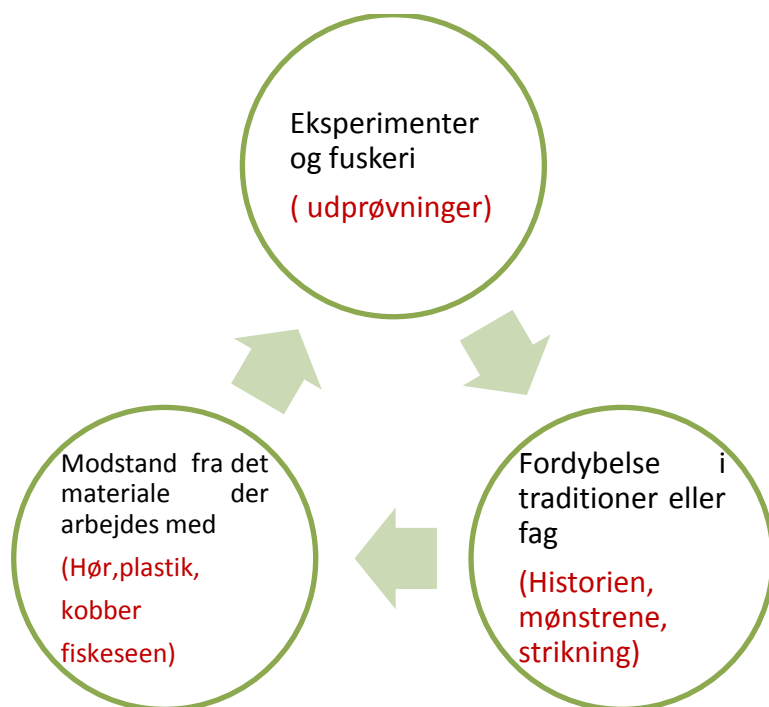
Hun skriver om at bruge kreativitet til at forandre en undervisningspraksis. Hun drager frem de tre elementer som hun synes er vigtige for at opdyrke evnen til at mestre fornyelsens kunst og som kan tjene til at gøre undervisningen bedre. Disse tre elementerne, er fordybelse i fag eller tradition, modstand fra det materiale der arbejdes med, og eksperimenter og fuskeri. Dette er en model, som kan bruges på mange ting, der trænger fornyelse.

Jeg vil her overføre hendes model på min kreative proces, med at bruge anderledes materialer og teknikker for at forny de traditionelle mønstre.

At møde modstand fra det materiale der arbejdes med, er bogstaveligt det jeg har gjort. Tanggaard (2010) mener her helst om den menneskelige modstand, kan tænkes konservativ tankegang, eller den praktiske modstand, det kan være pladsmangel på skolen f.eks. det man som lærer møder, da man vil gå nye pædagogiske veje. Men jeg tænker her på de prøvelser jeg mødte, da jeg strikkede med de besværlige garner, og som gav mig så megen modstand, at jeg ofte var ved at fortryde, dette projekt. Koppertråd, tynd hør, plastiktråd og fiskeseen som ikke er så nem at få sin vilje med. Jeg har været i en søgen efter, at se hvordan andre materialekombinationer ser ud og føles taktilt, når de bliver strikket i disse

mønstre, oftest sammen med uld. Jeg har fået en masse synsindtryk af nye muligheder med disse tre mønstrene. Men modstanden fra materialerne, var en udfordring for at komme videre.

Så taler hun om eksperimenter og fuskeri. Fuskeri det lyder ikke så godt, da vi taler om håndværk. Men dette at give sig selv lov at lege og at gå lidt ud over grænsen, at tænke ud af boksen bliver det også kaldet. At love sig selv at fuske lidt, så man kommer at se andre mulighed, end dem der er inden for strengen, det er det jeg har gjort mens jeg strikkede prøverne.

Figur 52: Her er Tanggaars model (2010) brugt til at illustrere min kreative gang i min undersøgelse.

Det har været en søgen efter, at se hvordan andre materialekombinationer ser ud og føles taktilt, når de bliver strikket i disse gamle mønstre, oftest sammen med uld. Jeg har fået en masse synsindtryk af nye muligheder med disse tre mønstrene.

Jeg har ikke kun fået ønsker om at strikke klæder, men det kunne være hvad som helst tekstiler, men jeg har bestemt mig for at strikke trøjer og sjal.

At strikke på strikkemaskine, er ikke det samme som at strikke med strikkepinde.

Håndstriking går langsommere, og man kan strikke og skabe samtidig, for hænderne arbejder sjældent hurtigere end tankerne. Man får tid til at tænke, designe og strikke samtidig. Processen er en helt anden ved maskinstrikning. Den vekselvirkning, er ikke den samme da man strikker på maskine.

Men man er mere fysisk aktiv i arbejdsprocessen, når man strikker på maskine. Man har flere ting at holde styr på samtidig, både med strikkemaskinen og med dataprogrammet. Står knapperne der de skal, er der nok lodder der drager arbejdet ned, glider garnet igennem garnføreren og fungerer den interaktive strikning med dataprogrammet.

Ved maskinstrikning må alt nøje planlægges inden man begynder at strikke. En stor del af arbejdet er at forberede og regne ud og strikke prøver. Forarbejdet er meget vigtigt, for ellers kan man regne med, at stykkerne ikke kommer til at passe sammen, eller ikke har den pasform man havde tænkt sig. Arbejdet er udspilet på nogle jernnåle, så det lader sig ikke gøre, at vurdere bredden og længden mens man strikker. Det er vrangsidens på arbejdet og dermed alle mønsterbugterne, der vender mod dig, mens du strikker. Derfor må du under strikkebordet, om du vil vide hvordan det strikkede ser ud på retsiden.

For at kunne regne ud og lave sine egne produkter i ønskede størrelser er det nødvendigt først at strikke en strikkeprøve med den garnkvalitet og strikkefastheden som man ønsker at bruge. Dette gælder al maskinstrikning. Med denne elektroniske strikkemaskinen koblet til DK-8 programmet, som jeg bruger i denne opgaven, er det ikke så besværligt, at designe det man vil strikke. Man kan tegne efter egne mål på programmet, siden indsætte strikkefastheden, og så har man størrelse og facon og alt samlet. Også kan man købe og nedlaste mønsterfiler der ligger på nettet, på samme måde som man køber snitmønstre til syning. Dette gør strikning på maskine nemmere og mere elegant i dag, vel at mærke, om man giver sig tid til at lære dataprogrammet.

Ingen bliver god til at spille på et instrument uden at øve, og dette kan være et problem, da strikningen bliver så elektronisk, at den kræver øvning både på strikkemaskinen og dataprogrammet. Den maskine jeg her har brugt, kan ikke strikke mønster uden datamaskine, kun ensfarvet retstriking. Så derfor er det ikke noget valg, man er nødt til at lære sig at arbejde med dataprogrammet, for at kunne strikke mønsterstriking. Maskinen strikker interaktivt, det vil sige, at de arbejder sammen maskinen og programmet.

Da dette ikke er en opgave i min kunnen i maskinstrikning og tiden ikke rækker til det, så har jeg valgt, at strikke enkle beklædnings genstande, som først og fremmest skal vise den visuelle og taktile strukturen i selve strikkestoffet. Jeg har i denne opgave mere fokuseret på det strikkede stof, end det færdige produkts design. Også har jeg begrænset mig til ikke at bruge vrangapparatet, og det kommer også at påvirke udseende af de færdige strikkeplag. Jeg har valgt at strikke snit som andre har designet, fordi jeg vil være fri for selve designprocessen i denne opgave.

Jeg har valgt at strikke et sjal, en jakke, en bluse og to trøjer, for at vise hvordan mine fund, med prøverne kan videreføres i nye design.

7.1 Projekt Nr. 1

Hvid trøje med hør

(Fra strikkeprøver nr.1)

Er strikket på knap 9 på maskinen

Mønsteret er ”Sjóormurin”, strikket på N

Bundfarven er 2-tr uld Navia

Mønstertråden er en fin glansfuld hørtråd

Figur 53: Sjóormur strikket med uld og hør (eget foto)

Modellen til denne bluse har navnet Sommergenser, og er nedlastet fra www.maskintrikkeboken.no (Buset, 2014) og er lagt ind i DK8 – strikkeprogrammet. Siden har jeg integreret mønsteret ”sjóormurin” på denne model. Blusen i bogen er strikket som hulmønster, med hulslæden, men jeg har strikket den som vanlige Fair Isle på mønsterknappen N.

Modellen er ret enkel, der skal hverken øges eller fælles masker i bulen, eller i halsudskæringen, dog er der taget ind til ærmehul i bulen. Ærmet er strikket lige op, og så er der taget ind til at forme ærmekubelen. Modellen er meget pædagogisk og enkel opsat, og er nem at strikke.

Men for mig var den ikke så nem at strikke alligevel. At strikke med en fin hørtråd gav mig større problemer end forventede. Jeg strikkede ærmerne først, fordi de havde ikke stort maskeantal, og det er altid nemmere at holde styr på. Det gik fint at strikke ærmerne, som er lige, helt op til ærmekubelen. Men da jeg skulle til at tage masker ind, for at strikke kubelen, var det flere gang problemer med, at de fine hørmasker faldt af, da jeg begyndte at strikke igen, efter en indtagning, hvor jeg også havde flyttet lodderne. Jeg kom igennem ærmerne, ved at strikke meget forsigtigt, og stramme lidt i tråden, hver gang jeg skulle strikke, efter at jeg havde gjort en indtagning.

Men mit største problem var da jeg kom til halsudskæringen, som skulle være så enkel, fordi den er helt firkantet, og skal strikkes lige op i begge sider. Men det samme skete som der skete med ærmerne. Da jeg havde taget af foran til halsen, og skulle strikke venstre side op, var det igen den fine hørtråd, der ikke ville strikkes med, og så faldt flere masker af. Dette var ikke så godt, fordi det var næsten umuligt at fange de fine hørmasker der nu var langt nede i det strikkede arbejde, på grund af de tunge lodder.

Jeg så nu, at det ikke er så nemt at strikke med en så fin hørtråd som mønstertråd. I strikkeprøverne kom dette ikke frem, fordi prøven var strikket lige op, uden indtagninger. Jeg blev lidt klogere her, og fik se, at det er ikke så let at strikke med hør

Jeg var meget frustreret, fordi jeg strikkede stykket foran på blusen fire gange op til halsudskæringen. Jeg så mig om hvad der kunne være galt, finskinnen lå under nålene, Det endte med at jeg mistede tålmodigheden, og bestemte mig for at strikke de lige halsider op med almindelige strikkepinde nr.3, og det kunne også lade sig gøre, men jeg tror ikke dette havde sket, om begge tråde var uld. Jeg brugte finskinnen da jeg strikkede prøven med hør (strikkeprøver nr.1)

Jeg syede stykkerne sammen og vaskede blusen forsigtig med hånd, centrifugerede den og lad den tørre imellem to håndklæder. Til slut hækede jeg kanter om hals, ærmerne og forneden af blusen. Kanten er fastmasker, der er hækede baglæns.

Mønsteret "Sjóormurin" strikket på en ny måde

Selv om dette mønster er et pænt lille mønster, da det bliver strikket med kontrast farver, skader det ikke mønsteret, at det bliver strikket i andet materiale. Det at man prøver at strikke hør sammen med uld, gør noget særligt ved overfladen, som flademønstrene ikke

giver. Dette, at det er to så forskellige materialer i tykkelse, gør at mønsteret viser en striktur, som man måske ikke kunne forestille sig, om man ikke så det strikket på denne måde. Blusen får en mere fint og elegant udseende, på grund af strukturen og også på grund af den glansfulde hørtråd, som også gør, at blusen har et lidt tungere fald.

Man kan ikke med det samme se, at den er strikket som almindelig mønsterstrikk på N-knappen, for strukturen får en til at tro at det er en slags fangmønster, som også er en slags struktur mønster.

Vurdering af blusen

Blusen er vellykket og har en god pasform, selv om den er strikke lige op uden indtagninger i siden. Den er smal, men elastisk nok, til at vokse til flere størrelse. Ellers er hør slet ikke elastisk, men strikket på denne måde sammen med ulden er det ikke et problem. Den hækede afslutning på alle kanter står godt til den lidt blondeagtige bluse. Det er svært at sige, hvordan den kommer til at opføre sig i brug. Her tænker jeg på de tynde hørbugter, om de kommer til at rykke. Men mønsteret er kun over tre masker og strikket i fint garn, så maskerne er korte, så det vil hjælpe. Som vi ved det fra skipstrøjerne for 150 år siden, så var kravet 3-4 masker, men i groft garn.

Denne kvalitet og dette udtryk, ville måske være god til en åben cardigan med knapper foran, og med kanterne rib.

7.2 Projekt nr. 2

Tørklæde

(Fra strikkeprøve nr.2)

Strikketeknik: Fair Isle-mønster på **F** knappen

Bunden sort Kunst/Akryl

Kanten sort 2-tr Navia uld

Mønsterfarven 2-tr Unik uld

Mønsteret: Gásareyga forstørret, og mere utæt.

Efterbehandling: opklippede bugter, og filtet i vaskemaskinen, ved 40 grader.

Figur 54: Gásareyga strikket med kunst/akryl og uld (eget foto)

Figur 55: Tørklæde med retside udad (eget foto)

Tørklædet er 54 cm bredt og 206 cm langt. Jeg startede ved at lægge 140 masker op ved vikleomslag også kaldet e-omslag med sort uldtråd. Jeg strikker 20 rækker ret med den sorte uldtråd. Siden skifter jeg den sorte tråd ud med en sort kunst/akryl tråd til bundtråd(1) og sætter den rødbrune uldtråd til mønstertråd(2), og sætter mønstervælgeren på N. Jeg strikker 630 rækker mønsterstrik.

Jeg har forstørret mønsteret, fordi jeg synes at det vil se pænere ud på et stort tørklæde, med større mønstre. Samtidig som jeg forstørrer mønstrene, bliver afstanden mellem mønsterelementerne større, og jeg får på denne måde længere mønsterløkker på bagsiden. Jeg afslutter tørklædet med igen at strikke 20 rækker med sort uldgarn.

Efterbehandling: Jeg klipper alle de rødbrune uldløkkerne, der er på bagsiden op, men må passe godt på, at jeg ikke kommer at klippe løkkerne fra den sorte kunst/akryl ellers kommer hul i tørklædet. Det tager sin tid at klippe alt op og jeg gennemgår alt nøje, så der ikke mangler noget at klippe op. Tørklædet vasket i vaskemaskinen i 40 grader, og da er

det mønsterelementerne(gåseøjnene) og begge de sorte uldstrikke enderne der bliver filtet. Det færdige arbejdet spændes lidt ud mens det tørres.

Mønsteret ”Gásareygað” strikket på ny måde

Man kan tydeligt se hvad det er for et mønster der er strikket. Mønsteret er forstørret, og der er mere afstand imellem mønstrene, dette gøres alt med Dk8 programmet. Dette gør at bugterne er lange nok, og de filter og dækker over de andre sorte bugter.

Vurdering af tørklædet

Tørklædet er ikke heluldent, fordi det kun er enderne og det fildede mønster, der er uldgarn. Så det er ikke så varmt som vis alt var uld. Men ellers er det et stort, lidt tungt sjal, som kan bruges på mange måder, både som halsetørklæde, poncho og nederdel. Det kan også bruges på begge sider, fordi det ikke er bestemt hvad er vrangen og retten. Vrangsiden har disse fildede flosser, og det gør det lidt mere spændende, at vende vrangsiden udad.

7.3 Projekt Nr. 3

Hvid Jakke

(Fra strikkeprøve nr. 2)

Er strikket på knap 9 på maskinen

Mønsteret er ” Rossagronin” strikket på N

Bundfarven er en kunst/boucle tråd, der ikke filter

Mønstertråden er 2-tr uld Navia

Figur 56: Rossagron klippet, filtet og syet (eget foto)

Figur 57: Jakken bagfra (eget foto)

Efterbehandling: Mønsterbugterne der kommer af uldtråden, er klippede op og vasket med 40 grader i vaskemaskinen. For at holde facongen, blev stykkerne spændt ud på en flamingoplade med nåle, mens de tørrede.

Både ærmestykkerne og stykkerne til bulen var strikkede lige op, som firkantede stykker. Alle uld mønsterbugterne på bagsiden blev klippede op, på alle fire stykkerne. Jeg lagde stykkerne på bordet, og satte noget tungt på hjørnerne, så jeg bedre kunne klippe bugter uden at skade stoffet. Det tog over en time at klippe bugterne på alle fire stykkerne. De kom i vaskemaskinen med et par håndklæder i 40 grader. Da de var færdige, blev stykkerne udspændte på en flamingoplade til de var tørre. Planen var, at det skulle blive en trøje, men da stykkerne var færdige, og efterbehandlede, syntes jeg at det var lidt for tykt til en trøje, derfor syede jeg en jakke ud af det strikkede stof.

Mønsteret er rossagronin forstørret. Bundfarven er en kunstige boucletråd og mønstertråden er uld, begge tråde er hvide, og det giver en særlig virkning i det færdige strik

Jeg har syet jakken efter et ONION- mønster nr.1008. Ryggen er klippet, så jeg brugte hele længden af stykket, det kan man se i nakken. Stykkerne foran har et indsnit i brystet og fik en overlooksøm i halskanten og hele vejen ned foran. Begge stykker er siden syet fast til ryggen på begge skuldre. Da ærmestykkerne var for korte, har jeg forlænget ærmerne med en rest fra kanten af det strikkede stof, og syet det fast med en almindelig søm for enden af ærmet. Ærmerne blev siden syet fast til bulen, og til sidst blev jakken syet med sammen med overlooker, ærme og bul ud i et.

Lukningen foran, er en rose syet af de rester, der var tilovers af stoffet, og sprayet med lidt stivelse. Man kan også bruge jakken med en anden lukning, eller bare lade stykket falde frit, fordi vrangen også er pæn nok.

Mønsteret Rossagronin brugt på en ny måde

At bruge mønsteret på denne måde, er ikke vanligt. Strukturen og overfladen, som de to tråde klarer at trylle frem, er meget fine til netop en jakke, fordi stoffet virker fyldigt og varmt. Her skal retsiden vende udad, fordi der på vrangsiden ikke er den samme virkning, som der var i det flossede tørklæde. Dette viser bare, at det både er materialet og mønsteret der bestemmer det endelige udtryk.

Vurdering af Jakken

Jakken er et godt bud på, hvordan man kan lave nyt stof, ved inspiration fra de gamle mønstre. Den er ikke ren uld, men den er varm og har en god facon. Den ville nok være mere besværlig at lave, om jeg havde strikket den i facon, og siden klippede bugterne. Tvivler på om det havde ladet sig gøre. At sy jakken ud af det strikkede stof, var det rette valg med denne metode.

7.4 Projekt nr. 4

Hvid trøje med bort foran

(Fra strikkeprøve nr.2)

Er strikket på knap nr.7 på maskinen

Strikketeknik brugt til trøjen, vanlig retstrik

Strikketeknik til mønsteret foran: Tråd hul Lace , på **L** knappen

Mønstertråd: Tynd og blød nylontråd fra Panduro Hobby, beregnet til smykker.

Garn 2-trådet uldgarn fra Navia

Efterbehandlingen er op klippede mønsterbugter, og filtning let med hånd.

Figur 58: Forstørret gásareyga, strikket med lace (eget foto)

Modellen er hentet fra bogen ”Strik i farver – til kvinder med former” af Bente Rønberg Rønberg (2007) men jeg har forandret den, så den ikke har de kiler der er i mønsteret. Trøjen er hvid og blød og vrangmaskerne vender udad. Selve bulen er strikket sidelæns ud

i et, hele vejen rundt. Det vil sige, at maskerne ligger vandret rundt kroppen. Midt foran er en 13cm.bred bort. Mønsteret er forstørret gåseøj, og er strikket på L. Det er kun mønsteret foran, der er strikket interaktivt med DK8-programmet, resten af trøjen er strikket i almindelig glatstrik. Trøjen har nedringet rund hals, med en ret strikket halskant, der ruller sig udad. Ærmet er en isat kupleærme, og retsiden vender udad på ærmet.

Figur 59: Forsdtørret gásareyga, strikket på L (eget foto)

Gásareygað brugt på en ny måde

Denne måde at strikke gásareygað på er helt ny. Selve mønsteret står næsten som tomme gennemsigtige huller i trøjen. Den tynde nylontråd gør, at mønsteret virker luftigt og let, næsten som hulmønster. De klippede bugter, er fildede let med hånden. Nylontråd filter ikke, så jeg ville bare have at mønsteret, eller rettere sagt bunden der mønsteret er, fildede så tilpas, at det ikke trævler op igen. Det at mønsterborde er strikket på L, gør at nylontråden er strikket ind i bunden, sammen med uldtråden. Så der er ikke nogle bugter i mønsteret.

Vurdering af trøjen

Trøjen er let, enkel og varm. Borten foran giver trøjen en let og elegant udseende.

7.5 Projekt nr. 5

Sort vendbar trøje

(Fra strikkeprøver nr.2)

Ærmen er strikket med sort 2-tr Navia

Bolen er strikket med sort superwash som bundfarve.

Mønsteret er strikket med grå 2-tr Navia

Strikketeknik: L (mønsteret er defineret som bund)

Mønsteret er ” Rossagronin” variation.

Efterbehandling: Mønsterløkker klippede op, og vasket i vaskemaskine ved 40 grader.

Figur 60: Rossagron variation strikket med superwash (eget foto)

Figur 61: Flossesiden vender ud (eget foto)

Trøjen er kort og vid. For og bagstykket er strikket som en længde ud i et. De er strikket med sort superwash uld som bundfarve og grå uld som mønstertråd. Mønsteret er strikket på L-knappen, bugterne klippede op, og det lange stykke er vasket i vaskemaskinen i 40 grader. Dette måtte gøres inden kanterne og ærmerne, som er strikket af ren uld der filter, blev sat på.

Ærmet er en lige påsat ærme, og er ensfarvet.

Kanten nedenom er en såkaldt snyderib, af sort uldgarn. Den er strikket ret, men jeg har taget hver tredje nål ud af arbejde, så det ligner rib. Halsen er klippet ud og halskanten som også er snyderib og er strikket på bagefter.

Jeg har vendt vrangsiden ud, hvor de filtede ender danner en slags flosse mønster. Det ser smart ud med disse op klippede mønstre, og det er endnu bedre, nu det er strikket på L, fordi der nu ikke er nogle bugter tilbage. Jeg kunne vælge at klippe væk al den filtede massen væk, men det har jeg ikke valgt denne gang.

At bruge en slags flosseteknik har man set i strikkede vanter fra museum i Estland(Sundbø, 1998) vor man sikkert har brugt flosse, så vanterne skulle varme bedre. Flosserne har

sikkert været strikkede ind som lusemønster på retsiden, Måske har man brugt rester, og strikket en og en lus, med små garnender eller rester. På vrangside kunne det minde om den teknik som jeg her har brugt, med at klippe op mønsterløkkerne.

Figur 62:Flossevante fra Estlands National Museum.(eget foto)

Trøjen kan bruges på begge sider, fordi mønsteret er lige pænt på den anden side, som er retsiden efter vanlig strikkesradition. Før i tiden, da overtroen var stærk i befolkningen, ville man kun bruge trøjen på vrangside, om man var bange for at blive forhekset af hulder. Men sådan er det ikke i dag, en trøje kan vende både på vrangen og på retten og begge sider kan være pæne.

Vurdering af trøjen

Trøjen er sådan rimelig vellykket. Den har en kort og vid facon, og er en praktisk trøje, der begge sider kan vende udad. Mønsteret er pænt på begge sider, mere lyst på den side hvor løkkerne er klippede op. På den anden side af trøjen, er mønsteret mørkere, fordi der ser man at mønsteret er strikket med dobbelt tråd, bundfarven og mønstertråden sammen.

Det var lidt skuffende med det lysegrå uldgarn, som jeg brugte til mønstergarn i denne trøje. Dette er samme garn som det hvide garn i de andre trøjer. Det er 2-trådet, men den ene tråd, er en ekstra tynd hjælpetråd, som de giver ud for at være uld. Den færøske garnproducent lader sit garn spinde i Letland. Jeg tvivler ikke på at garnet er uld, det som går under navnet Navia, men det er den ene tynde hjælpetråden, som er lidt kunstig, og det oplyser de ikke om, og det står ikke inde i spolen. Dette kommer frem, da garnet bliver klippet og filtet. Garnet er tilpas fint til at strikke på maskine, og derfor købte jeg en hel spole. Men jeg selv har gjort den fejl, som jeg udmærket ved var forkert, jeg var godtroen

og strikkede trøjen med Navia uden at strikke en ny prøve. Dette var et stort minus, da det nu netop var ren uld der filter godt, strikket sammen med superwash uld der ikke filter som jeg skulle få virkningen af. Filtningen af trøjen var god nok, men både udtrykket af mønsteret og den følelse, at det ikke er ren uld, gør at den ikke er så vellykket som jeg ønskede.

Samendrag af mit eget skabende arbejde

Jeg har i mit eget skabende strikket fem forskellige produkter. Både brugen af garn og strikketeknik har gjort, at jeg har fået nogle anderledes udtryk og egenskaber frem i det jeg her har strikket, end dem man vanligvis ser strikket med disse mønstre.

8 Didaktiske tanker.

At undervise i kunst og håndværk føles ofte som et privilegium, både fordi man kan mærke på eleverne, at de er glade for faget, og fordi du som lærer her for lov at se andre sider af de elever som du ofte kender fra de andre fag også. Samtidig kan faget til tider virke som en overflødighed. Man får sommetider den tanke, at de kreative fag, er i skolen, fordi de engang er kommet der. Der bliver ikke spurgt så meget ind til dem. Forældre og skolemyndigheder har fokus på læsning, skrivning og regning, og det er den boglige kundskab, som hele tiden er den afgørende i vores børns skoletid. Pisa-undersøgelsen har fået skolemyndighederne i gang med at forbedre de boglige fag, og der er blevet brugt store summer på denne forbedring. Men i farvandet af Pisa-undersøgelsen, har der som modvægt også været forsket i hvordan kunst og håndværks undervisningen i de nordiske lande.

Anne Bamford professor, siger i sin rapport om den norske skole, at den har verdens ry for at have engement i kunst og kulturlæring. Dette lyder meget flot, og er et positivt kompliment. Men hun slutter rapporten, ved at tager frem et eksempel fra undersøgelsen, hvor en elev siger, at Janteloven styrer. Dygtighed i matematik og naturvidenskab, giver anerkendelse, mens dygtighed i kunst og håndværk giver drilleri. Systemet ser ned på kunst.(Bamford, 2010/2011).

Det er disse modsigelser i viljen til faget og fagets værdi, vi som lærere i kunst og håndværk ofte må forholde os til i det daglige arbejde, hvor vi skal kunne argumentere for vores fags eksistens.

Det er ikke kun i Norge, at det boglige bliver rost og belønnet mest. Dette begynder allerede i hjemmene, og det ser vi også her på Færøerne til skole og hjem samtalerne i skolen. Giver du som lærer stort ros til eleven for kundskab i kunst og håndværk, ser man ofte at selv om forældrene kender barnet bedst, og ved om barnets evne til håndværk og til at fordybe sig, så spørger de alligevel mere til matematikken og læsningen. Det er som om de kreative fag ikke har lige stor status som de boglige fag, og dette er desværre også noget som børnene kan mærke på foreldrene.

I undersøgelsen af den færøske skole, siger Bamford (2012) at man skal være mere opmærksom på at bruge både kunstmuseum og kulturmuseum mere i kunst og håndværk undervisningen. Også skulle vi i andre måder højne kvaliteten i undervisningen(Bamford, 2012).

Men en af de ting, hun peger på, som er fælles for begge lande er, at vi må granske mere i læreruddannelsen. Ifølge Bamford (2012) vil mere forskning på området til syvende og sidst komme til at give bedre resultater. Jeg undrer mig, at hun i rapporterne ikke nævner håndværket, men bruger ordet art og ikke craft. Håndværket og kunsten er nær knyttet, og de hører sammen i vores fag.

Jeg vil altid slå et slag for håndværket, og oplever til dagligt, at det at arbejde med hænderne giver eleverne noget, der ikke er så let at sætte ord på, mange elever bliver i denne handling mere tavse og reflekterende. Hænderne er altid med i processen da noget bliver formet. Dette at skabe noget nyt, mestre noget og opleve at være udfordret så tilpas meget at tidsfornemmelsen forsvinder, bare at være i flow(Csikszentmihalyi, 1991). Dette er måske noget elever ikke så tit har mulighed for at opleve, fordi deres tid er mere opdelt og planlagt i dag.

Til elevsamtalerne siger næsten alle elever det sammen. Kunst og håndværk, er et fag de er glade for. Da eleverne kan lide et fag, så må man regne med at det er fordi at de oplever og lærer noget i disse fag. Men det man lærer i disse fagene, er ikke en lærdom som kan vejes og måles af pisa- undersøgelsen. Den tavse kundskab kalder vi den, kundskaben der sidder i kroppen(Merleau-Ponty, 1999).

Vi skelner ofte mellem det vi lærer med hovedet og det vi lærer med kroppen. Dette ses igen i måden vi deler undervisningen op i teoretiske fag og praktiske fag. Denne opdeling viser den traditionelle vestlige dualistiske måde at tænke på, hvor hoved og krop er adskilte. Vores skolesystem er også opdelt efter denne tænkemåde, vi har læreplaner og fagplaner, som også understreger hvad der regnes for fag for hovedet og fag for hænderne. Det er ikke så let at forandre det som ligger så dybt forankret i vores tænkemåde.

Vi opdeler fagene og underviser på den måde, selv om vi ved at det er uhensigtsmæssigt og at mennesket er mere sammensat en som sådan. Mennesket fungerer og handler som et helt menneske, og ikke opdelt i krop og hoved.(Austring, 2006)

Men da nu vores skole er indrettet på den måden, er det også op til os undervisere, at være med til at påvirke hvilke læringsteori vi tager i brug, og hvad for tanker vi har om værdien af det vi giver videre i undervisningen.

Selv om skolen deler op i ”hug og hond”, som vi siger det, så har vi i de seneste år alligevel taget ved lære af de mere moderne teoretikere som ser mennesket som et helt menneske. En af dem, der har haft størst påvirkning på dette emne i vores tid er de fænomenologiske tanker hos filosofen Merleau-Ponty(Merleau-Ponty, 2012). Han ser

kroppen som det som kommer først, også før bevidstheden. Kroppen er vores omdrejningspunkt, kroppen er noget vi er, og ikke noget vi har.

”...hvis det er sandt, at jeg er min krop bevidst gennem verden, at den midt i verden udgør det ikke-perciperede mål, som alle genstande er vendt imod, er det netop derfor sandt at min krop er verdens akse: jeg er klar over, at genstandene har flere sider, fordi jeg kan gå rundt om dem, og i denne forstand er jeg mig verden bevidst gennem min krop.”(Merleau-Ponty 2012, s.22)

Pontys tanker har også påvirket fagfolk i dag, så vi ser læring gennem kroppen, som en del af al vores læring. Vi der har læring på dagsorden hver dag, skælner ikke længere så skarpt imellem den teoretiske viden og den håndværksmæssige kunnen. Ved Pontys tanker, har vi fået sat ord på, at vores kunnen er kropsliggjort, og at teoretisk og praktisk lærdom er, strikket sammen også i selve læringsprocessen og er uadskillelige i vores krop.(Austring, 2006)

Lidt om læreplanerne

Før håndværket kom ind i skolen som et fag, fik barn og unge praktisk oplæring i hjemmet eller i bygdesamfundet, hvor der foregik arbejde der ofte blev udført i fællesskab. Håndværket blev ofte lært videre fra den ældre generation, som havde kundskab i teknikken, materialet, håndtering af redskaberne og viden om den praktiske og æstetiske siden. Man kan sige, at teori og praksis var aflært på samme sted.

I det seneste århundred da håndværksfagene blev en integreret del af skolefagene, en begrundelsen for disse fag i skolen været skiftende. Først var faget et decideret nyttefag, hvor pigerne skulle lære husgerning og drengene skulle lære træsløjd. Skolepligtalderen var kun syv år, og de fleste elever gik ud af skolen for at arbejde et praktisk håndværksarbejde.

I mellemkrigstiden kom tegning også med ind i fagplanen, og var disse fag tredelte lige op til en gang i 60-årene, da faget blev samlet og fik navnet formning.

Da jeg selv har arbejdet som lærer siden 1984, har jeg arbejdet efter flere læreplaner. Mønsterplanen kom i 1987 (M87), hvor barnets kreative evner var i fokus, og hvor kønsbestemte fag ikke længere hørte hjemme i den nu mere demokratiske skole. Alle børn var med, også dem der ellers ikke havde gået i den almindelige folkeskolen. Faget formning var regnet som et dannelsesfag, og der var ikke karaktergivning på barnetrinet.

Den skabende processen kom mest i fokus – måske på bekostning af håndværksmæssige færdigheder?(Kjosavik, 2001)

Med læreplanen fra 1997(L97), var navnet for faget formning forandret til kunst og håndværk. Dette var tiden da alting skulle fornyes. Gudmund Hernes, kom med reformer, nye ord som invasion og koncept var brugt i skolesammenhæng. Man ville have mere kundskab, kulturformidling og refleksjon (Kjosavik). Faget fik også en mere teoretisk side, som i de andre fag, var det vendinger som *skal kunne, skal have lært*, som gik igennem og opremser over navne på kunstnere osv., som eleverne på bestemte trin i grundskolen skulle kende. Som underviser, tror jeg selv på, at intentionen for nye læreplaner altid er gode, det må man regne med. Her har man ment, at det skulle være mere konkret, hvad man skulle lære.

Den nyeste er læreplanverket for kunnskapsløftet fra 2006 (K06). Dårlige resultater fra Pisa-undersøgelserne, satte gang i snakken om mere kundskab. Denne nye plan er derfor mere resultatorienteret, og fagene læse, skrive og regne, fremlægge mundtlig og brug af digitale værktøj er nu i alle fag, også i kunst og håndværk. Faget beholdt sit navn, men har fået nyt indhold. Det er delt op i fire hovedområder.

1. Visuel kommunikation, som drejer sig om todimensionelle billeder.
2. Design, som betyder både at lære at bruge materialer, lære at tegne skisser og brugsting.
3. Kunst, som både er frit skabende arbejde inden billede og skulptur, og kunsthistorie til inspiration for eget skabende arbejde.
4. Arkitektur, som drejer sig om nærmiljø ude og inde, og om hvordan den påvirker os.

Da jeg trækker frem den historiske siden og forandringerne i læreplanen for kunst og håndværk, er det for at vise, at samfundet har forandret sig, faget har forandret sig og det må vi som undervisere også.

Men vi som underviser til daglig, ser at selve håndværket har det ikke altid så let i skolen i dag. Jeg tænker på den tid, som eleven får til at udføre sit håndværk. I den generelle del af faget, lægges vægt på at mennesket kan fatte det som tidligere slægter har tænkt og følt, og kan bruge det som de har skabt og formet (Udir.no). Der lægges stor vægt på respekt for det traditionelle, som bliver nævnt flere gange, samtidig som det også lægges vægt på nytænkning og at man kan komme et trin videre og udvikle det der før er gjort.

Også lægger planen op til, at man i folkeskolen arbejder mere forskningsbaseret, også i kunst og håndværk. Der lægges op til, at man lærer at arbejde undersøgende og reflekterende..

Men derimod, står der nu ikke længere noget konkret, hvad man grundlæggende skal lære rent håndværksmæssigt. At strikke står under kompetansemål efter 4.årstrin, under design: *at lage enkle gjenstande gjennom at strikke, veve, filte, sy* (Udir.no)

Her har jeg talt om hvordan læreplanen er i Norge. Men det er den samme udvikling vi ser i Danmark. Håndværksfagene, træsløjd og håndarbejde, trænger hele tiden at defineres på ny, og har for nylig skiftet navn til design og håndværk.

Folkeskolen på Færøerne, har gået efter danske læreplaner, til man i 1979 overtog styringen af alt som hed skole på Færøerne, hvor vi begyndte at lave vores egne læreplaner. Sidst vi fik en ny læreplan var i 2011, og har vi nu en der ligner meget Kunnskapsløftet i den generelle delen, men det står endnu hvad vi skal lære i hvert fag. I grunden lidt urealistisk op remsen af hvad man forventer at eleven skal kunne, da perioden er færdig, men håndværk og teknikker, står nævnt mere konkret i vores plan.

Hvor man i Danmark endnu har billedkunst og håndværket hver for sig, har vi på Færøerne valgt, at have alt sammenlagt som i Norge, faget kaldes ”handverk og list”, som er det samme som kunst og håndværk.

Tider har skiftet, og også meningen med kunst og håndværkfaget. Hvad skal vi med faget, hvad betydning har faget for samfundet? Nyttedefag, kreativitetsfag, hyggefag, metodefag, kultur og miljø fag og vi kunne fortsætte. Der har været brugt mange forskellige udtryk for hvad faget er, og hvad det skal indeholde. Og selv om der har været skiftene argumenter om fagets betydning, og hvad indholdet skal være, holder vi fremdeles på med det samme i kunst og håndværk. Vi bearbejder forskellige materialer med hænder og bruger redskaber som en forlængelse og hjælp, der hvor kroppen ikke rækker. Dette er det grundlæggende i faget, noget der ikke er forandret, nemlig håndværket og materialerne.

Strikning i skolen

Om jeg nu kun holder mig til håndværket strikning, er min tanke, at det kan blive meget tilfældigt, efter den nye plan, hvor meget strikning eleverne kommer at lære. Afhængigt af hvad for en teknik eleven ønsker at bruge, da han designer og udfører sit projekt. Også kan man tænke sig, at den færdighed og interesse hver enkelt lærer har i strikning, eller mangel på samme, vil have indflydelse på hvor meget eleverne kommer at fordybe sig, inden for dette område.

Lærerens kompetence er nok så afgørende, om barn og unge kommer til at få den nødvendige kundskab og praktisk erfaring, med strik, både med materialer og muligheder for strikkeredskaber. Skal håndværket føres videre, og skal man bruge gamle teknikker, mønstre m.m. er det meget vigtigt, at lærer kompetencen i grundskolen er ajour.

Da oplæringen ikke er i samme grad i hjemmene længere, så er det afgørende at den er i skolen. Dette er ikke kun et problem ved håndværket, men i almindelighed, det at eleverne ikke bruger sine hænder til praktiske færdigheder.

Men i de gamle traditioner, ligger en masse gammelt kvalitets håndværk, som også kan bruges på nye måder og til at fremstille mere moderne ting. Derfor er det vigtigt, at elever får kendskab og oplæring i at bruge både materiale og værktøj i grundskolen, så de bliver i stand til selv at strikke små ting, og vurdere deres eget og andres håndværk. Dette også for senere i livet at kunne vurdere kvalitet, at alt håndværk ikke er lige godt lavet.

På samme måde som man ind imellem har besøg i skolen af kunstmalere og kunstnere i øvrigt, så burde man også gøre mere brug af, at få håndværkere, som arbejder med det traditionelle håndværk ind på skolen og arbejde værkstedsarbejde, så eleverne kunne se hvad en kulturhåndværker arbejder med.

At bygge på den gamle tradition, kræver at man også kan den gamle teknik. Man kan lære om strikning, lære om kulturen, som dog ikke er det samme, som at lære at strikke.

Om læreplanerne går fra den praktiske delen, og mere over i planlægning, fremlæggelse og evaluering, så det bliver mindre tid til den praktiske håndværket, så er det lidt uheldigt, for selve håndværket og fordybelsen af det.

Som underviser i håndværk gennem mange år, og med stor erfaring i alt det tekstile håndværket, ved jeg, at ting tager tid.

Det tager nemlig tid at lære at strikke, eleverne vil gerne lære, men de er vant til i dag at alt skal gå hurtigt, man skal få et resultat, uden at bruge tid på det.

Ingen bliver god uden at øve sig, sådan er det også med strikning. Alting ser nemt ud, når man kan det. Men mennesker som kan, er blevet dygtige fordi de har brugt mange timer til at øve sig. Om vi skal lære vores elever, at have respekt for vores gamle traditionelle håndværk, må de oplæres i at ting tager tid.

Det kan være lidt af et dilemma, eller rettere sagt en udfordring for os, som underviser i kunst og håndværk, dette at indholdet og undervisningsformen bliver forandret, på bekostning af tid til det praktiske. Det at faget med kunnskapsløftet, er blevet et mere kunskapsfag, behøver ikke at tage noget fra faget. Dette at planlægge, reflektere og fremlægge, bliver en arbejdsform og kan også tilføre faget noget positivt.

I forbindelse med det som jeg har arbejdet med i denne opgaven, har jeg gjort mig mine tanker om, hvordan jeg kunne bruge min nye erfaring i undervisningssammenhæng.

Just denne processen jeg her har været igennem, har rustet mig som lærer, bedre til at kunne bruge den undersøgende metoden i mit arbejde med eleverne. Det at eleverne selv forsker i noget og selv sætter spørgsmålene, gør at de arbejder mere målbevidst, og lærer at sætte ord på hele processen.

Igennem denne proces har jeg lært at også eleverne kan få glæde af at få lov til at eksperimentere med materiale og værktøj og på den måde selv være med til at skabe nye udtryk i læringsprocessen. Og at vi som lærere ikke skal være så fokuserede på at alle eleverne skal komme til det samme resultat. (Austling, 2006)

Maskinstrikning i skolen.

Da jeg valgte maskinstrikning og de traditionelle mønstrene som emne i denne opgave, var det også fordi jeg i mit arbejde, havde tænkt meget på, hvordan man som lærer kan vække interessen hos eleven for strikning og samtidig videreføre noget af vores mønstertradition. Vi har tolv dyre elektroniske symaskiner i vores håndarbejdeslokale, og de bliver brugt meget. Der er heller ingen der spørger mig som tekstillærer, om jeg kan bruge en symaskine, det er en selvfølge, ellers kunne jeg ikke undervise i faget. Symaskinen bliver også nævnt i læseplanen. Skaftevæve og rammevæve har jeg også set i håndværkslokalerne

før, men de fylder for meget, og det er ikke mange lærere der kan sætte i en væv, så de er de fleste gemt væk.

Strikkemaskiner har man derimod ikke mødt mange af i skolesammenhæng. Måske bliver de brugt lidt i overbygningen, men det man være om der er nogen der viser særlig interesse for det.

Annemor Sundbø skriver i bogen Lusekofte fra Setesdal(Sundbø, 1998), at oplæring i maskinstrikning foregik ofte på tugthusene i byerne, så det er måske derfra fordommene for maskinstrikning kommer. Også siger hun, at der er mange der ikke kan godtage, at det er håndværk nok, da det er en maskine som har strikket. Man møder aldrig den samme holdning til symaskinen, lige meget hvor elektronisk den er(Sundbø, 1998).

Om det er fordomme eller andre grunde for udeblivelsen af strikkemaskinen, det skal jeg ikke tage dage imellem, men der er i hver fald ingen der blander sig, om jeg ønsker at bruge strikkemaskinen i kunst og håndværk. Derfor har jeg tænkt, at jeg må give det en chance.

Jeg har sat en meget simpel strikkemaskine op i håndarbejdes lokalet. Dette er en grov strikker med 114 nåle. Den er så simpel, at den hverken har hukort til mønsterstrik, desto mindre elektronik der styrer det hele, men man er nødt til manuelt at lægge mønstrene ind og at tælle hver maske. Den fungerer på den måde, at man lægger tråden over nålene, og kører slæden over.

Figur 63: Den farve, der skal strikke bliver lagt på nålene (eget foto)

Figur 64: Da tråden er lagt, køres slæden over (eget foto)

Vil man strikke mønstre, lægger man mønstertråden over de nåle der skal strikke mønster, og under nålene hvor mønstret ikke skal strikkes. Siden lægges bundgarnet på de resterende nåle. Under de nåle, hvor mønstertråden ligger over, og slæden køres over.

Den er simpel, men det er alligevel en strikkemaskine, og den har jeg drømt om at afprøve med mine elever. Jeg var spændt på om dette vagte nogen interesse blandt eleverne. Der er kun den ene strikkemaskine, og det viste sig snart, at der var flere der ville strikke. Dette er elever fra 4. og 7 klassetrin.

Jeg ser at farverne er et meget vigtigt element for eleverne. Jeg lægger ekstra mærke til dette med farverne, især fordi jeg selv har fravalgt at arbejde med farvevirkningen i flademønstre i mine strikkeprøver.

Jeg undrer mig over hvor meget de hygger sig rundt denne strikkemaskine. Efter at jeg har lagt op 40 masker, tilpas bredde at arbejde med, klarer de det meste selv. Jeg bestemmer mig for at lytte og iagttage, mens jeg hjælper de andre elever, der arbejder med andre ting. Jeg begynder at skrive ned hvad jeg hører dem sige.

Dialog:

Tinna og Lív diskuterer hvad for en farve der skal bruges til næste mønster.

Tinna: det er mig der strikker nu, så jeg bestemmer farven, den skal være pink.

Lív: Så vælger jeg mønsteret.(hun bladrer i mønsterbogen)

Der er stille en lang periode, de lægger trådene over nålene.

Tinna: vi arbejder sammen, du lægger bundfarven og jeg lægger mønstertråden.

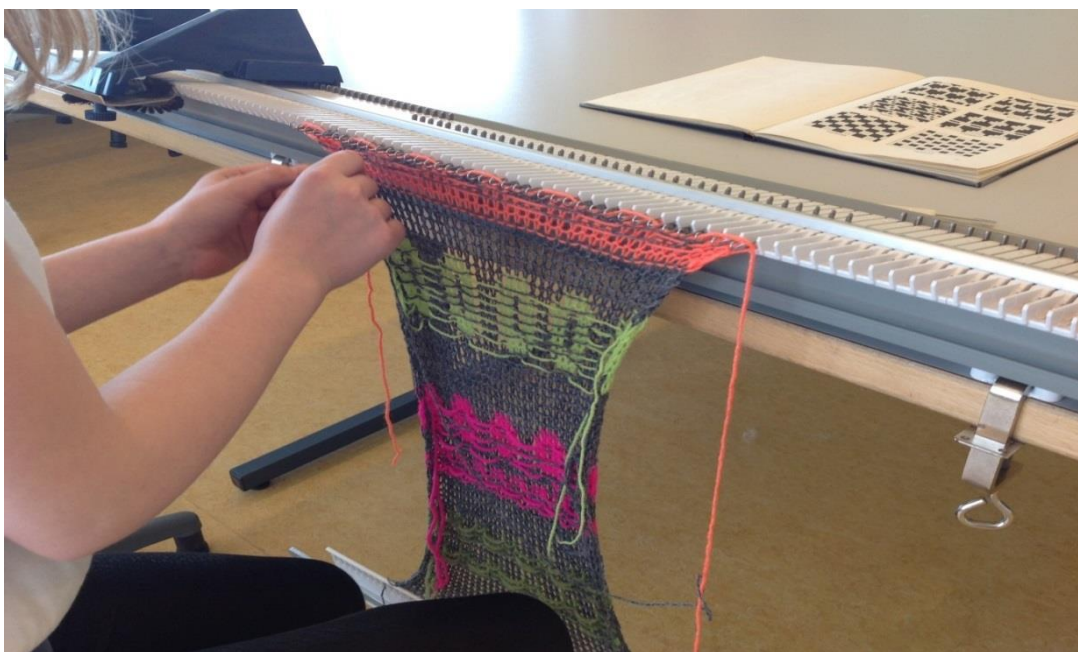
Lív: lærer - kan du hjælpe, jeg tror den står fast, eller tør vi bruge mere kræfter?

Tinna: Den gik, men se vi har strikket en fejl, vi har lagt garnet forkert.

Lív: Vi strikker bare videre på den måde.

Lív igen: Vi har faktisk fundet på et nyt mønster.

Denne samtalen fortalte mig så meget som, at de med det samme var endt i et samarbejde, og de lærte i den sociale sammenhæng. ”Det som barnet udfører i dag i en samarbejdssituation, kan det udføre selvstændigt i morgen”(Vygotsky, 1974).

Figur 65: Elever vælger at strikke med mange farver, (eget foto)

Figur 66: Sára siger, dette bliver mega flot, (eget foto)

At bruge strikkemaskinen i skolen ser ikke ud til at være noget problem. Man kan få strikkemaskiner, som denne jeg her har brugt, for under 2000 kroner, så prisen burde ikke være den største hindring.

Jeg har erfaret med disse elever som strikker, at det inspirere dem, og der er flere som ønsker at prøve at strikke på maskinen. At arbejde med de traditionelle mønstre har de prøvet før, både med at perle dem, at brodere dem som korssting og nogle har også trykt dem på stof. Men der er ikke mange elever der kommer så langt som til at strikke mønsterstrikk i grundskolen.

Børn og unge er ofte meget villige at gå ind i noget nyt, selv om de fleste ikke havde set en strikkemaskine før, var de spændte og lærenemme. Jeg tror at strikkemaskine godt kan bruges i skolesammenhæng, som noget eleverne kan lære sig at eksperimentere med.

De kunne nemt strikke ting til sig selv på denne måde, og mønsteret behøver heller ikke at være strikket over det hele, men strikket som border, og så strikker man resten ensfarvet.

Eleverne lærte:

- motorik
- farveforståelse
- praktisk kundskab
- materiale forståelse,
- forståelse for traditionen
- samarbejde.

Jeg vil nu lade strikkemaskinen stå på håndarbejdes lokalet for en tid fremover, og sætte den frem ved visse mellemrum. Fremtiden vil vise om interessen falder, men jeg har fundet ud af, at eleverne er interesseret i strikning på maskine. Mønstrene gør det mere besværligt, men man behøver heller ikke at lære begge ting samtidig.

Figur 67: Elever vælger farver (eget foto)

Figur 68: Fejlstriking bliver til nye mønstre, (eget foto)

9 Diskusjon

Jeg begynte denne oppgave, ved at fortælle om min oppvekst i 60 -70 årene ude på en bygd på Færøerne. Jeg lærte i min oppvekst at arbeide med uld og at strikke, som alle piger gjorde dengang, og sammen med mine søskende fik jeg lov at udfolde mig kreativt med det materiale, som vi kunne få fat i. Min baggrund, er på den måde handværket, og i den kreative del af opgaven har jeg arbejdet med de tradisjonelle mønstrene og strikkemaskinen.

Ved at sætte mig ind i den historiske delen, hvor færinger levede af at strikke mønstrede skibstrøjer til at sælge til udlandet, fik jeg viden om mine forfædre, der igennem meget slid og krav fra køberen til det strikkede arbejde, formede strikkemønstrene til det som vi kender dem i dag. En gennemgang af mønstrene, der udkom i en bog i 1929(Debes, 1969), var en meget lærerig og nyttig prosess inden jeg startede på prøverne. At gå ned i detaljer, på hver rapport i bogen gjorde, at jeg kom til at opdage nogle af mønstrene på ny, og se dem fra en anden vinkel. Jeg fandt ud af, at den mindre halvdel af mønstrene ikke har den rette rapportstørrelse til at blive strikkede på hulkortmaskinen.

Jeg valgte at arbeide med tre af disse mønstre. Rossagronin, sjóormurin og gásareygað.

Diskusjon af teknik og materiale prøver.

Jeg strikkede en masse materialeprøver, som blev mærkesat og sat i mapper. Det var ikke så let at sætte i system. Skulle jeg strikke materialeprøverne med alle tre mønstre hver gang jeg prøvede et nyt materiale, skulle jeg strikke med samme bundfarve hver gang, eller hvordan skulle systemet være?

Det tog sin tid at finde rytmen. Jeg valgte at sætte prøverne i tre mapper, en for hvert mønster, så er det enklere at finde prøven igen. At mærke prøverne med det samme, er altid en god ide, for man glemmer hurtigere end man tror, og flere prøver lignede hinanden til forveksling. Nu har jeg en samling af prøver, som kan bruges som inspiration, om jeg forsat ønsker at strikke med andre materialer. Det var svært at vælge ud mønstrene, men da jeg var kommet i gang med at strikke, kunne jeg se, at jeg godt kunne nøjes med kun et mønster. Det, at jeg skulle forholde mig til alle tre mønstrene, gjorde det mere kompliseret. At lære at vælge fra, er noget som kan gøre nytte i sidste ende.

Jeg indså hurtigt, at uldgarn nok er det mest ideelle garn at bruge til maskinstrikning. At strikke med andet materiale end uld, så som bomuld og hør, er også almindeligt, men med disse materialer kan det være hårdere at flytte slæden, fordi disse tråde ikke er så elastiske som uldtråden. Da jeg så valgte endnu hårdere materialer, kom jeg at opleve, hvad det vil sige at materialet gør modstand. Materialerne der var sværest at strikke med var smeltetråden, som ligner en ledningstråd. Den var svær at få igennem maskinen, og ville hele tiden hoppe af nålerne, fordi den var så levende. Men problemet var også, at garnet ville heller ikke være på spolen og faldt af i store mængder ned på gulvet.

Andet materiale, som gjorde modstand, var fiskeseen og kobbertråden, men man kan også sige, at maskinen gjorde modstand nogle gange, og da må man være forsigtig med ikke at bruge magt. Materialerne som jeg afprøvede i denne opgave, var uelastiske lige som hør og bumuld, men det som gjorde at det trods alt var til at holde ud at strikke, var at det var mønsterstrikket jeg strikkede, og at den ene tråden for det meste var uldgarn. Det hjalp en hel del, at den ene tråden var uld, fordi slæden skal helst ikke tvinges over. Jeg fandt hurtigt ud af, at jeg måtte begynde og slutte prøverne med uldgarn, for at kunne slå op og tage af, for det er svært at gøre med de hårde garne.

Efter at jeg har strikket disse hårde materialer på strikkemaskine, og har bevist, at det godt kan lade sig gøre, ville jeg dog anbefalde hellere at bruge en grovere strikkemaskine, end den jeg har brugt til mine prøver.

Jeg ledte efter nye udtryk til de gamle mønstre og tænkte kun at strikke på F-knappen. Fra mine første prøver (strikkeprøver nr.1) hvor bundfarven er uld kan jeg her nævne to prøver som særlig viste noget nyt for mig. Jeg var positivt overrasket over den taktile strukturen, som hørtråden gav. Der fremkom både en taktile og visuel ny side af mønsteret sjóormurin, som jeg valgte at bruge videre i (produkt nr.1) i eget skabende arbejde.

Den anden prøve, var uld og smeltgarn(rubco)som udtrykke noget nyt. Man kan lukke øjnene og mærke med hænderne hvad for et mønster det er, der er strikket. Det var en positiv sanselig følelse. Men jeg har ikke brugt det i de videre produkter, men kunne tænke mig, at strikke nogle brugsting af det.

At jeg begyndte at klippe mønsterbugterne i (strikkeprøver nr.2), kom nok af, at bunden i disse prøverne blev skiftet ud med kunst/akryl tråd. Jeg har prøvet at klippe og filte før, men ikke med de færøske mønstre. Dette at man hele tiden har bugterne vendt imod sig mens man strikker, gav mig også den tanke, at gøre noget med bugterne. Senere i forløbet, da jeg havde fundet frem til Rambøls opgave(Rambøl, 1999), så jeg, at hun også hægter løkkerne op på nålene, så jeg har nok noget mere at undersøge og tilføje mine mønstre.

At jeg kom at skifte over i en anden strikketeknik L, havde jeg ikke forventet. Men det er der den store forandring sker i min undersøgelse. Det at strikke de gamle traditionelle mønstre, med en ny strikketeknik. En teknik, der får den ene bugt at forsvinde og den anden at blive opklippet, eller klippet væk. En færøsk trøje uden bugter, det skulle de gamle strikkende færing have set. Dette at man kan bruge både ret og vrang siden på trøjen er i sig selv et fund.

Men jeg regner dog ikke med, at dette bliver fremtiden for den færøske trøje, Men jeg er bare kommet frem til en måde, hvorpå man også kan bruge disse mønstrene til tynde jakker, trøjer og bluser. Der ligger et hav af muligheder, uden at man har forandrer på selve mønsteret.

De nye udtryk jeg fandt frem til i mine prøver, var mange. Ikke alle er så nemme at udføre i klædestykker. Jeg holdt mig fra at klippe bugterne i et faconstrikket stykke. Jeg holdt mig til stykker, der var strikkede lige op. Jeg tænkte, at de ikke ville holde faconen og de rigtige mål, da de blev klippede og fildede. Både den hvide jakke (produkt nr.3) og den vendbare trøje(produkt nr.5) har opklippede bugter over det hele. Derfor valgte jeg at klippe og sy den hvide jakken, og strikke den vendbare trøjen i et langt stykke.

Det har været en givende proces at undersøgt og fordybet sig i dette emne, som ikke er færdigt udforsket endnu. Undersøgelsens stærke side er den praktiske. Iderigdommen og omfanget af muligheder og variationer omkring materialekombinationer, har ført til nye udtryksmulighed for de traditionelle mønstre. Jeg indså meget hurtigt, at jeg ikke havde valgt den nemmeste opgave, i det at jeg strikkede med disse besværlige materialer på strikkemaskinen. Dette var ikke kun en leg, fordi de valgte materialer var ofte besværlige at strikke. Jeg har bare alt for god tålmodighed med at prøve om og om igen, at det kan også blive for meget. At bruge timevis på at få noget at virke, kun fordi man er trodsig, eller bare vil se, at det man havde tænkt kunne lade sig gøre, det er måske ikke altid så klogt, men man bliver måske klogere af det.

Men jeg har erfaret, at man ikke kan tænke sig til hvordan et problem skal løses, man er nødt til at arbejde og da kommer tankerne, hånden får hovedet til at arbejde og reflektere.(Dewey, 1934/1987). Som lærer siger vi tit om eleven der har lært noget, at han har flyttet sig. Det kan også siges omvendt, man må flytte sig for at kunne lære. Dette erfarer man når man skal forske i eget arbejde, at det er nødvendigt at flytte sig helt bogstaveligt fysisk for at kunne arbejde og man er også nødt til rent mentalt, at kunne flytte sig og være modtagelig for det som kommer til dig, både udefra og indefra, mens du arbejder.

Ved at bruge den hermeneutiske – fænomenologiske metode har jeg erfaret at min læringsproces gennem disse undersøgelser har gået i en spiral. Det vil sige at jeg har brugt mine tidligere erfaringer og forkundskab til emnet, at udvikle mig mere og lære nye ting om emnet. Jeg vil derfor mene at i denne opgave var dette en godt metodevalg.

At vælge strikkemaskinen som redskab, er en lille provokation i forhold til hvad vi er vant til i skolesammenhæng. Når vi taler strik i skolen, er det strik med strikkepinde og den mere langsomme og nærværende måde at lære at strikke på. Dog er der de sidste år kommet ind i skolen flere måder at lære strik på. At strikke med strikkelise har været brugt i mange år, hvor man strikker en hestetømme på fire masker til en langt bånd. Fingrestrik har også været brugt længe. Strik på strikkevæv og strikkeringe, der er plastikredskaber, der du med en pind eller en hæklenål arbejder med en maske ad gangen, er også en måde at få børn til at strikke. De sidste mange år har der været aktuelt at strikke meget groft strik på knagerækker m.m. Man strikker med tykke pinde, fordi det skal gå hurtigt og man skal være færdig inden man er begyndt.

Dette er et kendt fænomen, som vi der underviser i håndværk er oppe imod, dette, at alt skal gå så hurtigt. Der er ikke tid til at fordybning. At strikke mønsterstrik, bliver derfor kun forbeholdt nogle få dygtige elever, en gang hvert tiende år. Da der i vores skole i dag ikke er så megen tid at fordybe sig i strik og mønsterstrik sjældent kommer på banen, hvordan kan vi da videreføre vores traditionelle strikkekultur?

Strikkemaskinen, som kun er et redskab, lige som symaskinen jo også er, den kunne måske få mere plads?

Jeg spørger mig selv, kunne man bruge strikkemaskinen som redskab i ungdomsskolen og videregående, til at arbejde med strik og hermed også de traditionelle mønstre. At tage i

brug nye redskaber som svarer til vor tid kunne måske vække interessen for strik og strikkedesign. I takt med at vi, for en tid i skolen, har lagt til side nogle gamle redskaber fra vores kultur, væven f.eks., er vi nødt til at tage nye og mere lokkende redskaber i brug. De unge vokser op med de elektroniske redskaber, og det kunne derfor være mere indbydende for vores ungdom, om man kunne designe og strikke sin egen trøje, i faget kunst og håndværk. I takt med at jeg lavede mine undersøgelser, har jeg fået afprøvet strikkemaskinen sammen med mine elever, og oplevede, at det nødvendigvis ikke behøver at være så besværligt at bruge strikkemaskinen i kunst og håndværk undervisningen. Både jeg selv og eleverne fik mulighed til at arbejde med maskinen med en legende tilgang som er en del af ideen bag æstetisk læring. (Austring, 2006)

10 Konklusion

Udgangspunktet for denne undersøgelse, var at prøve om jeg ikke kunne få nye udtryk ved at bruge de gamle traditionelle strikke mønstre på en ny måde. Undersøgelsen i dette projekt viser, at mønsterstrik kan være så meget. Hvad jeg tydeligt har erfaret er, at ved at strikke mønstre med anderledes materiale kan man tilføje noget nyt til brugen af mønstrene.

Jeg har med denne undersøgelse oplevet, at jeg har flyttet mig. Først bogstaveligt flyttet mig rundt om strikkemaskinen. Jeg har klippet løkker, brugt kræfter på at strikke og arbejde med hænder og fødder. Man må flytte sig for at kunne lære. Dette erfarer man når man skal forske i eget arbejde. Det er nødvendigt at flytte sig helt bogstaveligt fysisk for at kunne arbejde, og man er også nødt til rent mentalt, at kunne flytte sig og være modtagelig for det som kommer til dig, både udefra og indefra. Jeg har erfaret, at man ikke altid kan tænke sig til hvad produktet skal være, man er nødt til at arbejde og da kommer tankerne, hånden får hovedet til at arbejde. Jeg har med disse undersøgelser oplevet at jeg selv har været igennem en æstetisk læringsproces. Jeg har erfaret nye ting med strikkemaskinen og er også kommet til nogle resultater, som andre måske også kan få gavn af. Og denne proces har også givet mig blod på tanden til at arbejde videre med både strikkemaskinen, men også denne måden at arbejde æstetisk på i faget kunst og håndværk.

11 Tak

Tak til mine vejledere Astrid Huus og Linda Strømme som har troet på mig og givet mig god vejledning og støtte.

Tak til min tålmodige mand for kaffe, opmuntring og støtte i denne proces.

Tak til mine børn for hjælp med ret læsning og det tekniske.

Og mine børnebørn som har ventet på mormor at blive færdig med at skrive.

12 Referencer/litteraturliste

- Austring, B. D., & Sørensen, M. (2006). *Æstetik og læring grundbog om æstetiske læreprocesser*. 1122 København K: Hans Reitzels Forlag, Sjæleboderne 2.
- Bamford, A. (2010/2011). *Arts add cultural education in Norway* (Doctorate), Oslo, Norge.
- Bamford, A. (2012). *List í uppvøkstri og skúlagongd í Føroyum*. (Doctorate), Tórshavn, Faroe Islands.
- Beder, N. J. (2010). *Seyður ull Tøting*. Tórshavn: Sprotin.
- Blicher, S. S. (1900). *Presten i Veilby og Hose-kramkaren: fortejlingar* Præsten i Vejlbye. Kristiania: Den 17. mai.
- Brinkmann, S., Tanggaard, L. (2012). *Kvalitative metoder: Emperi og teoriutvikling*. Norge: Gyldendal Akademiske.
- Buset, M. (2014). *Maskinstrikkeboka*. 3864 Rauland: Strikkemaskiner AS , med støtte fra lærebokudvalget for højere uddannelse og Høgskolen i Telemark.
- Bøhn, A. S. (1947, udvidet udgave). *Norske Strikkemønstre*. Oslo Grøndahl.
- Csikszentmihalyi, M. (1991). *Flow - optimaloplevelsens psykologi*. København: Munksgaard.
- Debes, H. M. (1969). *Føroysk Bindingarmynstur*. Tórshavn: Føroyskt Heimavirki.
- Dewey, J. (1934/1987). *Art as experience*. Southern Illinois: University Press.
- Føringatíðindi. (1897). *Føringatíðindi*.
- Halvorsen, E. M. (2007). *Kunsthøgskolen og pedagogisk FoU: nærhet, distanse, dokumentasjon*. Kristiansand: Høgskoleforl.
- Hodne, Ø. (1995). *Vetter og skrømt: i norsk folketro*. Oslo: Cappelen.
- Høj, I. (2013). *Unravelling: A decade of fine threads*. København: Srandbygaard Grafisf.
- Jakobsen, B. L. (2015). *Strikning som dokument. En kompleks aktivitet*. Norges Artistiske Universitet.
- Kjosavik, S. (2001). *Fra tegning, sløjd og håndarbejde, til kunst og håndværk: En faghistorie gennem 150 år*. Tell, Vollen: Vollen.
- Kleven, T. A. (2002). *Innføring i pedagogisk forskningsmetode: en hjelp til kritisk tolkning og vurdering*. Oslo: Unipub.
- Landt, J. (1965). *Forsøg til en beskrivelse over Færøerne*. København.
- Lind, V. (1981). *Strik med nordisk tradition*. København: Høst&Søn.
- Lind, V. (1990). *Strik på maskine og i hånden*. København: Høst&Søn

- Merleau-Ponty, M. (1999). *Sprogets fænomenologi - udvalgte tekster*. København: Gyldendal.
- Merleau-Ponty, M. (2012). *Kroppens fænomenologi*. Bokklubbens kulturbibliotek: Bokklubben.
- Michl, J. (2001). At se design som redesign. *Tidskrift for formgivning kunst og håndverk*.
- Møller, A. (1988). *Alverdens Strikning, historie og teknik*. Fredericia: Ariadne.
- Pearson, M. (1985). *Traditional Knitting*. London: Collins.
- Rambøl, H. (1999). *Uten ull i bunn, blir det tull i grunn*. Høgskolen i Oslo, avd. forestetiske fag. Oslo.
- Rønberg, B. (2007). *Strik i farver - til kvinder med former*. Danmark: Cikuna.
- Sejersted, I. S. (2007). *Innovativ tradisjon og dekorativ kraft-En analyse av Oleana med hovedfokus på design*. Masteroppgave i kunsthistorie. Universitetet i Oslo-Institutt for filosofi, ide- og kunsthistorie og klassiske språk.
- Seppola, I. (2014). *Strikking i dialog mellom tradisjon og samtid*. Høgskolen i Oslo og Akershus. Masteroppgave i kunst-og design didaktikk.
- Skappelgenseren.no.
- Sundbø, A. (1998). *Lusekøfta fra Setesdal*. Kristiansand S. Norway: Høyskoleforlaget AS.
- Sønderby, L. B. (2007). *Masker paa mode*: Olivia.
- Saabye, M. (2015). *Kunnskapsløftet, Læreplanverket for Grunnskolen* Oslo: Pedlex Norsk skoleinformasjon.
- Tanggaard, L. (2010). *Fornyelsens kunst- at skabe kreativitet i skolen*. København: Akademisk Forlag-et forlag under Lindhardt og Ringhof A/S, et selskab i Egmont.
- Tesfaye, M. (2013). *Kloge Hænder-et forsvar for håndværk og faglighed*. Specialtrykkeriet Viborg: Gyldendal.
- Thorsen, L. E. (1993). *Det fleksible kjønn: mentalitetsendringer i tre generasjoner bondekvinder 1920-1983*: Universitetsforlaget.
- Tin, M. B. (2007). De første formene-Folkekunstens abstrakte formspråk. *Novus forlag-Instituttet for sammenlignende kulturforskning Oslo*.
- Tin, M. B. (2011). *Spilleregler og spillerom - Tradisjonens estetikk*: Instituttet for sammenlignende kulturforskning Oslo.
- Vygotsky, L. S. (1974). *Tænkning og sprog*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Walker, I. Ø. (1994). *Tekstiler i kvinners verden: en undersøkelse om livslang læring 1915 - 1992*. (Doctoral dissertation), Universitetet i Oslo.
- Udir (2016). "Kunnskapsløftet – Generell del av læreplanen." from <http://www.udir.no/Lareplaner/Kunnskapsloftet/>.

13 Oversigt over figurer

Figur1: Mønstervælgeren på strikkeslæden (eget foto)	12
Figur 2: Dansk soldat i skipstrøje, 1848 (Møller N, 1988, Alverdens Strikning)	17
Figur 3: Mormors skipstrøjepinde af messing (eget foto)	21
Figur 4: Farmors slidte strikkepinde af træ (eget foto).....	21
Figur 5: To kvinder strikker på samme bol, de strikker med 13pinde (eget foto).....	22
Figur 6: Myrkamorreýð trøje, blev ofte strikket på maskine (eget foto)	23
Figur 7: Guðrun og Guðrun trøjen er gennemmønstret (foto: www.gudrungudrun.com)..	28
Figur 8: Jóhanna av Steinum, fargerigt mønsterstrikk (foto: www.steinum.net)	29
Figur 9: Per Spook design (Kleppe/Tobiasson ,2013, Ren Ull)	30
Figur 10:"Oliane" design (Solveig Hisdal, 1997, Dikt i masker)	31
Figur 11: Rambøls fund var, at et Fair Isle mønster kan strikkes på på Lace (Rambøl, 1999)	33
Figur 12: En mønsterrapport på 14 masker (eget foto).....	39
Figur 13 Mønsterrapport forandret til 12 masker (eget foto).....	39
Figur 14: Timeglasset, har ensfarvede vandrette rækker	41
Figur 15:Trefarvet mønster,tre farver på samme række.	42
Figur 16:Trefarvet mønster,men ikke tre farver på samme række	42
Figur 17: Rossagronin (Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur).....	43
Figur 18: Sjóormurin (Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur)	43
Figur 19: Gásareygað (Debes, Hans M., 1969, Føroysk bindingarmynstur).....	43
Figur 20:Figuren viser hvordan jeg har brugt uld som bundfarve (b) og i hvilken rækkefølge jeg har strikket med de forskellige mønstertråde (m).(Eget design).....	47

Figur 21: Sjørmen, to forskellige farver uldtråd.(Eget foto).....	48
Figur 22: Gåseøje, strikkes med kobbertråd (eget foto).....	49
Figur 23: Rossagron strikkes i uld og rubco (eget foto).....	50
Figur 24:Rossagronin, vrangsiden (eget foto).....	51
Figur 25: Prøven bliver strøget meget varmt (eget foto)	51
Figur 26: Man kan se at Rubcotråden er smeltet (eget foto).....	52
Figur 27: Mislykket prøve med forsvindingstråd (eget foto).....	53
Figur 28: Forsvindingstråden tåler ikke vand (eget foto)	54
Figur 29: Prøve hvor mønstertråden er forsvunden (eget foto)	54
Figur 30: "Rossagronin" strikkes med krympegarn (eget foto).....	55
Figur 31: Prøven ligger og bliver dampet (eget foto)	56
Figur 32: Det sorte skyder sig op som en ryg (eget foto)	56
Figur 33: Sjørmen, lin giver en taktil virkning (eget foto).....	57
Figur 34: Figuren viser hvordan jeg har brugt smeltegarn som bundfarve og forsvindingsgarn som mønstertråd, (eget design)	59
Figur 35: bagepapir og et varmt strygejern, (eget foto)	60
Figur 36: Forsvindingstråden opløses i vand, (eget foto)	61
Figur 37: Mønstertråden er borte, (eget foto)	61
Figur 38:Figuren viser at bundfarven er strikkes med kunst garn og mønstertråden strikkes med uld, klippet og tovet, (eget design).....	63
Figur 39:Rossagronin,sort akryltråd som bund og uld som mønstertråd, (eget foto)	63
Figur 40:Bugterne fra mønstertråden bliver klippet, (eget foto).....	64
Figur 41: Retsiden på en prøve der er klippet og tovet, (eget foto)	65

Figur 42: Vrangsiden af klippede og tovede prøver. (Eget foto).....	65
Figur 43: Figuren viser hvordan jeg i rækkefølge strikkede prøver med fiskeseen og uld. (eget design).....	67
Figur 44: Man kan se uldtråden igennem den tynde strikkede fiskeseen, (eget foto)	68
Figur 45:Fiskeseen filter ikke, men hænger slagt, (eget foto)	69
Figur 46: Bugterne klippes op, mønsteret har normal størrelse, (eget foto).....	70
Figur 47:Bugterne vil ikke fæste sig rundt fiskeseen, (eget foto).....	70
Figur 48: Mønsterapport af gásareygað og forstørret gásareygað, (eget foto)	71
Figur 49:Strikket på L, der er kun bugter i bunden, (eget foto).....	73
Figur 50: Strikket på L, bunden strikket med dobbelt garn, (eget foto)	74
Figur 51: Strikket på L, mønsteret strikket med dobbelt garn, (eget foto).....	74
Figur 52: Her er Tanggaars model (2010) brugt til at illustrere min kreative gang i min undersøgelse.....	86
Figur 53: Sjóormur strikket med uld og hør (eget foto)	89
Figur 54: Gásareyga strikket med kunst/akryl og uld (eget foto).....	92
Figur 55: Tørklæde med retside udad (eget foto)	93
Figur 56: Rossagron klippet, filtet og syet (eget foto).....	95
Figur 57: Jakken bagfra (eget foto).....	96
Figur 58: Forstørret gásareyga, strikket med lace (eget foto).....	98
Figur 59: Forsdtørret gásareyga, strikket på L (eget foto).....	99
Figur 60: Rossagron variation strikket med superwash (eget foto)	
Figur 61: Flossesiden vender ud (eget foto)	100
Figur 62:Flossevante fra Estlands National Museum.(eget foto)	102

Figur 63:Den farve, der skal strikke bliver lagt på nålene (eget foto)	112
Figur 64:Da tråden er lagt, køres slæden over (eget foto)	112
Figur 65: Elever vælger at strikke med mange farver, (eget foto).....	114
Figur 66: Sára siger, dette bliver mega flot, (eget foto).....	114
Figur 67:Elever vælger farver (eget foto)	116
Figur 68: Fejlstrikning bliver til nye mønstre, (eget foto)	116

14 Vedlæg

Strikkeprøver nr.1	Fremgangsmåde	Refleksion	Erfaring
	<p>Vrangen på den samme prøve, hvor <u>begge tråde er uld</u></p>	<p>Den er også spændende på vrangside, det kommer an på hvad den skal bruges til. Den føles blød på vrangside. De sorte striber virker smallere.</p>	<p>Man skal også se på vrangside, måske kan vrangen give inspiration til noget nyt.</p>
	<p>Bundfarver er <u>sort uld</u> og mønstertråden er <u>0,3mm fiskesen</u>. Er strikket på N.</p>	<p>Det giver en spændende virkning, at strikke med fiskesen. Det ser ud som jeg kun har strikket med sort</p>	<p>Fiskesen er en stærk tråd, som ikke knækker, den skal bare være tynd nok for at gå godt gennem maskinen</p>
	<p>Bundfarver er <u>lys uld</u>, og mønstertråden er <u>usynlig tråd</u>. Dette er en tråd, der er beregnet til symaskinen, om man skal brodere, eller sy noget usynligt. Er strikket på N.</p>	<p>Jeg får den mærkelige tanke, at det kunne også være spændende at bytte om på bund og mønstertråden, så bunden var usynlig.</p> <p>(Det høres spændende ud, usynlig bund)</p>	<p>Har fundet, at usynlig tråd, som jeg ellers har brugt til symaskinen, også kan bruges til strikkemaskinen, men den knækker let. Fiskesen er stærkere, men ikke så usynlig.</p>

	<p>Lys <u>uldgarn</u> og mønsteret er <u>lys papirtråd</u>. Strikket på N.</p>	<p>Jeg måtte prøve papirtråd, fordi det lyder spændende. Papirtråden jeg ellers kender er ofte meget tyk og er vanligtvis ikke til maskinstrik. Måske kan den gøres våd og siden formes som papmache, bare en ide.</p>	<p>Resultatet er ikke specielt spændene, fordi det strikkede er stift og lidt hårdt. Har ikke prøvet at vaske det, men det virke ikke som beklædningsmateriale.</p>
	<p>Her er bunden <u>sort uldtråd</u> og mønstertråden er en sort tynd <u>sort polyester glimmertråd</u>. Er strikket på N.</p>	<p>Her bliver mønster mere gennemsigtigt, og ikke så kompakt. Dette giver mulighed for at lyset kan trænge igennem. Flot til en bluse, eller et ophæng.</p>	<p>Materialet man bruger, har meget at sige for udfaldet og hvad for tanker jeg gør mig for vejen videre. Man kan godt strikke med en tyk og en tynd tråd.</p>
	<p>Bundfarven er <u>lys uld</u> og mønstertråden er 0.25 <u>kobbertråd</u>. Er strikket på N.</p>	<p>Jeg tænkte, dette har jeg prøvet i piloten, men her er det ikke kun kobber, men sammen med uld, og det tænker jeg er lidt lettere og blødere at strikke</p>	<p>Jeg erfarer her, at kobbertråd faktisk ser flot ud sammen med uldgarn. Også ser jeg at det er spændende med at man kan formgive og bøje det færdig strikkede tekstilen.</p>

	<p>Her er bundfarven <u>sort uldtråd</u> og mønstertråden 0.25mm tyk <u>kobbertråd</u>. Er strikket på N.</p>	<p>Samme som ovenfor</p>	<p>Samme som ovenfor</p>
	<p>Her vises effekten på vrangsiden, da man strikker med kobbertråd</p>	<p>Den bølgede effekt, ser meget spændende ud. Den fører tanker til hav og bølger, og ville have en god virkning i et strikket billede.</p>	<p>Igen er det vrangsiden, der har noget at give. Her er det igen det taktile, som tiltaler mig.</p> <p>Jeg lærer om mig selv, at det taktile giver mig altid en kreativ tanke. Elsker struktur.</p>
	<p>Her har jeg strikket med <u>sort uldgarn</u> som bundfarve og <u>rød smeltegarn (Rubco)</u> som mønstertråd. Er strikket på N.</p>	<p>Det var lidt besværligt at strikke. Hvad mon et sådan strik kunne bruges til, en taske måske, fordi det er stærkt og ville tåle vægten.</p>	<p>Ved at afprøve nyt materiale, får jeg også synliggjort noget for mig selv, så jeg sætter mine kreative tanker i gang.</p>
	<p>Her har jeg strikket med <u>hvid uldtråd</u> som bundfarve og <u>forsvindingstråd</u> som mønstertråd. Er strikket på N.</p>	<p>Det så helt almindeligt ud, indtil jeg kom prøven i et vandbad, så forsvandt mønstertråden, og det hele er bare tull. Jeg blev skuffet, viste ikke at tråden ville helt forsvinde.</p>	<p>Jeg lærte her, at denne tråd, skal bruges sammen med en hårdere tråd, der ikke opfører sig som uldtråden, men holder masken, det kunne være smeltetråd eller kobbertråd.</p>

	<p>Bundfarven er 2-tr sort uld og mønstertråden er krympegarn</p>	<p>Jeg var spændt på at se hvordan krybetråden trækker sig sammen, og former det strikkede efter at jeg har dampet prøven.</p>	<p>Jeg lærte her, at det var en prøvelse værd, at strikke noget der ikke var så forudsigeligt. Kunne være spændende at prøve på andre mønstre også.</p>
	<p>Bundfarven er 2-tr. <u>Lys uld</u> og mønstertråden er <u>tynd lin</u>, mønsteret er søormen. Er strikket på N.</p>	<p>Det er bliver en flot struktur i det strikkede, da lin er et vakkert naturmateriale.</p>	<p>Da rapporten kun går over tre masker, er det ikke noget problem at strikke med et så tyndt garn som lin.</p>
<p>Strikkeprøver Nr.2</p>	<p>Fremgangsmåde</p>	<p>Erfaring</p>	<p>Reflektion</p>
	<p><u>Smeltetråd</u> som bundfarve og <u>forsvindingstråd</u> som mønstertråd. Er strikket på N.</p>	<p>Jeg var spænt på hvordan dette ville virke. Jeg ved, at man ikke kan strikke mønster med kun en tråd. Mønstertråden kommer at blive vasket bort.</p>	<p>Det kan lade sig gøre at have kun en tråd i et mønstret stof. Plastikstof skulle jeg sagt. To geniale materialer.</p>
	<p><u>Smeltetråd</u> som bundfarve og <u>forsvindingstråd</u> som mønstertråd. Prøven er ikke vasket, så man kan se den tynde forsvindingstråd. Er strikket på N.</p>	<p>Den var ikke så nem at strikke, fordi en tråd var tynd, og smeltetråden var levende.</p>	<p>Jo, mønsteret svæver i luften. Den tråd, der står tilbage danner mønsteret, og den kan stå alene fordi den er smeltet, og kan ikke trævle op.</p>

Kunst/Akryl som bund	Fremgangsmåde	Erfaring	Refleksion
	<p>Her har jeg strikket med en <u>akryl/ kunsttråd</u> som bundfarve og en rødbrun <u>uldgarn</u> som mønstertråd. Er strikket på N.</p>	<p>Jeg tænkte, at mønsteret kom meget tydeligt frem.</p>	<p>Jeg lærte, at man sagtens kan strikke uld og akryl sammen. Det virker lækker blødt, men skal sikkert vaskes forsigtigt, fordi det ikke er samme kvalitet.</p>
	<p>Samme prøve som ovenfor. Her ses vrangsiden, hvor mønsterbugterne er klippet op, fordi jeg vil filte prøven, og se hvordan disse to garne filter sig sammen.</p>	<p>Vrangsiden ser også dekorativ ud.</p>	<p>Jeg måtte være meget forsigtig når jeg klippede løkkerne op, for ikke at komme til at klippe i den sorte akryltråd, så ville der komme hul i det strikkede.</p>
	<p>Samme prøve som ovenfor, er her vasket i vaskemaskine ved 40 grader.</p>	<p>Jeg var utålmodig og spændt på at se uldtråden filte, jeg tænkte, at akryl filter ikke, og måske bliver en spænding imellem disse materialer.</p>	<p>Det var et overraskende og spændende resultat. Det giver et rustik udtryk, og kunne godt bruges til vægtæppe, trøje eller taske. Ulden filter rundt om de kunstige bugter.</p>
	<p>Her har jeg spejlvendt mønsteret "rossagron" dette er arbejdet på programmet DK-8</p>	<p>Der er uanede mængder af muligheder at få nye mønstre ud af de gamle, ved at arbejde med computer-programmet DK-8</p>	<p>De kunne være en ide, at arbejde digitalt med de traditionelle mønstrene, og på den måde få frem nye mønstre, der bygger på de gamle.</p>

	<p>Her har jeg strikket med sort uldtråd, og tynd sort glimmertråd, klippet uldbugterne, og filtet</p>	<p>Jeg opdager, at bugttråden som skal filtes er for kort til at holde den tynde glimmertråd på plads i sit strik. Men her blev jeg positivt overrasket, netop fordi her fandt jeg det mere spændende ikke at klippe bugterne.</p>	<p>Jeg lærte, at de opklippede bugter kan være for korte, da de ikke har så let ved at feste sig til det andet materiale, og så holder det materiale ikke, men trævler op ved filtningsprocessen. Jeg så noget nyt i siden, der det ikke var opklippet</p>
	<p>Prøven er strikket med tynd <u>fiskesen</u> som bund og 2-tr. <u>uld</u> som mønster. Den er strikket på F</p>	<p>Dette er et forstørret mønster, ud, da det ses på langs af strikkeretningen</p>	<p>Jeg lærte, at strik kan se ud som et stykke vævet stof.</p>
		<p>Dette viser to prøve, hvor er fiskesen, og er en hvid bucklé lignende uldtråd og den anden er sort uld. Begge prøver er fildede og er krympet meget sammen. Strikkede på F</p>	<p>Jeg har her lært, fiskesen ter sig ikke ens i filtningen. Det kommer også an på hvordan mønsteret er sammensat.</p>

		<p>Billedet viser almindelig Fair Isle, hvor bugterne bliver klippede op, og det andet billede viser huller i prøven, efter at den er blevet filtet</p>	<p>Her har jeg lært, at bugterne, som bliver klippet, kan være for korte, og klarer da ikke at filte rundt om den strikkede fiskesen, som derfor trævler op</p>
	<p>Her har jeg strikket med mønsterknappen L på maskinen, det vil sige, at bundfarven som her er fiskesen, er strikket sammen med mønsterfarven, og der er derfor ingen nylonløkker på vrangside af mønsteret</p>	<p>Her har jeg brugt et forstørret mønster, Det skulle så også give længere bugter.</p>	<p>Jo mere forstørret mønsteret, jo længere bliver bugterne imellem mønstrene.</p>
	<p>Forstørret gåseøje. Bundfarven <u>fiskeseen</u> og mønstretråden <u>uld</u>. Mønsterløkkerne er blevet oppklippede, og prøven er vasket ved 40 gr. i vaskemaskinen. Den er strikket på L</p>	<p>Det er nemt at klippe bugterne, da der er blevet strikket på L, fordi de andre bugter er blevet strikkede ind i mønsteret.</p>	<p>Jeg lærte her, at fiskesen, krøller lidt da den er blevet vasket, måske kunne man filte mønsteret med hånden.</p>

	<p>Forstørret gåsøje Jeg strikker nu <u>superwash uld</u> som bund og <u>almindelig uld</u> som mønstertråd.</p> <p>Strikket på L, hvor mønsteret er defineret som bund, det vil sige strikkes med begge tråde.</p>	<p>Jeg er glad for at dette lykkedes så godt. Også fordi begge sider er lige interessante.</p>	<p>Jeg har lært nu, at man kan strikke disse færøske mønstre på L, og mønsteret bliver strikkes dobbelt, fordi det bliver defineret som bund</p>
	<p>Rossagronin</p> <p>Jeg strikker nu <u>superwash uld</u> som bund og <u>almindelig uld</u> som mønstertråd</p>	<p>Et flot mønster tænker jeg. Ser mere ud som et vikingesejl end en hestemule</p>	<p>Jeg lærte her, at stoffet bliver lidt for elastisk i bredden, fordi bugterne som holder sammen på fastheden i det strikkede stof, er klippet væk.</p>
	<p>Rossagronin variation</p> <p>Jeg strikker med <u>superwash uld</u> som bund og <u>almindelig uld</u> som mønstertråd</p> <p>Her har jeg defineret bunden som mønster.</p>	<p>Jeg tænkte, at om jeg nu ikke klipper alle bugterne op, så bliver det strikkede stof mindre elastisk i bredden</p>	<p>At variere mønsteret, kan gøre, at andre udtryk kommer frem, men det kan også påvirke elasticiteten i det strikkede stof, og dermed også brugskvaliteten</p>

	<p>Rossagronon variation</p> <p>Jeg strikker med <u>superwash uld</u> som bund og <u>almindelig uld</u> som mønstertråd</p> <p>Her har jeg defineret mønsteret som bund.</p>	<p>Jeg tænker ikke så meget da jeg klipper op, og så opdaget jeg at her er ikke noget som stabiliserer stoffet, men det har alligevel et nyt udtryk</p>	<p>Her oplevede jeg, at man inden man begynder at klippe løkkerne, må planlægge, hvad for løkker skal stå og hvad skal klippes. Her handlede jeg for hurtigt. Stoffet er igen for elastisk.</p>
	<p>Gåserøje strikket med <u>både</u> mønstertråden og bundfarven uldgarn. Strikket på N. Mønsteret er forstørret og mere utæt. Siden har jeg sat en knap fast med et elastik under hvert øje. Prøven er vasket i maskinen ved 40 grader</p>	<p>Jeg tænkte, at det tager meget lang tid at sætte alle disse elastikkene faste, hvad om det var et helt vægtæppe. Jeg var meget spændt og utålmodig, mens jeg ventede på maskinen</p>	<p>Jeg lærte, at almindelig mønsterstrik også kan vise sin taktile side igennem mønsteret, det kommer an på behandlingen.</p>